

B U L L E T I N

BULLETIN
NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

Vydavatel :

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Vedoucí redakční rady:

Miloš Vaněček
Tel.: 974836429

Adresa :

Policejní prezidium
České republiky
Poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 PRAHA 7

bulletinnpc@centrum.cz

Vydává :

oddělení vydavatelství obchodního odboru Tiskárny
MV, nám. Hrdinů1634/3, 140 00 Praha 4
tel. 974 816 485, 974 816486
fax. 974 816 843

Tiskne:

Tiskárna MV, p.o.Bartůňkova 4,
149 01 Praha 4
tel.272 957 001 fax 974 887 395
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč

Objednávky přijímá a vyřizuje

Obchodní odbor MV, p.o.
nám. Hrdinů1634/3, 140 00 Praha 4
tel. 974 816 485, 974 816 486
fax. 974 816 843

Distribuci vyřizuje

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen
pouze se souhlasem redakce

Podávání novinových zásilek
povolila Česká pošta s.p.,
Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu
policie ČR, obecní policie, SZ,
soudů a vybraných institucí
Povoleno MK ČR E - 7834
ISSN 1211 – 8834

Titulní strana:

8. mezinárodní mistrovství psodůvů celní správy
České republiky

Grafické zpracování Pavel Vlasák

21. září 2005 byl vládou potvrzen do funkce policejního prezidenta **plk. Mgr. Vladislav HUSÁK**.

Policejní prezident plk. Mgr. Vladislav HUSÁK se narodil 1. října 1965, je ženatý a má dvě dcery. Poté, co ukončil povinnou školní docházku, studoval na

Sřední ekonomické škole v Rakovníku, obor všeobecná ekonomika. V roce 1983 tuto školu ukončil maturitou. Od roku 1983 pracoval na dole Nosek v Tuchlovicích. Po absolvování vojenské náhradní služby v roce 1985 nastoupil k tehdejšímu Sboru národní bezpečnosti a po nástupní škole byl zařazen do funkce regulovčíka OŘD Správy hlavního města Prahy a v listopadu 1986 byl převelen k Oddělení dopravních nehod v Praze, kde pracoval na různých pozicích do 30. června 1996.

Z místa zástupce vedoucího odboru dopravních nehod přešel na místo zástupce ředitele Obvodního ředitelství Praha 5 a dne 1. září 1996 byl ustanoven do funkce ředitele Obvodního ředitelství Praha 5. Na tomto místě pracoval dva roky. Od 15. července 1998 byl zařazen na místo zástupce ředitele Správy hlavního města Prahy. V roce 1993 byl přijat ke studiu na Policejní akademii v Praze, kterou v roce 1997 úspěšně ukončil bakalářskou zkouškou. V letech 2000 - 2002 pokračoval v magisterském studijním programu, který v červenci 2002 ukončil státní zkouškou.

V září 2002 se zúčastnil výběrového řízení na místo náměstka policejního prezidenta. Výběrovým řízením úspěšně prošel a dne 1. prosince 2002 byl ustanoven do funkce náměstka policejního prezidenta pro uniformovanou policii.

17. srpna 2005 byl pověřen výkonem funkce policejního prezidenta.

Nový policejní prezident chce policii více otevřít veřejnosti. Za další priority označil na tiskové konferenci reorganizaci policejních složek a zlepšení mediálního obrazu policie. Zmínil také nutnost stability policejního personálu a ekonomickou průhlednost na všech úrovních až po krajská oddělení.

OBSAH:**Laos: mezi pěstiteli opiového máku**

Země pode mnou vyhlíží z okénka malé Cessny jako poďobaná od neštovic. Krátery po těžkých bombách, dnes už z větší části zarostlé nízkou trávou, anebo naplněné vodou, jsou tu nasázeny hustě jeden vedle druhého. Mlčky připomínají nevyhlášenou válku, kterou Američané během konfliktu v Indočině vedli v Laosu proti Vietnamcům a levicovým partyzánům "rudého" prince Suphánuvonga. Do severolaoské provincie Xiengkhuang mě však nepřivádějí vzpomínky na válku, ale téma podstatně aktuálnější - drogy.

Praktické využití soupravy k orientační detekci drog NIK II.

Souprava umožňuje kromě postupného vylučovacího testování i orientační identifikaci jednotlivých omamných a psychotropních látek. Například při podezření, že se u neznámé látky může jednat o heroin, lze jako první použít test v sáčku, označeném písmenem K. Je-li výsledek testu dle zbarvení pozitivní, pokračujeme testem L. Pokud se po rozmáčknutí levé ampule a protřepání zbarvení neobjeví nebo je odlišné od vzorníku, rozmáčkne pravou ampuli. Po protřepání by se měla okamžitě objevit zelená barva, v takovém případě se jedná o přítomnost heroínu.

8. mezinárodní mistrovství psůvodů celní správy České republiky ve vyhledávání drog

Již tradičně v měsíci květnu pořádalo Generální ředitelství cel Praha prostřednictvím Výcvikového střediska služební kynologie Heřmanice vrcholovou kynologickou soutěž, která vždy důkladně prověří nejen kvality tuzemské služební kynologie, ale díky účasti zahraničních týmů, také srovnává úroveň české kynologické školy s výcvikovými trendy zahraničních celních správ.

03. Laos: mezi pěstiteli opiového máku
PhDr. Miroslav NOŽINA
09. Praktické využití soupravy k orientační detekci drog NIK II.
kpt. Mgr. Michal DERÉ
12. Organizovaný zločin v zemích Visegradu I.
PhDr. Miroslav NOŽINA
20. Výroční zpráva EUROJUSTU 2004
EUROJUST HAAG
51. 8. mezinárodní mistrovství psůvodů celní správy České republiky ve vyhledávání drog
Josef DUŠÁNEK,
55. Ketamin
Miloš VANĚČEK
59. Tis červený
Miloš VANĚČEK
60. Překračování hranic ČR při stíhání zločinců
Martin MICHAL
65. Malá policejní akademie – poslední rok
Miloš VANĚČEK
69. Co nemohl tušit pan policejní ředitel v Brně
Milena FLÁDROVÁ
71. Knihovnička
Miloš VANĚČEK

LAOS: MEZI PĚSTITELI OPIOVÉHO MÁKU

PhDr. Miroslav NOŽINA, Ústav mezinárodních vztahů

Země pode mnou vyhlíží z okénka malé Cessny jako poďobaná od neštovic. Krátery po těžkých bombách, dnes už z větší části zarostlé nízkou trávou, anebo naplněné vodou, jsou tu nasázeny hustě jeden vedle druhého. Mlčky připomínají nevyhlášenou válku, kterou Američané během konfliktu v Indočíně vedli v Laosu proti Vietnamcům a levicovým partyzánům "rudého" prince Suphánuvonga. Do severolaoské provincie Xiengkhuang mě však nepřivádějí vzpomínky na válku, ale téma podstatně aktuálnější - drogy.

Každého roku rozkvétají na čarokrásných svazích hor Xiengkhuangu bílé a rudé květy máku odrůdy *Papaver somniferum*, z něhož se získává surové opium. S touto rostlinou zde spojily své osudy tisíce lidí. Laos dnes patří k nejvýznamnějším producentům narkotik na světě. Podle údajů amerického Státního Departmentu koncem 80. let tato jedna z nejchudších zemí světa pokrývala 10% potřeb nelegálního světového trhu s opiáty. Letošní úrodu odhadli experti OSN na 125 - 130 tun surového opia.

Drogový problém, to nejsou jenom rehabilitační programy pro narkomany, anebo policejní razie proti pašerákům. Je to celý řetězec produkce, přepravy, distribuce a užívání těchto smrtících látek, který úzce spojuje lidi z Bohem zapomenutých končin Indočíny, stejně jako odlehlých oblastí Středního Východu či Latinské Ameriky, s obyvateli amerických či evropských měst. Jestliže chceme drogám úspěšně čelit, musíme tento problém poznat a řešit jako celek, se všemi jeho vedlejšími účinky. Přetnutí jednoho článku nestačí. Brzy bývá znovu obnoven. I proto je třeba putovat za poznáním na začátek - třeba do laoských hor.

Pěstitelé

Když v Laosu uslyšíte slovo "opium", zpravidla se vedle něj jedním dechem ozve i "Hmongové". Drsní horalé, skvělí válečníci. Byli to právě oni, kdo společně se svými příbuznými Jaoy přinesli do Laosu znalost pěstování opiového máku. Za války v Indočíně bojovali jak na straně komunistů, tak i Francouzů a později Američanů. Pro jedny národní hrdinové, pro druhé zrádci a zločinci.

Hmong Bi Song nevyhlíží ani jako hrdina, ani jako zločinec. Bude mu okolo padesátky. Je hubený, na sobě má oblečené černé plandavé kalhoty a lacinou košili. Nohy mu vězí v rozšmajdaných vietnamkách. Neustále mi dolévá z lahve silnou místní kořalku lao láo. Kolem očí se mu přitom ježí vějířky dobromyslných vrásek. Když mě viděl, jak se potuluji po vesnici, nekompromisně mě pozval na oběd.

Bi Songův dům na kopci je postaven z nahrubo řezaných prken a klád. Vnitřek tvoří jediná velká místnost, s holými stěnami bez oken. Jenom v koutě vidím přistěnek na spaní. Jediné vnitřní zařízení tvoří hliněné ohniště, velké provazové lehátko a několik nízkých stoliček. Podlah a je z udusané hlíny. Do kouta kdosi naházal několik motyk. Poblíž dveří Bi Songova matka prosívá rýži. Na prostředním podpěrném trámu visí kalašnikov s ohmatanou pažbou. Dveřmi občas nahlédne některý z vesničanů. Jsem prý první Evropan, který kdy vesnici Na Thiang v kopcích na okraji *Thong Haj Hin*, tzv. Planiny džbánů, navštívil.

Bi Songova dcera se *točí* okolo ohniště. Rozhrabuje horký popel a v kónické pánvi rozpouští trochu tuku. Na to hází zeleninu a rozklepává několik vajec. Bude jí tak třináct, ale chová se dospěle. Vlastně už skoro dospělá skoro je. V patnácti se tady dívky vdávají a chlapi žení. My s jejím otcem zatím zvládáme první láhev kořalky a naše oboustranně kostrbatá konverzace vedená v xienghuangské laoštině nabývá na plynulosti i vřelosti (Hmongové mají vlastní jazyk a laosky, tedy úřední řečí země, se často vůbec nedomluví). O drogách hovoří Bi Song otevřeně. Úřady pěstování opia Hmongům tolerují.

"Khon bán het japí bó?" **"Dělají vesničané opium?"**

"Ano, skoro všichni."

"Kolik jsi ho letos vypěstoval?"

"Hodně přes pět kilo. Mám velkou rodinu", říká Bi Song hrdě.

Hmongové zřizují svá maková políčka na úsecích vykácené a vypálené horské džungle. V době, kdy mák odkvétá, což bývá v laoských horách zhruba v prosinci až lednu, vyražejí vesničané na pole a zvláštními noži,

opatřenými dvěma či třemi trny, ještě zelené makovice nařezávají. Ze zářezů prýští rudohnědá hustá šťáva - surové opium. To horalé pomocí plochých škrabek ve tvaru půlměsíce sbírají. Není to práce fyzicky náročná, ale zdloouvá. Výše sklizně je pak přímo úměrná početnosti počtu rodinných příslušníků, kteří se do přípravy pole a do sběru opia mohou zapojit. Bi Song splodil osm dětí, a tím získal i dostatek pracovníků. Má se čím chlubit.

"Proč opiový mák pěstujete?"

"Dí samlap t'ép". "Je to dobré na bolest". Zní lakonická odpověď. Bi Song si ukazuje na hlavu a potom na žaludek.

"Jakým způsobem opium užíváte?"

"Jestliže máš bolest hlavy, pomáhá kouření. Když tě bolí žaludek, tak kousek sněž, a jestliže máš vnější zranění, je dobré to místo opiem potřít.

"Žije vesnici hodně lidí, kteří nemohou jíst, spát, špatně se chovají, když nemají opium?", snažím se zeširoka popsat závislého narkomana.

Bi Song v duchu počítá: "Asi čtyři."

To je typické. I přes snadnou dostupnost drog a fakt, že velká část horalů opium příležitostně užívá, nebývá v jejich vesnicích nadměrně mnoho lidí na narkotikách závislých. S podobnou situací jsem se setkal i v severním Vietnamu a Thajsku. Hlavními důvody jsou pravděpodobně zkušenost s užíváním opia, techniky, jakými ho palikují i silná sociální kontrola v rámci rodiny a vesnické komunity. Zdůrazňuji - zkušenost s užíváním opia. Když v severním Thajsku začali překupníci drog horalům výměnou za surové opium dodávat heroin, počet narkomanů zde v krátké době prudce vzrostl.

"Prodáváte také nějaké opium?"

"Ano, větší část."

"Kdo ho od vás kupuje?"

"Přicházejí sem lidé z nížiny - Laové, Vietnamci, někdy Číňané. Výhodnější je ale prodat na trhu. Jsou tam lepší ceny."

"Myslíš si, že opium je špatné?"

"Úřady říkají, že bychom měli přestat mák pěstovat. Nevím proč. Děláme to odnepaměti. Přitom ještě nedávno od nás vláda opium sama chtěla". (Až do roku 1984 v Xienkhuangu existovaly státní výkupny opia. Kam z nich většina opia putovala, není známo).

Jdu si prohlédnout tradiční hmongskou kovárnu, postavenou ve vesnici, když ze stavení na svahu zaslechnu táhlý zpěv: "Heja, heja, heja, heja ...". Děje se tam něco neobvyklého. Uvnitř domu je tma. Jenom plameny z ohniště osvětlují bizarní výjev. Přítomní vesničané jsou namačkáni u vchodu. Na čelech mají sazemi namalovány křížky jako ochranu před zlými silami. V zadní části místnosti sedí na lavici před domácím oltářem šaman. Na hlavě má posazenou podivnou čepici s chlopněmi, které mu zakrývají oči a tvář. V rukou drží chrastítka. V pravidelném rytmu se kývá dopředu a dozadu. Monotónní zpěv prokládá výkřiky a průpovídkami. Vždycky se na lavici trochu nadzvedne. Některé šamanovy výroky

vyvolávají tichý smích. Jedna z žen krmí dítě a jiná nevzrušeně kvedlá měchačkou v hrnci, postaveném na ohništi.

Šaman přivolává ducha předka, který už dlouho škodí jednomu z obyvatel domu - muž má již delší dobu zdravotní problémy. Jeho rodina proto povolala místního odborníka na styk se záhrobím, který si pokusí s duchem vyjednávat. Proces vyvolávání trvá asi tři hodiny - podle uvážení šamana. Když se duch dostaví, šaman se ho zeptá, co ho rozhněvalo a jakou si žádá oběť na usmířenou. Podle toho pak vesničané zabijí slepici, prase anebo i krávu.

"Zkusili jste dát nemocnému nějaké léky?", ptám se jednoho z mužů.

"Jedl opium, ale nepomohlo to ...."

Překupníci

Nízké, většinou dřevěné domy, rozložené podél cesty, vedoucí údolím. Svahy okolních kopců zarostlé sytě zelenou trávou na pozadí blankytně modrého nebe. Na svazích i mezi domy se popásají stáda malých horských koní. Během sezóny zbělají a zrudnou květy máku. Na nejvyšším bodě se tyčí poněkud sešlá budova místního hotelu a zároveň radnice. Hned vedle ní zbrusu nový dům vedoucího protidrogového projektu OSN. Jediná restaurace, kde je možné si objednat pouze polévku anebo rýži s kuřecím masem, nízká škola, tržiště a 14 kilometrů k vietnamské hranici. Obyvatelstvo - z větší části Hmongové, několik Laů. Takové je Nonghét, středisko stejnojmenného okresu v provincii Xiengkhuang a jedno z míst v severním Laosu, kde drogy putují z rukou pěstitelů do rukou překupníků.

Místní tržiště není příliš velké. Zelenina, broskve, domácí kořalka, laciné průmyslové zboží, v naprosté většině propašované ze sousedního Vietnamu anebo z Číny. A také opium. "Podívej se tamhle", upozorňuje mě můj průvodce Wong a ukazuje na hlouček žen, který se shromáždil poblíž vchodu do tržnice. Wong je pracovníkem protinarkotického programu OSN. Studoval v Bulharsku a o místních problémech ví skoro všechno.

Přistupujeme blíže. Uprostřed hloučku dřepí na zemi žena a muž - viditelně nikoli domorodec. Žena pomocí jednoduchých dřevěných vah odměřuje mazlavou červenohnědou hmotu - surové opium. Wong bere za paži jednu z přítomných a otevírá její příruční tašku z plastické hmoty - s podobnými u nás kdysi pilné hospodyňky chodívaly na nákupy. Na dně tašky vidím misku, přiklopenou plechovým víkem - je v ní dobře půldruhého kilogramu opia.

"Tohle mají uvnitř všechny", ukazuje Wong na ostatní majitelky plastických tašek.

Ženy se usmívají. Jenom když si tu s váhami chci vyfotografovat, zdráhá se.

"Říká, že pak přijdou policisté a zavřou ji", překládá Wong. Pak ženu záplavou hmongských slov uklidňuje.

Je to ohrumující zjištění, když si uvědomím že každá z žen si nese v misce skutečně bohatství. Jeden a půl kilogramu opia, či spíše 150 gramů čistého heroinu, které lze z tohoto množství získat, se na ulicích amerických měst prodává, zředěno 60% příměsí, za cenu 12 - 68 tisíc dolarů.

"Kolik tady stojí kilogram opia?"

"Letos se cena pohybovala od 20 do 30 tisíc kipů" (zhruba 30-40 amerických dolarů).

To je vlastně princip obrovské ziskovosti obchodu s drogami v kostce. Dopravením na místo určení stoupá cena tohoto "zboží" stonásobně. Je to zpravidla nepřilíš objemná zásilka,

kteřou lze snadno ukrýt v zavazadlech, anebo, napěchovanou do kondomů, v žaludku či tělních dutinách kurýřů. Každý metr cesty, kteřou, droga urazí na cestě od producenta k americkému či evropskému spotřebiteli - narkomanovi - je vydlážděn zlatem. Přitom se vzrůstající spotřebou poptávka po tomto smrtícím zboží neklesá, ale naopak stoupá. V tomto ohledu jsou drogy ideální obchodní komoditou. Ten, kdo ovšem skutečně získává, to není narkoman, ani laoský pěstitel, ale mezinárodní gangy pašeráků a obchodníků s narkotiky. Jejich nelegální zisky se ve světovém měřítku pohybují mezi 350-500 miliardami amerických dolarů ročně. To je více, nežli dnes činí například zisk z obchodu s ropou.

"Letos je to špatné. Cena opia zde oproti situaci ještě před dvěma roky poklesla na třetinu. Stalo se to poté, co Čína, a zejména sousední Vietnam, zahájily tvrdý boj proti drogám. Překupníci se přesunuli více na sever a k barmské hranici. Poklesly proto i možnosti odbytu", říká Wong.

Přesto nonghétští horalé pěstují opiový mák dál. Ženy s taškami nadále přicházejí na trh a snaží se prodávat - i když se svým zbožím často putují zase zpátky domů. Důvod je tragicky prostý. Každá horalská rodina potřebuje ročně vydělat alespoň minimální částku peněz - na nákup šatstva, zemědělského nářadí a náčiní, soli a podobně. Přitom ji nemají za co získat. Horská rýže, kteřou pěstují bez zavlažování, je nekvalitní a neobstojí v soutěži s plodinami produkovanými v nížině. Obchodníci o ni nemají zájem. Pokusy s pěstováním kávy v místních drsných klimatických podmínkách skončily fiaskem. Dobytky je málo. Prakticky jedinou komoditou, kteřou dnes kromě opia mohou horalé nabídnout, jsou broskve. Za 10 kilogramů ale dostanou 300-500 kipů. Směšná částka, zvláště, když si uvědomíme, svoji sklizeň musejí vláčet na zádech často i den cesty k nejbližší silnici, anebo na trh. Přitom je o broskve jenom malý zájem. V okrese Nonghét není ani jediný závod, kteřý by se zpracováním a konzervováním ovoce zabýval. Vesničané tráví celé hodiny u cesty na Vietnam, aby prodali alespoň malou část své úrody. Když broskve po dvou, třech dnech změknu, musejí je vyhodit a natrhat nové. Opium se naopak nekazí a i přes momentální pokles zájmu, je možné ho prodat. Produkce narkotik tak v místních souvislostech nabývá odlišnou dimenzi, nežli jakou má v Evropě - stává se způsobem přežití.

Osudný trojúhelník

Samopaly. "Chcete-li si získat přízeň horalů, musíte od nich kupovat opium!" Tuto památnou větu pronesl velitel francouzských paravojenských jednotek v Indočině plukovník Roger Trinquier, když ho nadřízení kritizovali za to, že v jeho zásobovacích letounech putují do nížiny zásilky drog. Stejněho pravidla se drželi po Francouzích i Američané. Vyplatilo se jim to. Převážně hmongské jednotky, vedené generálem Vang Páem se staly jejich hlavní údernou zbraní v laoské horské džungli. Pomocí vrtulníků zde byli Hmongové nasazováni proti levicovým partyzánům, v jejichž řadách rovněž bojovali Hmongové. Tragický příběh o sporu nonghétských klanů Lí a Ló, kteřý způsobil, že se Hmongové ocitli ve víru bratrovražedného boje, tady zná každé malé dítě. Po skončení války v roce 1975 opustily tisíce proamerických Hmongů zemi. Hrdí horalé dali přednost živoření v utečeneckých táborech před porobou.

Jiní zvolili džungli. Lesy kolem hory Phu Bia, Sala Phu Khunu a bývalého supertajného vojenského tábora Američanů Long Tiengu i dnes, téměř dvě desítky let po válce, zaznívají praskotem výstřelů. Vesnice jsou plné zbraní. Každý měsíc přibývají noví mrtví. Rolníci zde nosí při cestě na pole na jednom rameni motyku a na druhém samopal. Policisté, příslušníci domobrany i povstalci vyhlízejí na první pohled stejně. Jenom domácí je dokážou rozlišit.

Oheň. Horalé od nepaměti putují po kopcích, vysekávají a vypalují zde úseky porostu pro svá pole. Když se půda za dva-tři roky vyčerpá, zakládají o kus dál pole nová. Opuštěné pozemky zarůstají křovím a vysokou sloní trávou, kteřá není schopna udržet vláhu. Dochází k devastaci a narušování ekosystému horských lesů. Jako popel končí tuny vzácných dřev.

Laoská vláda by tomu ráda zabránila. Snaží se horaly usazovat na jednom místě, anebo je přesídlovat do méně rizikových oblastí.

Vesnice Phu Tôm Phat poblíž Xiengkhuangu, bývalého hlavního města stejnojmenné provincie. Nový domov 12 rodin hmongského klanu Jang. Muž, který mě zve do svého příbytku se jmenuje Die Ť. Je mu asi 40 let. Vnitřní vybavení domu je i na hmongské poměry mimořádně chudé. Dvě jednoduché postele s potrhanými moskytiéry a ohniště. Na jedné z postelí polehává stará žena.

"Proč jste se sem přestěhovali?"

"V okolí hory Phu Sung, odkud jsme, se často střelili. Jsou tam partyzáni. V noci přicházeli k nám domů, chtěli jídlo, peníze. Pak zastřelili náčelníka naší vesnice. Bylo to špatné. Rozhodli jsme se odejít. Také vláda říkala, ať se přestěhujeme. Že dostaneme půdu v nížině, když přestaneme kácet les. Oblast Phu Sungu v té době společně s námi opustilo i dalších sedm vesnic.

Úřady nám nabídly tohle místo. Šli jsme sem pěšky tři dny. Až tady jsme zjistili, že většinu půdy už obsadili Laové."

"Z čeho potom žijete?"

"Prodáváme rodinné stříbro a šperky. Nevím, jak dlouho to ještě dokážeme vydržet. Psali jsme žádost o pomoc úřadům, ale odpověď nedošla. Zřídili jsme i několik haj (nezavlažovaných polí na horských svazích), ale jenom málo, není místo."

"Pěstujete opiový mák?"

"Ano ..."

"Úřady o tom vědí?"

"Jistě, ale nic neříkají. Vědí, že potřebujeme peníze a samy nám je nedají."

S podobnou situací se v různých obměnách v severním Laosu setkávám ještě několikrát. Oheň, opium a samopaly. To jsou tři póly, mezi nimiž dnes kolísá politika laoské vlády vůči horalům. Úřady by chtěly v laoských horách zastavit vypalování lesních porostů, omezit pěstování opia, stejně jako eliminovat ozbrojené hnutí odporu. Institucí, která se touto otázkou zabývá, je Neo Láo Sangsát - Laoská fronta národní výstavby - kde existuje oddělení národností. Toto oddělení má za úkol studovat život a kulturu etnických menšin v Laosu, zajišťovat jim náhradní dodávky potravin při neúrodě, rozvíjet u nich vzdělávací činnost apod. Fakticky však Neo Láo Sangsát, kromě častých politických školení svých pracovníků, příliš mnoho aktivit nevyvíjí. Předseda oddělení Vong Phet, původem Hmong, sice dovede krásně řečnit o přátelství národů (byl zvolen do parlamentu), ale skutek utek. Aktivitu Neo Láo Sangsátu totiž ochromuje přebujelá byrokracie a nedostatek prostředků. Vzniklé těžkosti jsou řešeny živelně, anebo nejsou řešeny vůbec. Nejemeně příjemným problémem z pohledu úřadů jsou povstalci. Teprve pak následuje vypalování porostů a produkce opia. V případě, že by vláda proti těmto dvěma posledně jmenovaným aktivitám tvrdě vystoupila bez toho, že by horalům dokázala zajistit náhradní zdroje obživy - a toho není její zkosnatělý pseudosocialistický správní systém většinou schopen - hrozí nebezpečí, že zoufalí horalé vezmou samopaly a odejdou do džungle. Odsud je téměř nemožné je dostat. Jsou skvělí bojovníci, znají terén a umějí se v něm pohybovat. Znamenalo by to vleklou partyzánskou válku. I tak už je v horách nezdravě mnoho povstalců. Pro úřady je proto pohodlnější volit cestu menšího zla a oheň i opium tolerovat.

Jako zatím nejschůdnější řešení se jeví zavádění komplexních rozvojových programů, financovaných OSN a v poslední době i USA. Zejména projekt v oblasti Phalaveku prokázal úspěšnost tohoto postupu. Když byla horalům nabídnuta možnost alternativních výdělků, produkce opia zde prudce poklesla. Celkově ale programy tohoto typu mají zatím spíše omezený experimentální charakter a neovlivňují produkci drog v potřebně širokém měřítku.

Problematická je v tomto ohledu i role Společnosti pro rozvoj horských oblastí, řízené laoskou armádou. Zlí jazykové tvrdí, že celá řada jejích členů je do nezákonného obchodu s narkotiky zapojena.

Cesta z provincie Luangphrabágu do laoského hlavního města Vientiane. Jediná pozemní spojnice severního Laosu s jihem. Místo vzdálené asi 10 kilometrů od křižovatky Sala Phu Khun. Projíždíme je s kolonou vozů.

"Tady před dvěma dny bandité zastavili nákladňák a postříleli dvanáct lidí", upozorňuje mě řidič. Podobné případy jsou v poslední době stále častější. Jedná se o bandity, anebo o povstalce? Těžko říct. Útočníci své oběti okradli. Dokonce je vysvlékli do naha a odnesli s sebou i jejich boty a kalhoty. Před dvěma měsíci ale kdosi vyvěsil v Luangphrabangu upozornění, že cestu na Vientiane hnutí odporu uzavírá, a každý, kdo tudy pojede, riskuje život. Bandité, anebo povstalci? Zločinní výrobci drog anebo mírumilovní venkované? V Laosu tyto kategorie často splývají.

PRAKTICKÉ VYUŽITÍ SOUPRAVY K ORIENTAČNÍ DETEKCI DROG NIK – II. část

kpt. Mgr. Michal DERÉ, NPC

Detekční souprava, umístěná v praktickém kufříku, se skládá ze dvou systémů. První systém ve spodní části kufříku, obsahující testy DRUGLAB, slouží především k identifikaci omamných a psychotropních látek v tělních tekutinách, např. moči, a to pomocí imunologické detekční metody. Tímto systémem lze však samozřejmě testovat i pevné vzorky. Druhý systém – vlastní souprava NIK, umístěná ve víku kufříku, je naopak určena především ke zkoumání pevných látek, i když s ní lze také zkoumat kapalné vzorky.

Omamné a psychotropní látky se vyskytují v nejrůznějších podobách, nejčastěji však ve skupenství pevném. Tablety musí být před započítím testu rozdrceny na prášek, z kapslí se trochu prášku odsype. U usušených rostlin jsou podstatné části listů a květů, nikoli stonky a semena, z pevných bloků se odřízne nebo seškrábne vzorek, potřebný pro provedení zkoušky.

Přestože je manipulace s jednotlivými komponenty detekční soupravy poměrně bezpečná, vždy je zapotřebí dodržovat základní zásady bezpečnosti práce, zejména používat ochranné prostředky. Sáčky jsou zhotoveny z pevného, ale pružného a průhledného plastu. Obsahují jednu až tři skleněné ampulky, ze kterých se po rozdrcení uvolňuje do prostoru v sáčku regenerační roztok. Každou neznámou látku začínáme testovat v sáčku označeném písmenem A. Stáhneme plastovou svorku a speciální lžičkou ze soupravy nabereme trochu zkoumané látky. Stačí jen tolik, aby byla pokryta polokruhová plocha na konci lžičky. Velkou chybou je předávkování zkoumaného vzorku, které vede ke zkreslování zbarvení a k chybám při vyhodnocování výsledku. Lžičku se zkoumanou látkou vsuneme do sáčku, stiskneme a otfeme (popř. spodní část lžičky v perforaci odtrhneme a ponecháme v sáčku), čímž zabráníme náhodné kontaminaci vzorku jinými látkami z prstů rukou. Lehce poklepeme na sáček, aby se testovaná látka dostala až na dno, pak okraj sáčku přehneme a uzavřeme plastickou svorkou.

Testovací sáček držíme potištěnou stranou k sobě a v této poloze platí pravidlo, že jednotlivé ampulky

rozmačkáváme postupně *zleva doprava*. Ampulku vždy rozmáčkeme dvěma prsty v její střední části. Tím se uvolní regenerační činidlo. Poklepáváním na sáček dojde k promíchání testovaného vzorku s činidlem. Barevný odstín substance kontrolujeme vždy jen za dobrého osvětlení proti bílému pozadí, v některých případech musíme počítat s tím, že se žádné zbarvení neobjeví. Porovnáváme barvu roztoku s barevným vzorem na sáčku. Odstín barvy nemusí vždy úplně přesně odpovídat, barvu roztoku porovnáme i s barevným vzorem, který je součástí testovací soupravy. Vhodné je zapisovat si výsledek každého zbarvení na papír.

Souprava umožňuje kromě postupného vylučovacího testování i orientační identifikaci jednotlivých omamných a psychotropních látek. Například při podezření, že se u neznámé látky může jednat o heroin, lze jako první použít test v sáčku, označeném písmenem K. Je-li výsledek testu dle zbarvení pozitivní, pokračujeme testem L. Pokud se po rozmáčknutí levé ampule a protřepání zbarvení neobjeví nebo je odlišné od vzorníku, rozmáčkeme pravou ampuli. Po protřepání by se měla okamžitě objevit zelená barva, v takovém případě se jedná o přítomnost heroinu. Provedení obou fází tohoto testu je nezbytné proto, že látky obsažené v extázi, zejména MDMA, dávají v testech A, B a K obdobné výsledky, avšak u látky MDMA dojde při testu L po rozlomení první ampule k nachovému zbarvení.

Tímto způsobem můžeme předběžně identifikovat i další druhy drog – například pomocí testu označeného písmenem D halucinogenní látku LSD. Účinnou látku nemusí obsahovat celý papírek, tzv. trip, ale jen jeho část, proto jej do testovacího sáčku dáme raději celý. Testem označeným písmenem E zkoumáme cannabisové produkty – marihuanu a hašiš, testem G kokain a jeho báze včetně cracku, testem U amfetaminy včetně metamfetaminu (pervitinu), test K slouží k identifikaci jednotlivých alkaloidů opia, tj. heroinu, morfia a kodeinu. Testy označené písmeny M, N, P, Q a R slouží jako samostatné testy, které nejsou zahrnuty do polytestovacího systému. Například testem Q lze orientačně zjistit přítomnost prekursoru k výrobě metamfetaminu – efedrinu. Tato látka je přítomna ve zkoumaném vzorku, pokud se po rozmáčknutí pravé ampule v sáčku roztok zbarví do fialova.

Při provádění testů je nutno dodržovat několik základních, obecných zásad. Jak již bylo řečeno, do sáčků se vkládá pouze minimální množství zkoumané látky, například u marihuany postačí několik vláken. U látek, jako je hašiš, kde předpokládáme vysokou koncentraci účinné látky, platí toto pravidlo dvojnásobně. Ampule rozmačkáváme vždy zleva doprava, se sáčkem netřepeme, ale roztok promícháváme poklepáváním prsty. K lepšímu vyhodnocení testu po rozmáčknutí poslední ampulky silným úderem o podložku sklepeme střepey a ochranný pás a barevné zbarvení vyhodnocujeme vždy pohledem skrz sáček na bílém pozadí. Pokud zkoumáme *kapalnou látku*, nikdy jí nenaléváme přímo do sáčku. Vzorek zkoumané kapaliny odebereme tak, že do ní na chvíli ponoříme speciální lžičku, vyjmeme, necháme zaschnout a asi po jedné minutě vložíme do testovacího sáčku.

Při zkoumání neznámé látky testem označeným písmenem A pokračujeme podle výsledného zbarvení provedením dalších testů podle identifikační tabulky. Pokud se například roztok nezbarví vůbec, pokračujeme zkoumáním testem označeným písmenem G, neboť je podezření, že se ve zkoumané látce nachází kokain. Mějme na zřeteli, že při testování nemusí dosažené zbarvení úplně a přesně odpovídat předtěstěnému zbarvení na sáčku, postačí zbarvení přibližně odpovídající. Tablety a takzvané kameny nejdříve rozdrtíme a poté, stejně jako ostatní látky, nabereme na speciální lžičku pouze nepatrné množství. Pokud si výsledkem testu nebudeme jisti a máme k dispozici dostatečné množství látky, test pečlivě zopakujeme.

Po ukončení testu znovu otevřeme sáček a do roztoku přidáme přiměřené množství neutralizačního činidla

ze sáčku označeného písmenem F. Dokud se vyvíjejí bublinky, sáček neuzavíráme a necháme proběhnout neutralizační reakci. Teprve po ukončení reakce sáček s teď už neutrální látkou zlikvidujeme jako běžný odpad.

Materiály obsažené v soupravě NIK mají prakticky neomezenou dobu skladování. Nesmí však být vystaveny intenzivnímu slunečnímu záření a neobvyklým nízkým nebo vysokým teplotám. Souprava je určena pouze k orientační zkoušce neznámých narkotických látek. Proto je třeba následně zajistit expertizu na příslušném pracovišti odboru kriminalistické techniky a expertiz nebo na Kriminalistickém ústavu v Praze. Jen výsledek expertizy pak může být v trestním řízení použit jako důkaz.

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN V ZEMÍCH VISEGRADU I. ČÁST**PhDr. Miroslav NOŽINA, Institut mezinárodních vztahů MZ**

V květnu 2004 bylo do Evropské unie (EU) přijato deset nových zemí. To přineslo nejen rozšíření evropského hospodářského a politického prostoru, ale i nové nároky na tvorbu a prosazování společné evropské bezpečnostní politiky.

Mezi novými členskými státy představují specifickou skupinu státy postkomunistické střední Evropy sdružené v rámci skupiny Visegradu (dále jen Visegradu), tedy Polsko, Maďarsko, Slovensko a Česká republika (ČR). Organizovaný zločin dnes obratně využívá výhodné geografické polohy i mezery v legislativě a v bezpečnostních systémech těchto zemí, usazuje se v nich, rozvíjí své aktivity a jejich prostřednictvím penetruje i do dalších států EU. Státy Visegradu tak po vstupu do EU získaly významnou strategickou pozici v boji s organizovaným zločinem v celém evropském prostoru. V rámci bezpečnostní politiky EU je možné hovořit o tom, že se jedná o typově shodný prostor, kde je účelné aplikovat podobnou bezpečnostní politiku ze strany orgánů Evropské unie.

I když mezi zeměmi Visegradu existují regionální rozdíly, výchozí podmínky, základní mechanismy fungování organizovaných zločineckých seskupení na jejich území i způsob, jakým tyto země rekonstruují své bezpečnostní struktury, jsou v mnoha ohledech obdobné. Ve všech těchto státech existoval před demokratickými změnami konce 80. let organizovaný zločin „socialistického typu“, který se od organizovaného zločinu v západních zemích lišil řadou znaků – především vysokou soustředěností na ekonomickou kriminalitu a propojeností se státním aparátem. Pád „železné opony“ přinesl zemím Visegradu nejen svobodu, ale i prudký nárůst kriminality a rozvoj nových forem zločinu, doprovázený razantním vstupem zločineckých organizací s mezinárodním dosahem na jejich území. Místní podsvětí se střetává s kriminálními seskupeními z území bývalého Sovětského svazu, z Balkánu, z Itálie, ze západní Evropy, z Asie, z Latinské Ameriky, ze Středního východu, ze subsaharské Afriky a společně s nimi vytváří nový, daleko rozvinutější „průmysl zločinu“. Jeho sféry zájmu dnes zahrnují nelegální obchod s drogami, s kradenými auty, s alkoholem, s cigaretami, s lidmi, se zbraněmi a s výbušninami, krádeže, falšování, vydírání, praní špinavých peněz a mnoho dalších činností. Organizovaný zločin má tendenci „kupovat si“ špičkové politiky, státní úředníky i policisty, a tak si zajišťovat nedotknutelnost, vytvářet paralelní kriminální ekonomiky, expandovat.

Rozsah organizovaných kriminálních aktivit ve všech zemích postkomunistické střední Evropy nadále narůstá. Skupiny organizovaného zločinu si zde budují stále základny, které jim umožňují využívat jak místní kriminální potenciál, tak i pronikat dále do zahraničí. Po vstupu států Visegradu do EU se jim prostor k expanzi dále otevřel.

Všechny země postkomunistické střední Evropy v rámci bezpečnostních opatření v průběhu 90. let více či méně úspěšně adaptovaly své legislativy na nové podmínky a v souladu se standardy EU nově definovaly a zavedly postih nových forem kriminality. Zahájily též přestavbu bezpečnostních složek i jejich depolitizaci. Tyto procesy byly spojeny se značnými strukturálními změnami a s personálními přesuny v řadách policistů. Doprovázely je negativní jevy jako „války“ policejních útvarů, bojujících o přežití, fluktuace policistů, prosazování různých zájmových skupin či korupce. Řada transformačních problémů nadále přetrvává a oslabuje schopnost bezpečnostních složek zemí Visegradu účinně zasahovat proti organizovanému zločinu.

Nadále neuspokojivý stav přetrvává rovněž v oblasti justice, která trpí nedostatkem kvalifikovaných kádrů a vyznačuje se zdlouhavostí a nákladností prosazování práva.

Mezinárodní bezpečnostní spolupráce naráží na řadu úskalí. Je příznačné, že i když mezi zeměmi Visegradu existuje regionální spřízněnost a shodnost zájmů, jejich vzájemná

bezpečnostní spolupráce nadále zůstává na neuspokojivé úrovni a zaostává za vývojem spolupráce zemí s ostatními státy EU. I ta ovšem naráží na řadu personálních a procedurálních problémů, které je nutné řešit.

Následující stať na základě srovnání vývoje kriminální scény, legislativy a bezpečnostních složek v zemích Visegradu analyzuje základní shodné trendy, na nichž je možné budovat koncepce regionální bezpečnosti v souladu s vytvářením jednotného bezpečnostního prostoru členských států Evropské unie.

STAV ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY V ZEMÍCH VISEGRADU

„Socialistický“ organizovaný zločin

Společenské podmínky totalitních policejních států, izolovaných od západního světa těžko proniknutelnými hranicemi, a komunistické ekonomické a hospodářské modely jejich řízení vedly v Polsku, v bývalém Československu a v Maďarsku ke vzniku specifického „socialistického“ kriminálního podsvětí, které se v mnoha ohledech lišilo od podsvětí v západních zemích. Silná policejní i sociální kontrola způsobila, že „klasické“ aktivity organizovaného zločinu jako obchod s drogami a se zbraněmi, krádeže motorových vozidel, únosy, obchod s lidmi či vydírání byly v tomto prostředí značně rizikové. Nedostatek volně směnitelné měny a hermeticky uzavřené hranice navíc téměř znemožňovaly exporty a importy ilegálního zboží i služeb. Zločin tak povětšinou postrádal internacionální dimenzi. Místní ilegální trh, kde by se zločinecké organizace mohly uplatnit, byl proto v „klasických oborech“ značně omezen a jeho výnosy nízké.

Na rozdíl od situace západních zemí, kde ilegální obchod s drogami tvoří polovinu příjmů organizovaného zločinu, nebyl tento kriminogenní fenomén v zemích Visegradu příliš významný. Např. v Československu a v Maďarsku neexistoval ilegální trh s drogami v dnešním slova smyslu. Drogy byly distribuovány v uzavřených okruzích lidí, kteří se navzájem znali, a jejich producenti byli často i jejich konzumenty (což se týkalo např. dnes značně rozšířeného pervitinu). Importy drog jako heroin či kokain byly malé. Importované drogy se ve větších množstvích začaly na československém a maďarském území objevovat až koncem 80. let v souvislosti s narůstající intenzitou tranzitů na severní a střední trase tzv. balkánské drogové cesty z jihozápadní Asie do Evropy a s rozpadem komunistických kontrolních systémů.¹ V Československu byl koncem 80. let oficiálně registrován pouze jediný toxikoman závislý na kokainu (*Nožina, 1997, s. 99–100*). Poněkud odlišné byly podmínky v Polsku, kde otevřenější hranice dovozovala importy drog ve větších množstvích ještě před politickými změnami konce 80. let.

Obdobná situace existovala i v oblasti ilegální migrace a organizované prostituce. Vraždy na objednávku či vybírání „poplatků za ochranu“ byly prakticky neznámé. Hlavní doménou „socialistického“ organizovaného zločinu se stala ekonomická kriminalita. Vleklá krize komunistického správního systému a hospodaření způsobila nedostatek řady druhů zboží i služeb. Poptávka po nich byla kryta z pololegálních a ilegálních zdrojů. Právě v této sféře vznikla a úspěšně operovala řada kriminálních seskupení na různých stupních organizace. Jejich členové se zapojovali do ilegálních dovozů a distribuce nedostatkového spotřebního zboží, nezákonné výměny valut, vývozu uměleckých předmětů, krádeží, prodeje zboží atd. Tato seskupení fungovala mnohdy řadu let přesto, že nebyla silně hierarchicky či vertikálně organizována a jejich členové spolupracovali pouze na základě vzájemně výhodných podmínek. Ve všech visegrádských zemích se ještě před demokratickými změnami setkáváme s vrstvou *nouveau rich*, šedých byznysmenů a socialistických zbohatlíků,

¹ Střední trasa zahrnuje Turecko – Bulharsko – Jugoslávii – Rakousko – Českou republiku – Německo. Severní trasa zahrnuje Turecko – Bulharsko – Rumunsko – Maďarsko – Čechy a Slovensko – Německo.

kteří těžili ze svých výsadních pozic ve státním aparátu a v komunistické nomenklatuře, a to často i za hranicí zákona.

Demokratické změny 80. a 90. let a nové trendy ve vývoji kriminality

S otevřením státních hranic na konci 80. let se země postkomunistické střední Evropy v daleko větší míře zapojily do globálních procesů. Jejich rozsáhlá ekonomická transformace je doprovázena mohutnými přesuny v oblasti vlastnických vztahů a rychlým vytvářením tržní ekonomiky. Tyto změny vyvolávají časté problémy – narůstající nezaměstnanost, snížení životní úrovně části populace, sociální dezorientaci. Staré zakořeněné „pravdy“ a osobní zkušenosti ztrácejí platnost, sociální regulace a kontrola jsou narušeny, v důsledku morální devastace a nenaplněných konzumních potřeb dochází k narušení etických norem. Modelem společenského úspěchu se stává materiální zisk, často bez ohledu na zdroj, z něhož pochází. Základní přestavbu prodělává též legislativa, policejní i bezpečnostní složky, soudnictví a administrativní aparáty jednotlivých zemí. Ty jsou poměrně dobře adaptované na zločin „socialistického typu“, ale nezkušené v potírání nových forem kriminality, rodících se v nových společenských podmínkách a pronikajících do postkomunistické střední Evropy ze zahraničí (*Nožina, 1999 a, s. 60*).

Ve všech zemích postkomunistické střední Evropy dochází na počátku 90. let k prudkému nárůstu kriminality. V Polsku počet zločinů zaregistrovaných policií stoupl z 547 580 v roce 1989 na 883 346 v roce 1990 a na 1 404 229 v roce 2002 (*Komenda Główna Policji, S. l.*). Podobně v Československu, respektive v české části země vzrostl počet zaregistrovaných zločinů více než trojnásobně z 120 769 v roce 1989 na 398 505 v roce 1993 a na 426 626 v roce 1999. Po tomto období české policejní statistiky vykazují pokles evidovaných trestných činů (372 341 v roce 2002), (*MV ČR, 2000*). Obdobně Slovensko prožilo bouřlivé období zejména v letech 1989–1993, kdy zde zločinnost vzrostla 3,5krát. Situace se poté stabilizovala (*Michálek, 2000, s. 2*). V roce 2001 Slovensko vykázalo 93 053 trestných činů (*Interpol International Crime Statistics, S. l.*). Rovněž Maďarsko po období prudkého nárůstu vykazuje od konce 90. let pokles počtu registrovaných trestných činů (–15 % v roce 1999; 420 782 trestných činů v roce 2002).

S výjimkou Polska tedy ve všech zemích Visegradu kriminalita po dramatickém transformačním období na konci 90. let stagnovala. Podle statistik Interpolu to představuje následující objem kriminality na 100 000 obyvatel: Polsko – 3,59 (2001); Česká republika – 3,63 (2002); Slovensko – 1,69 (2001); Maďarsko – 4,14 (2002). Pro srovnání uvedu, že Švédsko udává koeficient 7,89 (2002); Velká Británie (Anglie a Wales) – 9,93 (2001); Velká Británie (Skotsko) – 8,22; Nizozemsko – 7,81 (1998); Švýcarsko – 4,78 (2002); Itálie – 3,75 (2001), (*Interpol International Crime Statistics, S. l.*).

I když je nutné počítat s tím, že vzhledem k rozdílným systémům statistické analýzy, k různým způsobům definování kriminálních činů, k rozdílné legislativě i k tradici oznamování trestných činů policii v jednotlivých zemích mají tyto údaje spíše orientační hodnotu, můžeme na jejich základě učinit následující závěr. Všechny státy Visegradu po demokratických změnách na konci 80. a počátkem 90. let čelily nárůstu kriminality. Tento nárůst byl však dramatický spíše na lokální úrovni. V období komunismu byla úroveň kriminality nízká. Její nárůst byl tedy výrazný ve srovnání s předcházejícím stavem, nikoli ve srovnání s aktuálním stavem kriminality v demokratických zemích.

Statistiky naznačují, že v budoucnu by mohl počet registrovaných trestných činů v zemích Visegradu stagnovat či klesat. Hlavním problémem zřejmě nebude „kvantita“ těchto trestných činů, ale jejich narůstající „kvalita“, často úzce propojená s organizovaným zločinem. Díky tomuto fenoménu řada trestných činů považovaných v období komunismu za nepřilíš závažné, jako je obchod s drogami, s lidmi, se zbraněmi, s kradenými auty, nájemné vraždy aj., nabývá na objemu a profesionalitě provedení. Společenské a hospodářské ztráty s nimi spojené budou proto vyšší než kdykoli předtím.

Proporce, složení a sféry působení organizovaného zločinu v zemích Visegradu

Po pádu komunismu se výrazně změnil *status quo* na středoevropské kriminální scéně. Již od počátku 90. let zde dochází ke dramatické transformaci existujících organizovaných kriminálních struktur. Zdroje této transformace mají jak místní, tak i zahraniční původ. Tradiční lokální podsvětí se stává lépe organizovaným zejména poté, kdy se do jeho činností zapojují příslušníci bývalých komunistických *nomenklatur*, bývalí „šedí“ byznysmeni, příslušníci komunistických tajných služeb a korumpovaní státní úředníci. Vzniká tak nová kriminální subkultura, schopná na jedné straně prosadit svůj vliv v lokálním podsvětí a na druhé straně penetrovat a ovlivňovat nově vznikající státně-administrativní struktury. Pro všechny země Visegradu je příznačné, že hlavním nositelem moderních metod kriminálního „podnikání“, zejména pak kriminality s mezinárodním dosahem, nejsou tato nová lokální seskupení, ale organizovaný zločin přicházející ze zahraničí.

Pro vysoce profesionální mezinárodní kriminální seskupení představuje místní podsvětí jen malou konkurenci. Jejich pronikání dále usnadňuje nedokonalá legislativa, bezpečnostní složky nezkušené ve vyšetřování organizovaných kriminálních aktivit, snadnost, s jakou je možné získat místní spolupracovníky, ochotné za odpovídající odměnu poskytovat služby za hranicí zákona. Proto již od počátku 90. let začala působit na území postkomunistické střední Evropy prakticky všechna hlavní nadnárodní kriminální seskupení, pocházející ze čtyř kontinentů.

V *České republice* operuje v současné době podle odhadu expertů přibližně 75–100 organizovaných kriminálních skupin s 2–2,5 tisíci členů. Počet „externích pomocníků“ bude pravděpodobně zhruba stejný. Více než třetina organizací má vysoce rozvinutou strukturu.

Nejpočetnější zahraniční element představují občané zemí bývalého Sovětského svazu, zejména kriminální delikventi původem z Ruska a z Ukrajiny, občané bývalé Jugoslávie, Bulharska, Albánci, Vietnamci a Číňané. Policie zaregistrovala i přítomnost příslušníků dalších seskupení z Balkánu (z Turecka, z Rumunska, z Řecka), ze Středního východu, ze subsaharské Afriky, z Latinské Ameriky, z Itálie a ze západní Evropy. Tři nejpočetnější seskupení se 100–200 členy operující na území České republiky jsou ruského původu; ukrajinské organizace jsou menší, mají zpravidla okolo 50 členů. Polovina skupin je složena z Čechů i z cizinců, což se týká i tak kulturně a sociálně odlišných seskupení, jako jsou čínské a vietnamské organizace. O něco více než čtvrtina organizací má členy výlučně cizího původu.

Aktivity těchto skupin mají výrazný mezinárodní dosah. Česká republika v nich nezřídka figuruje jako tranzitní území mezi Východem a Západem (a Severem a Jihem). Cílovými zeměmi kriminálních operací jsou především Německo, Rakousko, Maďarsko, Itálie, Francie či Skandinávie. V případě vzdálenějších destinací jsou např. drogy a ilegální migranti přepravováni ze zemí bývalého Sovětského svazu, z Asie, z Afriky a z Balkánu přes Českou republiku do členských států EU, do USA aj. Tyto frekventované trasy vedou do České republiky přes Slovensko, Maďarsko a Polsko. Naproti tomu početné kontingenty kriminálních delikventů českého původu, zapojených do operací organizovaného zločinu v zahraničí, byly zaregistrovány ve Francii, v Itálii, v Chorvatsku a v Rumunsku (*Nožina, 2003; Scheinost, 1999; Cejp, 2000; Cejp, 2001*).

Rovněž na *Slovensku* operují dobře organizované kriminální skupiny. Tamní policie měla v roce 1998 k dispozici informace o 52 seskupeních s přibližně šesti stovkami členů (*Duleba, 2000*). V roce 2002 registrovala 33 skupin (sedm z nich bylo v průběhu roku rozloženo). Skupiny mají hierarchizovanou strukturu vedení a jsou napojené na zahraničí, a to zejména v souvislosti s nelegálním obchodem s drogami. Jejich velikost se pohybuje od 5 do 50 členů (s průměrem 15 členů). Mnoho vůdců skupin je slovenského původu, ovšem v případě drogové kriminality převažuje cizí vedení, především kosovští Albánci a občané zemí bývalého Sovětského svazu.

Slovenské skupiny mají mezi sebou rozdělena území, na nichž dominují, zejména ve větších městech. V zahraničí spolupracují s organizacemi především ze sousedních zemí a z ostatní Evropy v závislosti na druhu aktivit. Např. do Rumunska dodávají kradené vozy. Obchod s lidmi provozují i ve směrech na Německo, Itálii, Španělsko, Nizozemsko a další státy Evropské unie. V souvislosti s obchodem s drogami slovenské policejní zdroje uvádějí kontakty na Skandinávii, Nizozemsko, Německo, Turecko, Albánii, Bulharsko a Rumunsko. Neevropští partneři v drogovém byznysu zahrnují i tak vzdálené destinace, jako jsou země Latinské Ameriky (Kolumbie aj.) a Asie (Afghánistán aj.), (*Slovensko: Základné problémy na úseku bezpečnosti, 2001; Report on the Organised Crime Situation..., 2000, s. 16–17*).

V Maďarsku v roce 1999 podle zprávy Evropského výboru pro problémy kriminality působilo 76 organizovaných kriminálních skupin přibližně s 2 000 členů. Šest skupin mělo 100–300 členů. Naproti tomu téměř polovina skupin (34) měla pět až deset členů a 28 skupin jedenáct až třicet členů (celkový průměr byl 26 členů na skupinu). Organizovány byly hierarchicky. Z 62 sledovaných skupin mělo 38 jednoho vůdce, osm mělo dva a více vůdců, šestnáct pak víceúrovňovou strukturu řízení. Více než polovina skupin byla složena výlučně z občanů maďarské národnosti, třetina měla smíšené členství a sedm skupin tvořili výlučně cizinci. Z nich byli nejsilněji zastoupeni občané bývalé Jugoslávie (jedenáct skupin). Početní byli i občané Slovenska (sedm skupin) a Ukrajiny (sedm skupin). Registrována byla též přítomnost Arabů, Turků, Němců, Rusů, občanů zemí subsaharské Afriky, Albánců, Rumunů, Arménů, Gruzínců, Číňanů, Vietnamců aj.

Většina skupin operuje na velkém geografickém území, zahrnujícím několik maďarských okresů. Nejvíce zasaženy jsou hlavní město Budapešť a severní oblasti země. Jedenáct z registrovaných skupin citovaných ve zprávě Evropského výboru pro problémy kriminality operovalo rovněž v zahraničí. Kontakty mají zejména na Slovensko a na Ukrajinu, jakož i na Nizozemsko, na Německo, na Itálii, na Rumunsko a na Rakousko. Méně významnou roli hraje Švýcarsko a Gruzie. Kontakty na slovenské skupiny jsou často citovány ve spojitosti s násilnou kriminalitou; slovenské skupiny jsou v Maďarsku rovněž velmi aktivní v obchodě se zbraněmi a s výbušninami (*Report on the Organised Crime Situation..., 2000, s. 16–17*).

Polský Úřad pro boj s organizovaným zločinem v roce 2002 evidoval 522 organizovaných kriminálních skupin s více než šesti tisíci členů, 417 skupin bylo polských, 86 skupin bylo složeno z Poláků a z cizinců, deset jich bylo organizováno na etnickém principu, devět bylo složeno výlučně z cizinců (z Rusů, z Bělorusů a z Ukrajinců). Celkem dnes v polském podsvětí působí kriminální delikventi z více než třiceti zemí světa. Převažují Ukrajinci a Bělorusové (25 %), dále jsou početní Němci, Turci, Rusové, Litevci, Italové, Vietnamci (*Zwalczanie przestępczości zorganizowanej..., 2003, s. 2*).

Podle údajů polské policie skupiny s komplikovanější organizační strukturou (např. organizace na principu buněk) nejsou příliš početné, ale existují zejména v prostředí skupin s mezinárodním dosahem, angažovaných v krádežích a pašování motorových vozidel, v nelegálním obchodě s drogami či s cigaretami, v nelegální migraci aj. Převažuje hierarchická struktura dvou až tříúrovňového řízení. Každá skupina má vůdce a několik dalších členů patřících ke stabilnímu řídicímu jádru. Řadoví příslušníci (tzv. „vojáci“) bývají často najímáni pouze na určitou konkrétní práci či operaci. Mimo řídicí jádro skupiny nebývají stabilní a jejich složení se mění podle konkrétních potřeb (*Report on the Organised Crime Situation..., 2000, s. 16–17*).

Jestliže porovnááme proporce, složení a sféry aktivit organizovaného zločinu v zemích Visegradu se situací ve státech EU, zjišťujeme, že jsou v mnoha ohledech podobné, respektive mají přibližující se trend. Na obou teritoriích převažují kriminální seskupení, která mají 10–15 členů, mezi nimiž existuje dělba práce. Členská základna skupin je víceméně stálá, což se týká zejména jejich řídicích složek, které bývají jednotné i etnicky. Skupiny

přicházející ze zahraničí jsou mnohdy propojené příbuzenskými a teritoriálními vazbami, vytvořenými ještě v původních zemích. Širší členská základna bývá naopak heterogenní, zahrnuje členy z několika států či etnik. Heterogenní skupiny, složené z příslušníků různých národností, jsou dnes spíše pravidlem než výjimkou. Skupiny jsou většinou hierarchizované a praktikují určité formy vnitřní disciplíny, která zvyšuje jejich soudržnost. Své operace provádějí plánovitě za využívání „podnikatelských“ přístupů, kdy kalkulují možné zisky a rizika. Pro specifické úkoly často najímají specialisty a pro operační činnost využívají špičkové technologie, zejména pro zajištění bezpečné komunikace. Přetrvávajícím problémem, spojeným s těmito skupinami, je rozšířené využívání násilí při prosazování jejich zájmů. Významnou částí jejich *modus operandi* je i korupce jako prostředek získávání výhod a umožňování a zakrývání aktivit. Soustřeďují se přitom zejména na podnikatelskou komunitu, ovšem počet případů korupce veřejných činitelů, včetně pracovníků bezpečnostních složek a policistů v členských státech EU, nadále roste. Množství financí akumulovaných organizovaným zločinem ve státech Unie není možné odpovědně odhadnout. Jeho evropské zisky se však budou pohybovat řádově v miliardách eur. Tyto zisky jsou zčásti reinvestovány do legální sféry a do společností kryjících kriminální činnosti – do firem export/import, cestovních kanceláří, nočních klubů, diskoték, kasin, peněžních ústavů aj. Směšování legálních a ilegálních aktivit se dnes stalo podle zprávy Europolu „obchodní značkou“ organizovaného zločinu (*Europol, 2001*). Částečně proto dochází – minimálně na vedoucích úrovních organizací – k integrování organizovaného zločinu do společnosti, kdy kriminální bossové nezřídka vystupují jako seriózní podnikatelé a trestné činnosti se přímo neúčastní. To znesnadňuje jejich odhalování. V případě zahraničních seskupení v členských státech EU a Visegradu:

- ❖ Skupiny pocházející z území bývalého Sovětského svazu jsou zapojeny především do obchodu s drogami, násilné kriminality, nezákonné imigrace, obchodu s lidmi, pašování cigaret a „praní špinavých peněz“. Zločin přímo z Ruské federace se zaměřuje na Evropskou unii zejména ve finanční oblasti (investice, legalizace nezákonných zisků).
- ❖ Albánské skupiny jsou značně homogenní a striktně hierarchizované, založené na příbuzenských vztazích. Projevují značný sklon k násilí. Vedle nelegálního obchodu s drogami, v němž zaujímají dominantní pozici v řadě členských států EU i Visegradu, se v rostoucí míře angažují v nelegální imigraci, v obchodu s lidmi, v násilné kriminalitě, v krádežích a v podvodech.
- ❖ Turecké skupiny jsou hierarchizované a silně homogenní. Činné jsou zejména v oblasti drogové kriminality, finanční kriminality, ilegální imigrace, obchodu s lidmi a prostituce.
- ❖ Čínská seskupení se angažují zejména v ilegální imigraci a v rostoucí míře i v oblasti loupeží duchovního vlastnictví (obchod s falešným značkovým zbožím) a v pašování heroinu. Zatímco v minulosti operovala zejména v rámci asijských komunit, v současné době projevují tendenci vyvíjet aktivity i mimo ně, a to jak při výběru obětí, tak i v rámci spolupráce s jinoetnickými skupinami organizovaného zločinu.
- ❖ Kolumbijské skupiny se již dnes neorganizují do velkých monolitických kartelů, ale spíše do malých, adaptabilnějších buněk, které na straně jedné udržují úzké kontakty se skupinami v Kolumbii a na straně druhé se napojují na evropské podsvětí. Nadále se zabývají především obchodem s drogami.
- ❖ Severoafrické skupiny se zaměřují zejména na obchod s drogami (především s kanabinoidy), na majetkovou kriminalitu (včetně obchodu s kradenými vozy), na obchod s lidmi a na nezákonnou imigraci. Mnoho z nich je velmi dobře organizovaných.
- ❖ Nigerijské skupiny jsou formovány na klanových a kmenových principech. Zároveň jsou však vysoce profesionální, schopné praktikovat sofistikované formy kriminálních aktivit. Zabývají se zejména podvody, organizováním prostituce a obchodem s drogami.

Zahraniční kriminální seskupení se nesoustřeďují jen na území jednoho státu, ale operují mezinárodně. Přitom flexibilně spolupracují s jinými seskupeními organizovaného zločinu, což se zejména v posledních letech týká i seskupení, která byla původně považována za uzavřená a soběstačná (např. Turků, Albánců či Číňanů), (*Nožina, 2003, s. 24–27; Europol, 2001, s. 5–6*). Těmito cestami dokázala efektivně proniknout do evropského prostoru.

Organizovaný zločin v ekonomice a společnosti zemí Visegradu

Vzhledem k nedostatku empirických dat je velmi obtížné odhadnout, do jaké míry organizovaný zločin představuje skutečnou hrozbu pro ekonomiku a společnost zemí postkomunistické střední Evropy. Ani státní policejní zdroje a justice nejsou v tomto ohledu jednotné. Zatímco policie zpravidla tvrdí, že reálná hrozba existuje, justiční orgány nezřídka prohlašují její analýzy za nadhodnocené.

Názory expertů, shromážděné v rámci projektu Octopus (*Octopus Project 1996–1998, S. I.*), naznačují, že řada kriminálních činností, souvisejících s organizovaným zločinem, má v zemích Visegradu narůstající trend. Roste počet případů násilné kriminality, počet útoků proti osobnímu vlastnictví a s nimi související profesionalita a brutalita – používání automatických zbraní, explozí odpalovaných na dálku atd. Stoupá též počet zločinů, souvisejících s „vyřizováním účtů“ mezi kriminálními skupinami – nájemných vražd, fyzických útoků i kriminálního terorismu. K těmto akcím bývají najímáni profesionálové, nezřídka ze zahraničí. Značně vzrostl objem řady kriminálních činností, zejména činností s mezinárodním dosahem – nelegálního obchodu s drogami, s lidmi, vydírání, pašování lidí, motorových vozidel, uměleckých předmětů, zbraní aj.

Kromě těchto aktivit se organizovaný zločin v zemích postkomunistické střední Evropy zapojuje rovněž do „kriminality bílých límečků“, do finančních aj. podvodů, angažuje se v privatizačních procesech. Podle anketního výzkumu *Corporate Governance Risk Survey*² není podnikatelské prostředí v těchto zemích násilnické a ovládané organizovaným zločinem. Avšak respondenti si stěžují na neserióznost veřejných tendrů a soutěží, jakož i na vysokou míru korupce, která pro organizovaný zločin vytváří příznivé prostředí (*Merit Research Working Papers, S. I.*). Ten zde pokračuje ve snahách o maximální legalizaci svých aktivit, a to zejména prostřednictvím rozsáhlých nákupů nemovitostí, pronikáním do legálních společností a obchodních struktur, zaměstnáváním speciálních finančních i právních poradců, kteří tuto penetraci usnadňují.

Ve sféře mezinárodního organizovaného zločinu registrujeme několik značně nebezpečných tendencí. Téměř všechna zahraniční seskupení se snaží v regionu Visegradu vybudovat stálé základny, a to zejména ze dvou důvodů: snadný přístup do států EU a potenciál regionu pro kriminální „podnikání“. V tomto ohledu představují největší nebezpečí silná ruskojazyčná seskupení. „Rusové“ disponují značnými finančními zdroji a rozsáhle je v regionu Visegradu investují do nemovitostí a do podnikání. Díky infiltraci do státních struktur v zemích Společenství nezávislých států (SNS) jejich vliv a moc nadále rostou. Export zločinu do zemí Visegradu jsou schopny provádět v rámci na první pohled zcela legálních obchodních a investičních operací jak přímo z regionu SNS, tak i zprostředkovaně z dalších zemí. Podle informací Bezpečnostní informační služby (BIS) je pro ně typický přechod od otevřeně kriminálních činností, které převládaly v jejich operacích na počátku, k podnikání na první pohled legálnímu. Do zemí postkomunistické střední Evropy často přicházejí s

² Corporate Governance Risk Survey (CGRS) měří a srovnává rizikovost společenského prostředí v zemích postkomunistické střední Evropy. Anketa byla provedena mezi 200 manažery zahraničních společností v České republice, v Maďarsku, v Polsku a na Slovensku.

kapitálem pocházejícím ze zločinů spáchaných v zahraničí. Tento kapitál zde pak využívají k budování legálních podnikatelských subjektů.

Počet podniků a obchodních společností vlastněných „Rusy“ anebo s „ruskou“ účastí v České republice neustále roste. „Rusové“ v České republice investují do kasin, hotelů, penzionů, restaurací a nemovitostí v Praze, v Karlových Varech, v Mariánských Lázních (*Nožina, 1999 b, s. 228*). Značná část z těchto investic pochází z nejasných zdrojů a firmy nezřídka slouží ke krytí nezákonných činností. Podobná situace existuje rovněž v Maďarsku. Značné znepokojení zde vyvolala snaha organizovaného zločinu ze států SNS účastnit se privatizace dvou maďarských zbrojařských podniků (*Nožina, 1999 b, s. 226*). Ruskojazyčný zločin se snaží investovat i na Slovensku, zejména v jeho východní části. Informace, které shromáždil polský Úřad ochrany státu, naznačují, že ruskojazyčné kriminální organizace operující ve Spojených státech mají zájem získat kontrolu nad některými polskými kriminálními seskupeními, a tak stabilizovat svou pozici v Polsku pro další operace.

Po usazení v zemi se představitelé ruskojazyčných kriminálních organizací zpravidla snaží proniknout co nejhluběji do jejího hospodářského a politického života. Snaží se ovlivňovat státní kontrolní mechanismy, korumpovat zástupce administrativy, představitele politického i hospodářského života, dosazovat na klíčová místa své spolupracovníky. Vstupují proto do kontaktů s poslanci, s představiteli politických seskupení, s celebritami či s populárními osobnostmi kultury, nabízejí jim výnosná místa ve správních radách, sponzorují jejich akce.

Podle zprávy Ministerstva vnitra ČR je jejich cílem získat kontrolu nad obchodem se strategickými surovinami, s bankovním sektorem a prostřednictvím investičních společností, fondů a kontaktů ve vládní sféře získat skutečnou moc ve státě (*Aktualizovaná koncepce..., 2000*). Organizovaný zločin v Maďarsku má podle některých neoficiálních zpráv z posledních let kontakty na nejvyšších místech. Objevilo se podezření, že někteří špičkoví politici jsou zapojeni do „podnikání“ v oblasti tzv. černé a šedé ekonomiky. Rovněž hlavním problémem v boji s organizovaným zločinem na Slovensku je podle oficiálních zdrojů korupce a vazby bossů organizovaných kriminálních seskupení na zástupce státní správy (*Aktualizovaná koncepce..., 2000*).

VÝROČNÍ ZPRÁVA EUROJUSTU ZA ROK 2004

Zdroj: EUROJUST HAAG

Ú V O D N Í S L O V O

Je mi potěšením představit Vám třetí Výroční zprávu Eurojustu za rok 2004. Tato zpráva byla připravena v souladu s článkem 32(1) Rozhodnutí o založení Eurojustu, který nařizuje, aby prezident, jménem kolegia, „podával každý rok písemnou zprávu Radě o činnostech a řízení, včetně rozpočtového řízení, Eurojustu.“

S radostí Vám mohu oznámit, že počet případů předaných kolegiu v roce 2004 vzrostl o více než 27 % oproti číslu z roku 2003, což odráží pokračující trend nárůstu námi projednávaných případů. V roce 2003 nastal 50 % nárůst oproti počtu případů v roce 2002. Během roku 2004 byl zaznamenán významný růst o téměř 40 % v počtu multilaterálních věcí předaných kolegiu; současně se zvyšovala i závažnost předávaných případů.

Je potěšující, že více případů bylo předáno Eurojustu v počátečním stádiu řízení. V takovém případě se Eurojust může zaměřit na podporu těch, kteří bojují proti mezinárodnímu zločinu. Tento růst a zlepšení jsou pozitivní, nicméně stále nejsme zcela spokojeni. Jsme přesvědčeni, že Eurojustu by mohlo být předáváno více případů, protože jeho kapacita ještě není plně využita. Velká část významných vícestranných případů, kterými se zabývají vnitrostátní orgány v členských státech, není Eurojustu postoupena, přestože by podíl Eurojustu na jejich řešení byl často velmi prospěšný. Proto je naším hlavním cílem přesvědčit vnitrostátní orgány o schopnosti Eurojustu významně pomoci při potírání organizovaného zločinu s mezinárodním prvkem.

Ve Výroční zprávě za rok 2003 jsme vyjádřili zklamání, že nizozemské orgány nedokončily konferenční místnosti Eurojustu do konce onoho roku, což v důsledku omezilo kapacitu této instituce. Práce na větším konferenčním sále byly ukončeny na konci února a druhý konferenční sál pro specialisty byl dokončen v prosinci. Jsme velmi pyšní na tyto prostory, které nám nepochybně usnadní dosažení stanovených cílů.

Uskutečnili jsme mnoho strategických setkání týkajících se významných právních problémů, včetně nových oblastí vyšetřování a trestního stíhání závažného organizovaného zločinu. Zahnutá témata pokrývají terorismus, nezákonné obchodování s lidmi, sledované zásilky a sledování v případech mezinárodního obchodu s drogami, podvody s DPH a spolupráci se styčnými soudci.

Navázali jsme na předchozí úspěšná setkání s odborníky na terorismus a vybudovali síť expertů vyšetřovatelů a prokurátorů napříč Evropou.

Kromě těchto strategických setkání jsme ve dnech 25. a 26. října 2004 uskutečnili výroční

konferenci pro odborníky v Praze. Tato se týkala praktických otázek spojených s aplikací Evropského zatýkacího rozkazu. Rovněž jsme uskutečnili celkem 52 setkání, jejichž tématem bylo usnadnění spolupráce a koordinace činnosti ve zvláštních případech. Podrobnější analýzy těchto případů a strategických setkání se nacházejí v kapitole „Řešené případy“ této zprávy.

Eurojust pokračoval v rozvíjení spolupráce s řadou orgánů. V červnu jsme s ředitelem Europolu Jürgenem Storbeckem podepsali formální dohodu mezi Eurojustem a Europolem, která následovala po dřívějším schválení Radou. Naše vztahy s Europolem se upevňují. V listopadu jsme pomohli vytvořit první Společný vyšetřovací tým, jenž se skládá z vyšetřovatelů a prokurátorů z Nizozemska a Spojeného království, kteří spolupracují na případu nezákonného obchodování s drogami.

Dokončili jsme vyjednávání s Norskem, a tím dosáhli první formální dohody se státem mimo Evropskou unii. Tato byla schválena Radou na počátku roku 2005. Významným

způsobem pokročila vyjednávání s Rumunskem a doufáme, že naše druhá dohoda bude formálně uzavřena v první polovině roku 2005. Síť kontaktních osob Eurojustu narůstá. Několik států ze západního Balkánu a také Ukrajina ustanovily své kontaktní body. Národní členové jsou pravidelně v kontaktu s ruským kontaktním bodem. Tato spolupráce přináší kladné výsledky, které vyplývají z jeho návštěvy Eurojustu v březnu 2004. Uskutečnila se předběžná vyjednávání s izraelským ministerstvem spravedlnosti, která, jak doufáme, povedou ke jmenování izraelského kontaktního bodu počátkem roku 2005.

Jedním z nejvýznamnějších úspěchů v průběhu roku 2004 bylo schválení Pravidel zpracování a ochrany osobních údajů, která byla vypracována členy kolegia ve spolupráci s úředníkem pro ochranu údajů. Po schválení nezávislým Společným dozorčím orgánem pro ochranu údajů v Eurojustu byla pravidla předložena v říjnu 2004, a poté schválena Radou počátkem roku 2005.

Některé členské státy – a nejen ty, které k Unii přistoupily v květnu 2004 – dosud nezměnili svoji legislativu, a tak nedodrželi lhůtu k implementaci rozhodnutí o Eurojustu. Je nesmírně důležité pro všechny národní členy, aby měli přístup ke všem informacím, které jsou nezbytné k vykonávání jejich povinností. Některým národním členům jejich příslušné vnitrostátní orgány stále předávají málo případů, což se často děje v důsledku neexistence prováděcí legislativy.

Je třeba, aby kompetence jednotlivých národních členů byly stanoveny jasně a srozumitelně.

V několika členských státech se tak ještě nestalo, a tak je možnost jejich národních členů jednat na domovském území značně omezena.

Kolegium s radostí konstatuje, že Eurojust významným způsobem figuruje v Haagském programu, který byl schválen Evropskou radou v listopadu 2004 a vychází z rozhodnutí Rady učiněných v Tampere v roce 1999. Jsme potěšeni, že Haagský program často odkazuje na Eurojust, čímž potvrzuje naši významnou roli v záležitostech spravedlnosti a vnitra v rámci EU. Program je ambiciózní a my uděláme vše pro to, abychom splnili tato očekávání.

Během roku 2004 došlo v Eurojust k výměně tří národních členů, z nichž každý byl součástí kolegia od doby vytvoření prozatímního Eurojustu dne 1. března 2001. Viceprezident kolegia a národní člen pro Francii Olivier de Baynast byl v září jmenován generálním prokurátorem v Amiens. Národní členové pro Irsko a Finsko, Micheál Mooney a Tuomas Oja se vrátili pracovat do svých domovských zemí. Všem jim tímto přejeme úspěch a spokojenost v jejich nových rolích a zároveň vítáme jejich nástupce do kolegia: François Falletti (Francie), Jarlath Spellman (Irsko) a Maarit Loimukoski (Finsko).

Rozšíření Evropské unie v květnu přineslo velké změny do všech organizací EU včetně Eurojustu.

Rozsáhlé přípravné práce přinesly dobré výsledky a rozšířené kolegium se setkalo poprvé v úterý 4. května. Všech deset přístupujících zemí jmenovalo svého národního členu a každý z 25 členských států byl zastoupen. Od začátku jejich funkčních období je devět z nových členů schopno pravidelně se účastnit zasedání. Pouze Malta nebyla často zastoupena, což doufáme, že se v roce 2005 změní. Rozšíření o 66% bylo i pro tak mladou organizaci jako je Eurojust výrazným oživením a posílením. Noví národní členové přinesli zájem a nadšení, které, a tím jsem si jistý, nám patřičně poslouží při pokračování rozvoje role Eurojustu.

V úvodu Výroční zprávy za rok 2003 jsem naznačil, že je stále mnoho práce, která musí být vykonána. Byl však učiněn významný pokrok a během roku 2004 jsme dosáhli mnoha pozoruhodných úspěchů. Věříme, že jsme položili základ pro poskytování efektivní podpory a usnadnění odborníkům zabývat se závažným přeshraničním zločinem.

Jedním z nejvýznamnějších úspěchů v budování infrastruktury během roku bylo, že po skončení projektu E-POC I jsme nainstalovali nový Elektronický registr případů (CMS), který

v současnosti plně využíváme. Tento systém znamená splnění požadavku stanoveného v Rozhodnutí o založení Eurojustu ohledně používání automatizované klasifikace dat. Rovněž jsme zahájili instalaci bezpečnostní sítě pro vnitřní komunikaci. Skrze náš projekt E-POC II jsme zahájili práci na realizační studii potenciálních řešení, která umožní našim národním členům bezpečně komunikovat s příslušnými národními orgány a dalšími partnery. Tato realizační studie E-POC II, která má být dle plánu dokončena v prosinci 2005, umožní připojení Evropské justiční sítě na virtuální privátní síť (VPN).

V roce 2004 jsme pokračovali v rozvoji naší organizace, a navázali tak na vývoj roku 2003. Aby bylo dosaženo větší výkonnosti a vyšší efektivity práce, byla rozšířena infrastruktura i počet zaměstnanců Eurojustu. Na začátku ledna 2004 se Eurojust skládal z 15 národních členů a asistentů, administrativního ředitele a 29 administrativních pracovníků. Do konce prosince se organizace rozrostla na 25 národních členů a jejich asistentů podporovaných 63 administrativními pracovníky. Minulý rok byl ve znamení řady jmenování na doplnění pozic určených v organizačním plánu Eurojustu. Tato místa zahrnují téměř všechny klíčové funkce v rámci správy Eurojustu: vedoucí právního oddělení, lidských zdrojů, rozpočtu a financí a řízení informačních systémů (IM).

První nezávislé šetření činnosti a práce Eurojustu provedl podvýbor F Sněmovny lordů Spojeného království, který je zodpovědný za otázky spravedlnosti a vnitra EU. Členové výboru shromáždili v prvních měsících roku informace a v květnu, během jejich návštěvy u nás, obdrželi formální zprávy od kolegia. Je potěšující, že ve zprávě byl konstatován vynikající start Eurojustu. Stále zbývá splnit mnoho úkolů. Musíme pokračovat v budování profilu Eurojustu napříč rozšířenou EU, rozvíjet důvěru vyšetřovatelů a prokurátorů a zajistit, že s námi budou své otázky konzultovat a bez váhání se na Eurojust obracet.

Dovoluji si apelovat na adresáty této zprávy, aby zajistili, že si ji přečtou všichni ti, jejichž úkolem je potírat závažnou trestnou činnost s mezinárodním prvkem.

MICHAEL G. KENNEDY
Prezident kolegia
Únor 2005

STRUKTURA A VÝVOJ EUROJUSTU

Eurojust se skládá z 25 národních členů. Každý členský stát v souladu se svým právním systémem deleguje jednoho člena, který je v postavení soudce, prokurátora nebo policejního důstojníka s obdobnou působností.

Několik členských států jmenovalo asistenty národních členů. Dvanáct asistentů sídlí v Haagu společně se svými národními členy, zatímco čtyři členské státy jmenovaly asistenty, kteří mají své sídlo v jejich domovské zemi. Ti asistenti, kteří nemají sídlo v Haagu, navštěvují naši organizaci, aby zastoupili nebo nahradili své národní členy v případě, že jsou o to požádáni. Množství práce některých národních členů a jejich asistentů nabylo takových rozměrů, že několik z nich požádalo o dalšího asistenta.

Rozšíření EU přináší Eurojustu novou pracovní sílu

V roce 2002 jsme založili čtyři komise, abychom zajistili, že široký rozsah témat, která musí národní členové projednávat, je rozdělen mezi národní členy kolegia, a je tak zajištěna větší efektivita zpracování v menších skupinách. Komise pro řešené případy, komise pro politiku/strategii, jakož i komunikační a hodnotící komise pokračovaly ve své práci i v roce 2004.

Za poslední dva roky nám struktura těchto čtyř komisí velmi pomohla dosáhnout výrazných úspěchů. V roce 2004 komise pro řešení případů převzala zodpovědnost za

vzrůstající počet setkání týkajících se případů a seminářů o jednotlivých druzích organizovaného zločinu, na které později v této zprávě poukážeme podrobněji. Členové komise pro politiku/strategii vypracovali

Prováděcí pravidla zpracování a ochrany osobních údajů, dokončili dohody s Europolem a Norskem a pracovali na zlepšení vztahů Eurojustu s OLAF. Komunikační a hodnotící komise byly méně aktivní z důvodů oscilujících od jmenování tiskového mluvčího v roce 2003 až po přípravu kolegia na rozšíření EU.

Rozšíření EU a růst počtu administrativních pracovníků měly významný dopad. Bylo třeba najít více vhodných a účinných způsobů práce ve změněných podmínkách. Ukázalo se, že Eurojust nebyl 25 národními členy rozdělenými do čtyř komisí spravován nejlépe a nejefektivněji. Proto jsme pracovali na využití kapacity a odborné kvalifikace všech národních členů, což umožnilo každému z nich více se podílet na fungování, provozních záležitostech a řízení Eurojustu.

Na plánovací akci v říjnu jsme se rozhodli přejít k flexibilnější a praktičtější organizaci. Dohodli jsme se rozdělit původní odpovědnost za naši práci mezi 21 týmů, které jsou tvořeny národními členy a asistenty pracujícími permanentně v Haagu. Většina týmů se specializuje na konkrétní druhy trestné činnosti, zatímco některé mají administrativní nebo strategickou odpovědnost.

Každý tým se skládá z několika národních členů a asistentů, z nichž jeden vystupuje jako předseda a danou oblast práce vede. Tento způsob práce nám dovoluje využívat individuální zkušenosti a odbornost jednotlivých národních členů a jejich asistentů a získávat podporu od administrativních pracovníků Eurojustu. Týmy se mohou zabývat stanovisky, zvažovat materiály a otázky, podávat doporučení a připravovat detailní informace pro setkání kolegia. Členové týmů mohou také zastupovat kolegium na fórech, jež se zabývají příslušnými tématy.

Tímto způsobem může kolegium komplexně projednat různá témata, a tak se vyhnout neefektivnímu procesu předávání záležitostí všem 25 národním členům k diskuzi a rozhodnutí o navrhovaném způsobu jednání. Tato strategie je nezbytná při projednávání většího počtu témat, případů, strategických záležitostí a legislativních návrhů, které byly postoupeny kolegiu pro odborný posudek členskými státy, partnery EU a organizacemi a orgány EU. Podrobnosti o jednotlivých týmech a členství se nacházejí v přílohách k této zprávě.

Ochrana osobních údajů, projekt E-POC a Elektronický registr případů Eurojustu

Ve Výroční zprávě za rok 2003 jsme uvedli, že Eurojust zahájil práci na systému elektronické registrace případů. Jelikož hlavní činností Eurojustu je řešení případů, stalo se dokončení tohoto projektu naší prioritou. Cílem systému je poskytnout přehled o povaze a rozsahu trestné činnosti týkající se více států a o vyšetřováních předaných Eurojustu, a dále shromáždit tyto a další informace o případech ve snadno přístupné databázi. Tato práce pokračovala i v roce 2004.

Během roku 2004 se Eurojust i nadále účastnil na projektu EU známém jako E-POC (Evropské sdružení proti organizovanému zločinu), který je financován z prostředků programu Grotius II. Projekt řídí Itálie a podporuje jej francouzské, slovinské a rumunské ministerstvo spravedlnosti. Hlavním cílem je zpracování realizační studie pro návrh softwarového systému podporujícího plnění úkolů Eurojustu v oblasti výměny informací a vývoje vhodného softwaru. Během vývoje projektu v roce 2004 bylo rozhodnuto o vytvoření prototypu systému řízení případů na základě projektu E-POC, který by splňoval požadavky stanovené Eurojustem pro archivování případů. V důsledku toho bylo dosaženo dohody s italským ministerstvem spravedlnosti o vytvoření první verze Elektronického registru případů (Case management system – CMS) v Eurojustu. Ve stejnou dobu Eurojust instaloval režim na ochranu vnitřních údajů, včetně ochrany údajů ve spojení s řešenými případy a obdržel

schválení od Společného dozorčího orgánu jak pro režim ochrany údajů, tak pro nový Systém elektronického registru případů.

Tato práce byla provedena a dokončena v září 2004. Systém byl zprovozněn po vyškolení národních členů, asistentů a příslušných zaměstnanců dne 15. října 2004. Již před samotným zahájením bylo v systému zaregistrováno 370 případů a dalších 150 případů následovalo po tomto datu.

Mezitím byla zahájena práce na projektu E-POC II, kde Eurojust vystupuje jako formální partner.

Tento projekt zvýší provozní kapacitu systému CMS Eurojustu, zejména ve vztahu ke komunikaci a k zavedení pravidel Eurojustu o ochraně osobních údajů.

P R Á V N Í P R O S T Ě R E D Í A P A R T N E Ě Ř I

Eurojust je chápán jako hlavní součást infrastruktury Evropské unie v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Tato stěžejní pozice se odráží v klíčových iniciativách, jakou je např. Haagský program. Vytvoření oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti EU vyžaduje od členských států implementaci rozhodnutí a dohod, kterých bylo dosaženo na setkáních ministrů spravedlnosti a vnitra na úrovni EU, do jejich legislativy. Přehled současného stavu v členských státech ukazuje některé z významných úspěchů, avšak také poukazuje na nedostatky v některých členských státech. Níže vysvětlujeme stav rozvržení implementace pro některé z klíčových nástrojů.

Implementace Rozhodnutí o založení Eurojustu

Minulý rok jsme oznámili, že několik členských států nezavedlo patřičné zákony, aby mohly ve svých zemích implementovat Rozhodnutí o založení Eurojustu. Bohužel tato situace stále přetrvává v Řecku a Španělsku. Lucembursko a Itálie implementovaly rozhodnutí v únoru 2005.

Z členských států, které vstoupily do EU dne 1. května 2004, a které musely svoji legislativu změnit, takto neučinil pouze Kypr. Absence zákonů často znamená, že příslušné národní orgány nemají formálně právní základ, podle kterého mohou postoupit případy svému národnímu členovi v Eurojustu s žádostí o pomoc, a dále že národní člen Eurojustu není zmocněn jednat takovým způsobem, jakým by v souladu s důvody a podmínkami vytvoření Eurojustu jednat měl. Jestliže byt' jen jeden národní člen není zmocněn jednat tak, jak se předpokládá v rozhodnutí, představuje tato situace problém nejen pro něho samotného, ale pro celé kolegium, jehož spolupráce s tímto členem je omezena. Jakýkoliv řetěz je pouze tak silný jako jeho nejslabší článek.

Implementace klíčových nástrojů v oblasti justice a vnitra

Evropský zatýkácí rozkaz (EZR) byl během roku 2004 zaveden kromě Itálie ve všech členských státech, ačkoliv ne ve všech státech již nabyl účinnosti. V říjnu uskutečnil Eurojust v Praze seminář pro odborníky, kteří se zabývají EZR. Delegáti na semináři v souvislosti s praktickou realizací EZR vytyčili mnoho problémů a otázek, které jsou shrnuty v příloze II k této zprávě.

Bohužel musíme znovu poukázat na to, o čem jsme se zmínili ve Výroční zprávě za rok 2002 a 2003, a to, že mnoho zemí neratifikovalo Úmluvu EU o vzájemné právní pomoci z roku 2000 a protokol k této úmluvě. Zatímco jsme připravovali tuto zprávu, pouze Dánsko, Estonsko, Finsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nizozemsko a Portugalsko Úmluvu ratifikovalo. Na konci roku 2004 potvrdilo ratifikaci protokolu ještě Španělsko. Absence dostatečného počtu ratifikací je zklamáním a vážně znehodnocuje účinnou vzájemnou právní pomoc a mezinárodní spolupráci v EU v oblasti boje proti závažné trestné činnosti, která má mezinárodní dosah.

Rámcové rozhodnutí o vytvoření společných vyšetřovacích týmů bylo na konci roku 2004 implementováno ve všech členských státech kromě Itálie, Lotyšska, Lucemburska a Řecka.

Konečná lhůta pro implementaci byla stanovena Radou na 1. ledna 2003 pro 15 členských států a červen 2004 pro 10 přistupujících států.

Do konce roku 2004 bylo v plném rozsahu implementováno Rozhodnutí ze dne 19. prosince 2002 o aplikaci zvláštních opatření pro policejní a soudní spolupráci za účelem boje proti terorismu. Nicméně rámcové rozhodnutí ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu nebylo implementováno v Irsku, na Kypru, v Litvě, Lotyšsku a na Maltě.

Rámcové rozhodnutí ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, sledování, blokování a zabavení prostředků a výnosů z trestné činnosti mělo konečnou lhůtu k implementaci 31. prosince 2002 (červen 2004 pro přistupující státy). Na konci roku 2004 neimplementovalo toto rozhodnutí v plném rozsahu Lucembursko, Malta, Řecko a Švédsko.

Evropská justiční síť (EJS)

V roce 2004 pokračovala vynikající spolupráce mezi Eurojustem a EJS. Tajemník EJS se pravidelně setkává s kolegiem a několik národních členů a asistentů národních členů Eurojustu jsou styčnými body pro EJS. Kontaktní osoby EJS poskytují další nezbytné praktické informace a přispívají ke zkušenostem Eurojustu, zvláště v případech vznikajících otázek a problémů, které mohou vyžadovat podání formálních doporučení pro zlepšení vzájemné právní pomoci. Během roku 2004, tedy v době irského a nizozemského předsednictví EU, navštívilo několik národních členů Eurojustu setkání EJS.

Setkání EJS za nizozemského předsednictví se konalo v Haagu z části v prostorách Eurojustu, což pro mnohé kontaktní osoby EJS byla jejich první příležitost navštívit tuto instituci, setkat se se svými národními členy a prohlédnout si prostory určené pro setkání a konference, které byly během roku dokončeny.

Sekretariát EJS je integrovaný do Eurojustu a úzce spolupracuje s jeho administrativou. Dále bylo rozpracováno členění a postupy, které zajistí soulad s požadavky Rozhodnutí o založení Eurojustu a umožní EJS získávat finanční prostředky z rozpočtu Eurojustu, a tak účinně fungovat.

Zlepšení vlastních informačních nástrojů bylo jedním z hlavních úspěchů sekretariátu EJS v roce 2004. Internetová stránka Atlas byla zcela přepracována a doplněna o informace z 10 nových členských států. Po konečném schválení bude spuštěna začátkem roku 2005. Bude obsahovat nové vlastnosti a bude zahrnovat nové nástroje, včetně informačního systému o Evropském zatýkacím rozkazu (EZR) a tzv. „Kompendium“, které pomůže uživatelům s vypracováním návrhu žádosti o právní pomoc.

Dále v roce 2004 začala dlouze očekávaná aktualizace jiného informačního nástroje EJS, tzv. „Fiches Belges“.

Všechny ostatní kroky nezbytné k integraci nových členských států do informačního systému EJS byly splněny včas. Byli určeni národní zpravodajové pro informační nástroje EJS z nových členských států, kteří nyní spolupracují na projektech EJS týkajících se vývoje, zlepšování a aktualizace informačních nástrojů.

Europol

Během roku 2004 se skvěle rozvíjel vztah mezi Eurojustem a Europolem. Vleklá vyjednávání, ze kterých vzešla dohoda mezi Europolem a Eurojustem, byla uzavřena a dohoda schválena Radou na jaře 2004. Dne 9. června 2004 byla dohoda formálně podepsána prezidentem kolegia a ředitelem Europolu. Spolupráce mezi oběma organizacemi se během posledního roku upevnila.

První žádost od Eurojustu Europolu na otevření analytického pracovního souboru byla učiněna v roce 2003 a následně vypracovaná dohoda nabyla účinnosti v roce 2004. Toto je jasná ukázka ochoty obou organizací pracovat společně na praktické úrovni. Eurojust vždy poukazoval na to, že tato dohoda byla prvním krokem k budování mnohem silnější budoucí jednoty. Pravidelná setkání a společný přístup k boji proti organizovanému zločinu se stále více projevovala v naší společné práci v posledním roce. Mnoho národních členů využilo blízkosti Europolu k zaujetí společného přístupu při řešení rozličných problémů.

Někteří pracují na vytvoření společně připravovaných brožur, které propagují jejich práci. Jiní rozvíjejí společný postup při sdílení a kontaktu s příslušnými orgány v jejich členských státech a další hledají společné marketingové příležitosti. Sekce Spojeného království (UK) u Eurojustu podepsala Memorandum o porozumění se sekci UK u Europolu. Účelem je zabránit duplikaci práce, rozšířit shromažďování informací a nabídnout srozumitelnost vztahu nejen ve prospěch těch, kteří pracují v Haagu, ale také poskytnout lepší porozumění odborníkům specializovaným na problémy mezinárodní policie a justice v domácím prostředí.

Kvůli struktuře svých právních systémů a nezávislosti policie a justice se někteří národní členové stále setkávají s omezeními rozvoje úzké spolupráce s jejich protějšky u Europolu. Jsme si jisti, že užší kontakt mezi oběma organizacemi na všech úrovních nabízí tu nejlepší šanci k úspěchu v oblasti boje proti organizovanému zločinu v Evropě. Taková spolupráce také nabízí nejlepší návratnost investic do Europolu a Eurojustu z členských států EU. Občané EU mají právo očekávat, že zkušenosti a kapacity Europolu i Eurojustu jsou využívány společně, aby se tak zajistil úspěch při vytváření oblastí svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.

Na druhé straně se nyní, kdy se vztahy a výměna informací mezi Eurojustem a Eupolem rozvíjí, ukazuje, že některé členské státy nedodávají Europolu informace v potřebné kvalitě či kvantitě. Toto je pro nás zklamáním a znehodnocuje to účinnost nejen Europolu, ale především schopnost Eurojustu a Europolu pracovat společně a bojovat proti závažné trestné činnosti.

Společné vyšetřovací týmy (Joint Investigation Teams – JITs)

Koncepce JITs byla formulována v Úmluvě EU o vzájemné právní pomoci z roku 2000. Ratifikace Úmluvy však byla v členských státech pomalá. Z Úmluvy byla proto vyjmuta ustanovení o JITs a bylo vydáno zvláštní rámcové rozhodnutí s cílem zvýšit možnosti příslušných orgánů při vytváření JITs. Ačkoliv rámcové rozhodnutí bylo schváleno v roce 2002, byl první JIT vytvořen až v listopadu 2004, kdy Nizozemsko a Spojené království sestavily tým, který se zabývá sítí obchodování s narkotiky. Eurojust a Europol jsou také napojeni na tuto iniciativu.

Společně s Eupolem budeme pokračovat v podpoře tohoto JIT a využijeme získané zkušenosti k předávání osvědčených metod a jiných nástrojů tak, jak se tento nový koncept rozvíjí a funguje. Je důležité, aby i ostatní subjekty, které se pokoušejí do takových projektů zapojit, obdržely ty nejlepší možné rady a podporu.

Eventuální výhody JITs jsou dobře známy; poskytují možnost vyšetřovatelům a prokurátorům z členských států pracovat společně a umožňují shromažďování důkazů v rámci společné právní úpravy.

Existuje hodně problémů, které zabraňují vytvoření většího počtu JITs. Ty se často týkají absence zákonů v těch státech, které chtějí sestavit JITs, a tak se ukazuje problém, který jsme již mnohokrát zdůrazňovali, že závazky učiněné při schvalování právních iniciativ EU musí být plněny a musí vyústit v přijímání zákonů na vnitrostátní úrovni. Ale vyskytují se i další obtížné otázky. Ty se mohou týkat komplexnosti dohody, která musí být schválena, nebo výdajů na vytvoření JITs. Role Eurojustu spočívá v poskytování praktických rad a

osvědčených metod. Eurojust má také schopnost rychle svolávat setkání k vyřešení problémů a využívat možnost pracovat s analytickými daty Europolu. Angažovanost Eurojustu na rozvoji JITs nám umožní vyvinout kritéria pro společné týmy, které mají být vytvořeny, a připravit návod nebo manuál pomoci těm, kteří sestavují JITs poprvé.

Některé země spolupracují úzce na případech nebo otázkách vzájemného zájmu za okolností podobných pro JITs, ačkoliv nepovažují za nutné učinit formální dohodu podle rámcového rozhodnutí. Dobrým příkladem jsou dlouhodobé plány mezi Francií a Španělskem pro boj proti terorismu ETA.

Klíčovým faktorem pro vytvoření JITs je, že členské státy musí vydat zákony zajišťující právní základy pro své příslušné orgány, a umožnit jim tak vytvoření JITs. Doufáme, že zkušenosti získané těmi, kdo nyní vytvářejí první JITs budou v budoucnu pro zpracování potřebných zákonů přínosem. Jsme přesvědčeni, že Eurojust a Europol mohou pomoci vytvořit prostředí, kde budou JITs uznávány jako přirozený způsob potírání organizovaných zločineckých sítí, které operují napříč řadou států EU.

Vztah s OLAF (Evropský úřad proti podvodům)

Dne 14. dubna 2003 podepsaly Eurojust a OLAF Memorandum o porozumění (MoU) s cílem vytvořit integrovanější přístup k rozličným, avšak někdy se překrývajícím úkolům obou organizací v oblasti finančních podvodů v EU. Po podepsání MoU byl bohužel učiněn malý pokrok ve vzájemné spolupráci, proto se kolegium a ředitel OLAF setkali v říjnu 2003 a dohodli se na sestavení pracovní skupiny. Pracovní skupina, která se skládá ze dvou členů kolegia a dvou členů OLAF, navrhla praktická opatření na zajištění průhledné a důsledné implementace MoU v následujících oblastech:

- jmenování společných kontaktních bodů mezi oběma organizacemi (národní člen Eurojustu /pracovník OLAF),
- podpora lepší znalosti obou organizací prostřednictvím školení a informačních stáží či zřízením „stínových“ národních členů/styčných soudců
- společná účast na seminářích a konferencích,
- výběr informací, které se týkají případu, k vzájemnému předání a jejich kontrola v souladu s vlastními předpisy OLAF o ochraně údajů.

Tato opatření byla schválena kolegiem Eurojustu v květnu 2004 a poté předána OLAF k dalšímu schválení. Bohužel dále se tato iniciativa zatím nerozvinula.

Nicméně určitá spolupráce zahájena byla. V prosinci 2004 se konalo strategické setkání Eurojustu zaměřené na problém podvodů. Doufáme, že další praktické kroky budou následovat v roce 2005.

Náš vztah s OLAF se bohužel během působení Eurojustu v roce 2004 příliš nevyvinul. Učinili jsme jistý pokrok, nenavázali jsme však tak úzké pracovní vztahy, které bychom si bývali přáli mít s organizací, jež by měla být jedním z našich blízkých spolupracovníků. V roce 2005, v rámci nové týmové struktury zavedené v Eurojustu, byl vytvořen zvláštní tým, který se věnuje práci s OLAF. Doufáme, že tento v budoucnu pomůže podnítit lepší spolupráci. Cítíme, že obě strany musí pracovat usilovněji na rozvoji praktičtějšího společného přístupu k boji proti podvodům uvnitř Společenství.

Styční soudci

Mnoho členských států vybralo na bilaterální úrovni styčné soudce, aby pracovali v jiných zemích EU a podporovali tak lepší vzájemnou právní pomoc. Nejvíce práce je v oblasti vzájemné trestní právní pomoci, někteří se však také angažují při poskytování pomoci v oblasti civilního práva.

V červnu 2004 uspořádal Eurojust setkání všech styčných soudců EU. Akce byla úspěšná a pomohla vybudovat vztahy mezi styčnými soudci samotnými a mezi nimi a Eurojustem.

Existuje zde nebezpečí duplikace práce, čemuž bychom se měli vyhnout. Setkání poskytlo příležitost prodiskutovat řadu praktických problémů, se kterými se tyto odborníci ve své praxi pravidelně setkávají, a stmelit vztahy s národními členy Eurojustu, kteří dosud se styčnými soudci z jiných států pracujícími v jejich zemích nebyli obeznámeni. Ti, kteří se zúčastnili, požádali Eurojust o pořádání podobných setkání každý rok.

Koordinátor EU pro boj proti terorismu

Evropská rada jmenovala v roce 2004 pana Gijs de Vries koordinátorem Evropské unie pro boj proti terorismu. Vytvoření této nové funkce nás velice potěšilo. Teroristická aktivita představuje velkou výzvu pro členské státy, z nichž všechny přisuzují tomuto problému vysokou prioritu.

Jmenování prostředníka pro různé kompetentní orgány, které se zabývají terorismem v členských zemích a v rámci evropských institucí, je významným krokem. Jelikož koordinátor působí také jako oficiální spojení EU s třetími zeměmi a podává hlášení přímo Radě, přinese jeho působení zcela jistě zisk a usnadnění koordinace úsilí vyvíjeného v této oblasti. De Vries poprvé navštívil Eurojust záhy po svém jmenování. Znovu se dostavil v červnu na strategické setkání o terorismu, kde získal příležitost se setkat a diskutovat otázky s vyšetřovateli a prokurátory zodpovědnými za boj proti terorismu napříč EU. Uděláme vše pro to, abychom koordinátora pro boj proti terorismu v jeho důležité práci podpořili.

Mezinárodní sdružení prokurátorů (IAP)

Mezinárodní sdružení prokurátorů (IAP) získalo dobrou reputaci díky efektivnosti při stanovování, udržování a rozšiřování nejvyšších standardů odbornosti při práci jednotlivých prokurátorů. Někteří členové kolegia Eurojustu sami ve svých dřívějších funkcích byli členy IAP. V roce 2004 se Eurojustu dostalo cti stát se institucionálním členem IAP. Na Výroční valné hromadě sdružení v září 2004 byl prezident kolegia Eurojustu nominován a zvolen členem výkonného výboru IAP.

Michael Kennedy se tím připojuje k François Fallettimu, nedávno jmenovanému národnímu členu Eurojustu za Francii, který ve výkonném výboru IAP působí již několik let.

Evropská ústava

Eurojust oceňuje dohodu o nové Ústavě pro Evropskou unii, která byla sjednána v roce 2004. V oddíle Ústavy, který se týká spravedlnosti a vnitra, byla Eurojustu dána prominentní role a je vnímán jako klíčový partner pro vytváření a udržování oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti v EU.

Ústava vytváří mnoho příležitostí pro budoucí rozvoj Eurojustu, včetně stanovení odpovědnosti za zahájení vyšetřování, stíhání a řešení jurisdikčních sporů. Jsme potěšeni důvěrou, která byla Eurojustu dána tvůrci Ústavy a teoretickou možností, že v budoucnu bude z Eurojustu vytvořen Evropský prokurátor.

ŘEŠENÉ PŘÍPADY

Strategická setkání

Po dokončení jedné z nových seminárních a konferenčních místností v březnu 2004 se kolegium rozhodlo pořádat řadu strategických setkání zaměřených na jednotlivé druhy organizované trestné činnosti. Kolegium bylo aktivní v budování sítí vyšetřovatelů a prokurátorů, kteří se specializují na určité druhy organizované trestné činnosti s mezinárodním prvkem. Tato jednání byla úspěšná především v oblasti boje proti terorismu, a

proto doufáme, že nabyté poznatky a zkušenosti budeme moci brzy využít i v jiných významných oblastech organizovaného zločinu.

Také budování důvěry a spolehlivosti těchto odborníků je důležitou součástí zajištění lepší a rychlejší spolupráce a koordinace. Čím lépe tito experti znají své protějšky a spolupracovníky v jiných jurisdikcích, tím pravděpodobněji s nimi budou účinně spolupracovat na důležitých případech z oblasti trestního práva.

Setkání poskytují odborníkům z každé oblasti možnost osobně se poznat a diskutovat o praktických otázkách a problémech, které vyplývají z aktuálních vyšetřování a stíhání. Navíc umožňují Eurojustu informovat specialisty o příslušných činnostech a evidovaných kauzách. Dále poskytují rámec pro řadu dvoustranných a vícestranných koordinačních setkání zaměřených na řešení jednotlivých případů.

Od června do konce roku bylo uspořádáno pět setkání. Spolu se všemi řešenými případy a souvisejícími úkoly, kterými se národní členové zabývali, tato setkání přispěla k velmi aktivnímu období plnému organizačního úsilí a snahy o zajištění úspěchu.

O každém z těchto setkání uvádíme krátkou zprávu:

Terorismus

Role a úkoly národních korespondentů pro terorismus a příslušných justičních orgánů byly rozsáhle diskutovány na zasedání dne 23. června a na setkání určeném k vytvoření sítě pro zainteresované účastníky, kteří se neúčastnili operativních schůzek dne 24. června. Bodem pro zahájení diskuze bylo rozhodnutí Rady č. 2003/48/JHA o realizaci zvláštních opatření pro policejní a justiční spolupráci v boji proti terorismu, které v článku 3 ustanovuje závazek pro členské státy na zajištění sdělování informací z této oblasti Eurojustu.

K usnadnění práce na implementaci tohoto ustanovení v členských státech připravil Eurojust řadu pravidel a navrhl praktické zásady pro předávání informací národními korespondenty pro terorismus a specializovanými vnitrostátními zvláštními orgány národním členům Eurojustu.

Z diskuze na toto téma vyplynulo, že národní korespondenti a vnitrostátní orgány jsou si velmi dobře vědomi toho, že musí pracovat společně s národními členy Eurojustu na praktickém předávání informací, aby se tak zajistila řádná implementace rozhodnutí Rady. Dosud však takové opatření zavedlo velmi málo zemí. Pokyny byly široce akceptovány jako dobrý nástroj a základ pro vnitrostátní diskuse o této záležitosti. Lze je najít v příloze III. této zprávy.

Další diskutované otázky byly:

- Právní bariéry předávání informací Eurojustu v členských státech.
- Druh informací, které musí Eurojust obdržet: justiční nebo zpravodajské informace; které údaje jsou relevantní pro plnění úkolů Eurojustu.
- Jaké množství informací musí Eurojust obdržet: všechny informace/pouze souhrny/fázované informace?
- Kdy nebo v které fázi musí být informace Eurojustu zaslány: v ranné fázi vyšetřování/po odkladu ve zvláštních případech?
- Jaké zabezpečení dat/ochrana údajů se musí žádat od Eurojustu s ohledem na předávané informace?
- Jaké by měly být úkoly Eurojustu:
  - Vytváření kontaktů mezi příslušnými orgány
  - Urychlování žádostí o vzájemnou právní pomoc
  - Usnadňování výkonu vzájemné právní pomoci
  - Koordinace vyšetřování
  - Vytváření systémů ke zpracování informací – vytvoření databáze

- Poskytování zpětné vazby zemím, které poskytují informace
- Vybudování úzké spolupráce s Europol
- Poskytování legislativních podnětů Radě ministrů

Další setkání bude Eurojust organizovat na jaře 2005, aby tak zabezpečil implementaci rozhodnutí Rady a účinnou výměnu informací mezi vnitrostátními orgány, národními korespondenty a národními členy Eurojustu.

Evropský zatýkácí rozkaz (EZR)

EZR byl tématem každoročního semináře Eurojustu pro odborníky, který se konal v České republice v Praze v říjnu 2004. Byl to první seminář konaný Eurojustem v jednom z nových členských států. Doufáme, že napomohl k prokázání naší snahy plně zapojit justiční orgány v nově přistoupivších členských státech. Setkání bylo dobře načasováno a bylo zvláště přínosné, protože v době jeho konání se Česká republika právě připravovala k implementaci EZR do své legislativy.

Úplný popis výsledku setkání a kritéria navržená v závěru jsou předložena v příloze II. k této zprávě.

Obchodování s narkotiky

První strategické setkání Eurojustu zaměřené na boj proti obchodování s narkotiky se konalo ve dnech 10. a 11. listopadu 2004. Bylo přítomno přibližně 70 vyšetřovatelů a prokurátorů, kteří reprezentovali všechny členské státy kromě Malty. Dále byli přítomni delegáti z Rumunska, Europolu, Interpolu a z Organizace pro potírání drog (DEA) ze Spojených států. Účelem setkání bylo zaměřit se na problémy a překážky, kterým musí čelit prokurátoři a vyšetřovatelé ve své každodenní práci a na mezinárodní organizace, jako je Eurojust a Europol, které mají možnost poskytnout nástroje k vyřešení tohoto problému. Druhý den byly delegátům nabídnuty konferenční místnosti s překladatelským vybavením, které poskytly možnost setkat se a diskutovat individuální bilaterální a multilaterální případy.

Strategické diskuze se zaměřily na právní a justiční problémy, se kterými se specialisté setkávají při užívání zvláštních technik v boji proti mezinárodnímu obchodu s narkotiky. Během plenárního zasedání mluvčí z členských států, z Europolu, Interpolu a DEA referovali na téma sledovaných zásilek a dalších nástrojů pro boj proti organizovanému zločinu. Následovaly prezentace případů ze Slovinska, Itálie, Francie, Spojeného království, Španělska, Nizozemska a Řecka. Následně se konaly pracovní skupiny na tři rozdílná témata: sledované zásilky, odposlech a záznam telekomunikačního provozu a koordinace a právní překážky, kterým předsedali národní členové Eurojustu. Delegáti si pracovních skupin velmi cenili. Závěry a doporučení ze semináře mohou být shrnuta následovně: potřeba včasější angažovanosti Eurojustu, potřeba včasější spolupráce mezi Europol a Eurojustem a potřeba včasější koordinace probíhajících vyšetřování v různých zemích. Existuje rovněž potřeba větší konzistence v legislativě členských států, aby se tak zajistilo užití sledovaných zásilek a dalších zvláštních opatření v boji proti obchodování s narkotiky. Bylo navrženo, že takové shody lze dosáhnout pomocí rámcového rozhodnutí, které by se zabývalo zvláštními vyšetřovacími technikami.

Řešené případy

Abychom přiblížili praktickou činnost Eurojustu, uvedli jsme zde podrobnosti o některých případech, na kterých kolegium pracovalo v roce 2004. Příklady zahrnují rozsáhlý okruh členských států a různé druhy kriminality.

Terorismus

Během ranní špičky dne 11. března 2004 byl Madrid svědkem jednoho z nejvíce devastujících teroristických útoků, který kdy Evropa zažila. Ve čtyřech vlacích ve městě vybuchlo deset bomb. Množství obětí bylo velké – 191 mrtvých a přes 1 800 zraněných. Madridské železniční infrastrukturu byly způsobeny rozsáhlé škody. Bomby byly ukryty ve školních taškách a umístěny pod sedadly. Dvě bomby neexplodovaly a jejich prohlídka ukázala, že k odpálení výbušnin byly použity mobilní telefony. Byl jmenován vyšší soudce ze španělské Audiencia Nacional, aby společně s policií pracoval na tomto případu.

Podrobné vyšetřování odhalilo, že za útoky byla odpovědná skupina především marockých státních příslušníků trvale žijících ve Španělsku. Výbušniny poskytlo několik španělských státních příslušníků. Devět pachatelů spáchalo sebevraždu, když se je policie chystala zatknout.

Mnoho podezřelých osob nebylo zadrženo. Některé z nich měly spojení i mimo EU. Vyšetřování ohledně financování útoků pokračuje. Španělské soudní orgány požádaly Eurojust o umožnění sdílení informací s jinými státy EU, které provádějí vyšetřování spojená s útoky a projednání a zabránění možných jurisdikčních konfliktů. Eurojust uspořádal dne 24. června 2004 koordinační setkání, kterého se účastnily justiční a policejní orgány ze Španělska, Itálie, Belgie, Spojeného království a Francie.

Toto setkání poskytlo možnost výměny příslušných informací a budování řádné dvoustranné spolupráce mezi policejními a justičními orgány v zúčastněných zemích. Byla provedena opatření pro rychlé vyřízení žádostí o právní pomoc. Jelikož francouzské orgány již zahájily vyšetřování, protože jedním z poškozených byl francouzský státní občan, byly schopny pomoci španělským vyšetřovatelům s dalšími žádostmi o právní pomoc. Následně zvážily koordinaci se svými španělskými protějšky a vyřešily jurisdikční konflikt. U italských orgánů také probíhalo vyšetřování, které následovalo po zadržení dalšího údajného organizátora napojeného na Belgii a Francii. Tyto národní orgány společně projednaly otázky jurisdikce a usilovaly o vyřešení možných otázek týkajících se vydání stíhané osoby.

Obchodování s narkotiky

V tomto případě sledovala rakouská policie zločineckou organizaci zapojenou do obchodování s narkotiky ve Vídni. Jeden z členů této organizace byl znám a existovalo podezření, že organizátorem je německý státní příslušník napojený na nizozemské a rakouské distributory.

Rakouská policie naplánovala sledovanou zásilku, aby tak identifikovala další zúčastněné osoby. S případem se na Eurojust obrátilo rakouské oddělení Europolu a žádalo objasnění podmínek pro nasazení sledované zásilky z Amsterdamu do Vídně přes Německo.

Rakouští, němečtí a nizozemští kolegové v Eurojustu problém prodiskutovali a nařídili, aby byly požadavky splněny a sledovaná zásilka se tak mohla uskutečnit. Eurojust postoupil tyto informace orgánům v Rakousku a soud vydal žádosti o vzájemnou právní pomoc. Sledovaná zásilka se uskutečnila; několik lidí bylo zatčeno, členové zločinecké skupiny byli identifikováni a bylo zadrženo velké množství konopí a kokainu.

Tento případ názorně ukazuje přínos včasné žádosti o pomoc Eurojustu k vyřešení právních problémů, která vyústila v úspěšnou spolupráci a společný přístup policejních a justičních orgánů.

Terorismus

Kauzy týkající se terorismu jsou důležitým příkladem tvůrčí spolupráce mezi Eurojustem a Europolem v počátečním stádiu řízení. V případě operace v Rakousku zaměřené proti skupině islámských teroristů bylo hlavní otázkou, jakým způsobem by mohl Eurojust pomoci koordinovat společně s informacemi od Europolu činnost justičních orgánů a umožnit použití výsledků ze zvláštních svazků analytické práce, aby se tak připravila potenciální

soudní řízení. Po strategickém semináři Eurojustu o terorismu v červnu 2004 zorganizovala rakouská národní členka Eurojustu setkání mezi rakouským odborníkem na terorismus, odborníky Europolu a těmi, kteří zpracovávají analytický pracovní svazek (Analytical work file – AWF) o islámském terorismu v Europolu.

Na tomto setkání bylo dohodnuto, že se analytik a expert z Europolu budou podílet na operaci ve Vídni. Během dvou dnů se uskutečnilo několik domovních prohlídek, zatčení, výslechů svědků a zadržení důkazů a materiálů. Výsledky byly pozitivní a činnostem, které směřovaly k přípravě akcí potencionálních teroristů a poskytnutí finančních prostředků pro jejich operace, bylo zabráněno. Bylo shromážděno mnoho důležitých informací, které byly následně použity a porovnány s informacemi a materiály zahrnutými v AWF Europolu. Tento případ byl dobrým příkladem úspěšné prevence a rozvoje společné strategie mezi příslušnými orgány v členských státech, Eurojustem a Eupolem.

Obchodování s narkotiky

Na konci srpna požádal český státní zástupce českého národního člena o pomoc v případě pašování přibližně 60 kilogramů heroinu z České republiky do Itálie. K nezákonnému obchodování docházelo po dobu několika let a mnoho lidí bylo v České republice ve vazbě, jejíž doba trvání měla vypršet v polovině listopadu 2004. Státní zástupce měl omezený čas na podání obžaloby k soudu. Hrozilo, že zadržené osoby budou muset být propuštěny a jelikož někteří z nich byly cizinci, bylo zde vysoké riziko jejich útěku do zahraničí. Doba na vyřízení žádosti o právní pomoc byla omezená a případ byl předán Eurojustu s žádostí o pomoc. Po setkání v Eurojustu byli národní členové schopni zajistit urychlené vyřízení žádosti o právní pomoc v rámci tří různých jurisdikcí ještě před uplynutím lhůty trvání vazby. České orgány činné v trestním řízení díky tomu navštívily Itálii pouze jedenkrát, což ušetřilo finanční prostředky.

Obchodování s narkotiky

Němečtí prokurátoři vyšetřovali případ obchodování s narkotiky, ve kterém byla jedna žena podezřelá, že působí jako kurýr převážející heroin z Rotterdamu a dodává ho organizaci dealerů v Itálii. Němci plánovali ženu zadržet ve stejnou dobu, kdy italští prokurátoři vyšetřovali stejnou skupinu dealerů drog. Jelikož plán Němců na zadržení kurýrky by zhatil veškeré jejich úsilí, zaslali italští prokurátoři naléhavou žádost Eurojustu, aby požádal německé orgány o odložení zatčení. Podle německého zákona však nebylo možno zadržení odložit s výjimkou situace, kdy by se Nizozemsko, Německo a Itálie dohodly na zorganizování sledované zásilky. Eurojust proto 24 hodin poté, kdy byl požádán o pomoc, zorganizoval koordináční setkání, kterého se zúčastnily příslušné orgány ze všech tří zemí. Během setkání se dohodlo uskutečnění sledované zásilky.

Tato byla zorganizována a došlo k ní za tři dny. V důsledku toho byli všichni podezřelí italští drogoví dealéři i německá kurýrka úspěšně zadrženi a postaveni před soud.

Obchodování s narkotiky

Na konci listopadu 2004 požádal polský prokurátor polského národního člena o pomoc v případě obchodování s narkotiky. Některé části případu měly spojení s Německem, kde bylo mnoho lidí ve vazbě. Polský prokurátor čekal na vyřízení žádosti o právní pomoc od německých orgánů několik měsíců. Potřeba pro vyřízení této žádosti se stala velice naléhavou, jelikož omezená doba umožňující zadržování podezřelých ve vyšetřovací vazbě měla brzy vypršet a bylo třeba co nejrychleji připravit důkazy k použití před soudem. Německé důkazy byly rozhodujícími pro zahájení trestního stíhání. Národní členové Německa a Polska úzce spolupracovali a požádali o zaregistrování kauzy u Eurojustu. Do tří

dnů byla žádost vyřízena, důkazy obdrženy, a případ tak mohl být soudu postoupen před vypršením lhůty vazby.

Obchodování s narkotiky – tajná operace

Eurojust měl možnost pomoci německým a polským prokurátorům s nalezením a poskytnutím právního rámce pro německé tajné agenty při operaci na polském území. K takovému kroku pravděpodobně došlo poprvé. Německá a polská policie úzce spolupracovala a připravila řadu propracovaných technických opatření. Justiční a vyšetřovací hlediska musela být do určité míry formulována a definována. Domníváme se, že tato vyšetřovací technika by mohla být opět požadována a zopakována v budoucnosti, a to nejen v Německu a Polsku, ale i v dalších členských státech.

Po podrobných vyjednáváních, diskusích a konzultacích s Eurojustem bylo na setkání, které se uskutečnilo v měště na německo-polských hranicích, podepsáno memorandum státními zastupitelstvími obou zemí.

Obchodování s narkotiky a praní špinavých peněz

V druhé polovině roku 2004 byl předán Eurojustu rozsáhlý případ obchodování s narkotiky a praní špinavých peněz týkající se Řecka, Španělska, Německa a Belgie. Po více než dvou letech úspěšné policejní spolupráce, zahrnující především policisty z Řecka, Španělska, Spojeného království a Spojených států amerických, byla ve španělských vodách zadržena dodávka 5,4 tuny kokainu. Členové posádky byli zatčeni ve Španělsku, zatímco hlavní podezřelý byl zadržen v Německu, aby byl na základě evropského zatýkacího rozkazu předán do Řecka. Byl to první EZR vydaný Řeckem dle jeho vnitrostátních právních předpisů o EZR, které nabyly platnosti pouze několik dní předtím. Řecké justiční orgány musely adresovat žádosti o vzájemnou právní pomoc Německu a Belgii. Právní pomoc se týkala nedovolené činnosti členů této zločinecké organizace v obou zemích. Eurojust zorganizoval koordinační setkání prokurátorů všech zainteresovaných zemí v Haagu. Bylo poskytnuto simultánní tlumočení ve čtyřech jazycích, aby se umožnila výměna právních a praktických informací a aby se zajistilo, že všechny zúčastněné orgány mohou úzce spolupracovat a předat tuto zločineckou organizaci s dlouhou kriminální minulostí soudu.

Pašování nelegálních přistěhovalců a obchod s drogami

Velké množství případů ze Spojeného království v minulém roce se týkalo pašování nelegálních přistěhovalců. Jeden případ týkající se vyšetřování skupiny organizovaného zločinu, která byla zapojena do pašování nelegálních přistěhovalců a obchodování s narkotiky, byl předán Eurojustu společně britským Královským úřadem prokurátora (CPS) a Národní kriminální jednotkou (NCS).

V březnu 2004 se na žádost orgánů Spojeného království uskutečnilo setkání, jehož se zúčastnilo Německo, Belgie, Francie, Rakousko, Nizozemsko a představitelé Europolu. Setkání se zabývalo řízením souběžných vyšetřování ve Spojeném království a Německu a výměnou důkazů mezi vnitrostátními orgány v obou zemích, spojením mezi vyšetřováními ve Spojeném království a Belgii a poskytnutím dalších informací belgickým orgánům, aby jim tak bylo umožněno pokročit v jejich vyšetřování. Dále setkání zajistilo usnadnění žádostí o vzájemnou právní pomoc ve Francii a Rakousku a prozkoumalo možnost zahájení vyšetřování v Nizozemsku. Po této koordinační akci proběhla řada zatčení v Německu a bylo zajištěno 107 kilogramů heroinu. Zatčení proběhla i ve Spojeném království, tato se týkala trestného činu napomáhání nelegálnímu přistěhovalství. V Nizozemsku se na různých místech uskutečnily domovní prohlídky. Další setkání se uskutečnilo v květnu 2004. Zástupci ze Spojeného království a Německa prezentovali stávající stav jejich vyšetřování a trestních

stíhání. Nezbytné informace byly poskytnuty zástupci z Nizozemska a byl určen časový rámec pro vyřízení žádosti o právní pomoc ze Spojeného království. Němečtí zástupci navíc podali nové žádosti o právní pomoc adresované nizozemským orgánům. Uskutečnila se také plodná diskuze ohledně nabývání a předávání důkazů a záležitostí jurisdikce.

VZTAHY S VNITROSTÁTNÍMI ORGÁNY

Pro Eurojust je velmi důležité, aby národní členové a asistenti měli úzký a spolehlivý vztah se svými vnitrostátními orgány. Kvalita těchto vztahů napomůže k zajištění předání příslušných případů Eurojustu.

Většina národních členů pracuje v kolegiu bez asistenta. Všichni přispívají k infrastruktuře, širší politice a strategickým otázkám v Eurojustu. Jelikož hlavní náplní jejich práce je řešení případů, je čas, který mohou věnovat povzbuzování a podporování předávání případů Eurojustu v jejich mateřských zemích značně omezen. Z tohoto důvodu pokračujeme v naší politice setkávání se v Haagu tři dny v týdnu. Zbylé dva dny věnujeme konkrétním kontaktům s vnitrostátními orgány. Každé dva měsíce pokračujeme v organizování týdne, během kterého se národní členové mají možnost plně věnovat kauzám ve svých mateřských zemích a posilování vztahů se svými vnitrostátními orgány.

Eurojust nemá kompetenci požadovat, aby případy byly předávány kolegiu. Zatímco počet předaných případů se od doby vytvoření Eurojustu postupně zvyšuje, kolegium si je jisto, že má kapacitu zabývat se více případy. Statistika ukazuje, že některé země v minulosti předaly Eurojustu velmi málo kauz, zatímco jiné požádaly o pomoc ve značném počtu případů.

Během druhé poloviny roku 2004 uspořádalo nizozemské předsednictví EU neformální setkání ministrů spravedlnosti a vnitra v Haagu, z nichž několik navštívilo i prostory Eurojustu, kde se setkali se svými národními členy a v přímém rozhovoru se dozvěděli více o naší práci. Během roku se počet návštěv ministrů, generálních prokurátorů a dalších nejvyšších činitelů výrazně zvýšil. Mnoho odborníků spojuje svoji návštěvu u Eurojustu s návštěvou našich kolegů z Europolu. Pro práci obou organizací je důležité, aby byly obě v členských státech Unie lépe známy.

Členové Eurojustu vždy s radostí přivítají ministry a další vysoké národní představitele, a proto vyzýváme ty, kteří tuto organizaci ještě nenavštívili, aby tak v co nejkratší době učinili. Pouze povzbuzení a podpora na nejvyšší úrovni vlády a od dalších institucí může pomoci zvýšit znalost a povědomí o Eurojustu v rámci členských států.

V roce 2004 národní členové využili každou příležitost poskytnout prezentace o práci Eurojustu, a podpořit tak jeho plnější využití. Národní členové, kteří jsou svou profesí prokurátoři, soudci a vyšetřovatelé, většinou nemají odbornou kvalifikaci pro propagaci a marketing, avšak zvyšování profilu Eurojustu patří mezi klíčové oblasti jejich práce, a proto pokračují ve vynakládání času na zvýšení povědomí o Eurojustu v členských státech. Iniciativy některých národních členů, kteří pracují s národními protějšky u Europolu na strategiích propagace funkce a důležitosti obou organizací v mateřských zemích, jsou proto vysoce oceňované.

Je velmi potěšující, že všechny členské státy, včetně přistupujících zemí, jmenovaly národní korespondenty pro terorismus, což je důležitým krokem. Pro schopnost korespondentů naplnit své funkce, pro organizaci práce v praxi a pro užitek všech zúčastněných musí mít všichni korespondenti rychlý přístup ke všem informacím požadovaným rozhodnutím Rady a schopnost poskytovat tyto informace svým národním členům Eurojustu. Bohužel ne vždy tomu tak je.

Eurojust je také stále častěji zmiňován a oceňován širokou řadou komentátorů, akademiků a konferenčních organizátorů jako klíčový partner v boji proti organizovanému

zločinu v Evropské unii. Existuje mnoho současných záměrů a iniciativ EU, které se týkají spravedlnosti a vnitřních záležitostí a opatření zavedených za účelem zlepšení boje proti závažné přeshraniční kriminalitě.

Národní členové, stejně jako jejich domácí protějšky, jsou často žádáni, aby přispívali národním nebo mezinárodním médiím jako řečníci na seminářích, nebo se účastnili pracovních konferencí. Za předpokladu, že taková angažovanost neohrožuje naši práci na případech, využíváme každou příležitost tak činit. Tato aktivita nejenom zvyšuje prestiž Eurojustu, ale navíc podněcuje jednotlivé národní orgány, aby žádaly Eurojust o pomoc.

Rozšíření EU

Rozšíření Evropské unie dne 1. května 2004 přineslo obrovské změny všem organizacím EU včetně Eurojustu. Od počátku existence prozatímního Eurojustu v roce 2002 jsme byli úzce napojeni na přistupující země EU skrze jmenované kontaktní osoby, se kterými jsme uskutečňovali pravidelná setkání, abychom se tak připravili na nové aspekty naší práce, které rozšíření přinese, a zajistili hladký přechod při zvětšení Eurojustu z 15 na 25 národních členů.

V této oblasti jsme dosáhli našeho cíle v každé z 10 přistupujících zemí, které jmenovaly své národní členy do Eurojustu v den rozšíření. Dne 4. května 2004 se všech 10 nových národních členů zúčastnilo setkání rozšířeného kolegia. Od té doby se většina národních členů permanentně připojila k Eurojustu. Několik národních členů se účastnilo setkání kolegia pravidelně, ačkoliv neměli své stálé sídlo v Haagu, což poukázalo na potřebu urychleně jim poskytnout finanční zajištění pro jejich stále přidělení k Eurojustu.

Malta byla během roku 2004 jediným členským státem EU, který nebyl na setkání kolegia pravidelně zastoupen. Toto bylo částečně způsobeno tím, že krátce po rozšíření EU byl národní člen pro Maltu jmenován generálním prokurátorem. Doufáme proto, že brzy bude Maltou jmenován nový národní člen, aby se tak tato země mohla práce Eurojustu plně účastnit.

Noví národní členové přinesli svěží přístup a novou perspektivu pro boj proti mezinárodní organizované trestné činnosti. Získali aktivní roli v práci kolegia a Eurojustu jako celku. Mnoho jich předložilo významný počet případů a několik jich bylo aktivně angažováno v práci kolegia.

Těšíme se na budování další a lepší spolupráce, spolehlivosti kolegia a koordinace případů v novém právním prostředí, které nyní v Evropské unii existuje.

Třetí země

Během roku 2004 Eurojust dokončil vyjednávání a uzavřel dohodu o spolupráci s Norskem, která se stala první dohodou, kterou kdy Eurojust s třetí zemí uzavřel. Doufáme, že poskytne rámec pro budoucí dohody s dalšími třetími zeměmi. Dohoda byla na podzim 2004 zaslána Radě ke schválení a v únoru 2005, tedy v době, kdy tato Výroční zpráva byla dokončována, Rada dohodu mezi Norskem a Eurojustem schválila.

Eurojust prostřednictvím svých kontaktních osob pokračuje v pravidelných kontaktech se zbývajících kandidátskými zeměmi EU. Spolupráce s rumunskými orgány pokračuje skrze náš kontaktní bod velmi pozitivně. Rumunský generální prokurátor během roku navštívil Eurojust a podnítl práci na formální dohodě o spolupráci. Doufáme, že tato bude dokončena během roku 2005.

Eurojust v roce 2004 poprvé přivítal nedávno jmenovaný kontaktní bod z Ruské federace, kterým je hlavní prokurátor mezinárodního oddělení Úřadu generálního prokurátora v Moskvě. Společně s kolegou nás navštívil v březnu a poskytl vhodný návrh způsobu rozvoje naší budoucí spolupráce.

Zároveň nabídl pravidelnou pomoc národním členům v případech spojených s Ruskou federací. Doufáme, že posilování prvotních kontaktů učiněných během této návštěvy bude pokračovat. S rozšiřováním EU se mění její východní hranice, a tím EU získává nové sousedy. Prezident kolegia zaslal oficiální dopis generálnímu prokurátorovi Ukrajiny a navrhl jmenování kontaktního bodu, k čemuž záhy došlo. Generální prokurátor a kontaktní bod Ukrajiny nyní činí opatření pro návštěvu Eurojustu plánovanou na začátek roku 2005.

Eurojust má mnoho kontaktních bodů také ve státech Jižní Ameriky. Máme v úmyslu podpořit nedávno vytvořenou síť prokurátorů a vyšetřovatelů, „*Red Iberoamericana de Asistencia Judicial*” (IbeRED). V roce 2004 jsme učinili počáteční kontakty skrze našeho španělského národního člena a doufáme v rozvoj těchto prvních kroků ke vzájemnému prospěchu IbeRED a orgánů z Jižní Ameriky a EU. Je důležité, abychom tato širší spojení, prospěšná pro všechny zúčastněné organizace, nadále rozvíjeli.

Během roku 2004 vedli zástupci z mezinárodní sekce izraelského oddělení generálního prokurátora předběžné rozhovory s Eurojustem s cílem rozvíjet užší vztahy do budoucna a budovat struktury pro justiční spolupráci. Doufáme, že tato jednání povedou ke jmenování oficiálního kontaktního bodu začátkem roku 2005.

Zástupci z Ministerstva spravedlnosti Spojených států amerických projevili přání na základě pozitivních výsledků týkajících se jednání Eurojustu ohledně terorismu zapojit se do této oblasti práce. Plánujeme proto na začátek roku 2005 uskutečnit řadu setkání, při kterých budeme moci prodiskutovat již uzavřené případy týkající se terorismu, zkusit vybudovat spojení mezi Spojenými státy a Eurojustem za pomoci sítě vyšetřovatelů a prokurátorů a také porovnat osvědčené metody a nástroje používané při řešení podobných případů.

Doufáme, že pozitivní zkušenosti podnítí Spojené státy americké k vyjednávání o formální dohodě s Eurojustem. To umožní vývoj pozitivních a přínosných vztahů nejen v rámci boje proti terorismu, ale také v dalších oblastech organizovaného zločinu, včetně obchodování s narkotiky, padělání, podvodů a praní špinavých peněz.

Na společném setkání ministrů spravedlnosti EU a západních balkánských zemí na konci roku 2003 prezident kolegia oslovil představitele západního Balkánu a navrhl jim možnost spolupráce.

Během roku 2004 reagovaly všechny západní balkánské státy s výjimkou Bosny a Hercegoviny na jeho žádost a jmenovaly kontaktní body pro práci s Eurojustem.

Eurojust vidí rozvoj účinné spolupráce se západními balkánskými státy jako faktor klíčového úspěchu pro svůj budoucí rozvoj. Mnohé ze západních balkánských států jsou tranzitními nebo výchozími zeměmi, které používají skupiny organizovaného zločinu pro obchodování s lidmi nebo se zakázaným zbožím do EU. Účinná justiční spolupráce je nezbytná k zajištění efektivního potírání takovéto kriminality. Dvěma národním členům byli přiděleni zástupci, kteří převzali hlavní zodpovědnost za vztahy Eurojustu s iniciativami v takové oblasti, jako je Smlouva o stabilitě iniciativ organizovaného zločinu, Iniciativa pro spolupráci v jihovýchodní Evropě (středisko SECI) a Poradní skupina prokurátorů pro jihovýchodní Evropu (SEEPAG). Eurojust dále zaměřuje jeden ze svých nových týmů na pokračování akce, která byla zahájena pro pomoc prokurátorům a vyšetřovatelům, jejímž cílem je, aby se tyto orgány staly v dané oblasti aktivnějšími.

Na konci roku 2004 jmenovaly následující státy kontaktní body pro spolupráci s Eurojustem: Albánie, Argentina, Bulharsko, Bývalá Republika Makedonie (FYROM), Černá Hora, Chorvatsko, Japonsko, Kanada, Lichtenštejnsko, Norsko, Rumunsko, Ruská federace, Spojené státy americké, Srbsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina.

ORGANIZACE

Každodenní správa Eurojustu a řízení personálu spadá do pravomoci administrativního ředitele, jehož činnost je pod dohledem prezidenta kolegia. Následující řádky poskytují další informace o správě a řízení Eurojustu, včetně rozpočtu.

Obecné informace

Rok 2004 byl pro organizaci Eurojustu velmi náročný. Během dvou let od doby, kdy se Eurojust přestěhoval do Haagu, bylo vykonáno mnoho práce pro vybudování infrastruktury, potřebné pro zajištění plné funkčnosti Eurojustu a Evropské justiční sítě. Je nezbytně důležité, aby tyto organizace byly schopny poskytovat podporu a prostředky, které se od nich jako od klíčových partnerů na poli svobody, bezpečnosti a spravedlnosti v Evropské unii očekávají. Přestože rozpočtové zdroje a kapacity byly z počátku omezené, bylo dosaženo velkého pokroku při budování základní infrastruktury v určeném období mezi léty 2002 a 2006. Jsme potěšeni pokrokem, kterého jsme dosáhli, ačkoliv některé ze složitých a důležitých složek, jako je zabezpečená síť Eurojustu a virtuální privátní síť (VPN) pro EJS, jsou stále ve fázi rozvoje. Celkově se však infrastruktura Eurojustu i EJS během roku 2004 značně rozšířila a nyní poskytuje širokou škálu prostředků a služeb nezbytných k dosažení stanovených cílů.

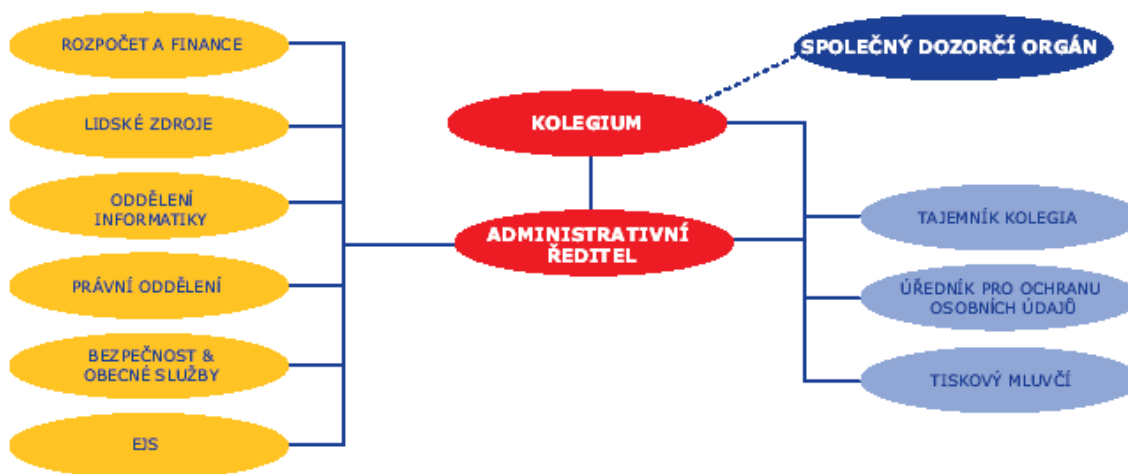
Přestože jsou to již dva roky, co se Eurojust nachází v Nizozemsku, stále ještě nebyla uzavřena formální dohoda o stálém sídle s nizozemskou vládou. Dlouhotrvající jednání s nizozemským ministerstvem zahraničí zatím nevedou k uzavření formální dohody o stvrzení našeho statutu v Haagu. Obdobně nedošlo ještě ani k uzavření formální nájemní smlouvy k legalizaci pobytu Eurojustu v budovách Haagu. Zmíněné přetrvávající nejistoty tuto instituci zbytečně odvádějí od stanovených cílů a jsou zdrojem znepokojení stávajících a budoucích národních členů, jejich asistentů a zaměstnanců Eurojustu.

Rozšíření EU

Příprava ke vstupu do EU a zvládnutí všech s tím spojených úkolů mělo významný dopad na provozní záležitosti a zajištění zaměstnanců pro Eurojust v roce 2004. V rámci našich prostor bylo nezbytné provést celou řadu stavebních prací a úprav, aby bylo možné vytvořit místo pro 10 nových národních členů a jejich podpůrný personál. Složité přípravné práce se zdařily, v květnu umožnily rozšíření Eurojustu a v následujících měsících zahájení plného provozu.

Organizační struktura Eurojustu

Administrativní služby jsou v Eurojustu poskytovány šesti sekcemi: rozpočet a finance, lidské zdroje, řízení informačních systémů, právní služba, bezpečnost a obecné služby. Navíc zde existuje pět specializovaných služeb: sekretariát EJS, tiskové oddělení, oddělení ochrany osobních údajů, oddělení logistické podpory a sekretariát kolegia.

Organizační schéma

Současné administrativní uspořádání slučuje zvláštní požadavky vyplývající z Rozhodnutí o založení Eurojustu a jednotlivá oddělení v čele s vedoucím, která podléhají administrativnímu řediteli. V nezbytných případech se vytvoří zvláštní týmy tvořené členy kolegia, které řeší zvláštní projekty, jako např. rozšiřování EU, vypracování a zavedení elektronické registrace spisů a zabezpečení sítě. Vytvořené struktury jsou flexibilní a jsou měnitelné podle vzniklé potřeby při řešení případů a jiných provozních potřeb kolegia.

Personální oddělení

Během roku 2004 se personální oddělení (Human Recourses – HR) soustředilo na tři hlavní úkoly: nábor zaměstnanců, zavedení nového služebního řádu a příprava k rozšíření. Dále byly rozvíjeny kapacity pro školení zaměstnanců Eurojustu a byl instalován software Centurio – nástroj pro řízení lidských zdrojů.

V průběhu roku jsme věnovali velké úsilí k náboru zaměstnanců na zaplnění 76 volných míst podle plánu na rozšíření Eurojustu v roce 2004. Ke konci roku 2003 bylo obsazeno 28 z celkových 53 volných míst. Během roku 2004 začalo pracovat 25 nových zaměstnanců. Do konce roku 2004 zaplnila oddělení HR 52 míst (viz tabulka č. 8). Ve výše zmíněném období byl velký počet míst zaplněn dočasnými pracovníky k zajištění plné provozuschopnosti Eurojustu.

Z nových členských států obsadili svá místa v Eurojustu v roce 2004 čtyři noví zaměstnanci.

Oddělení informatiky

Nejvýznamnějším úspěchem oddělení informatiky bylo zavedení (přechodného) systému elektronické registrace spisů (CMS) Eurojustu v říjnu 2004. Tento stěžejní nástroj operativní práce Eurojustu byl vypracován na základě prototypu financovaného z fondu Grotius a známého pod názvem projekt E-POC pod vedením italského ministerstva spravedlnosti. Během roku 2004 bylo dosaženo značného pokroku i v poskytování bezpečného prostředí pro CMS.

S administrativním personálem pracovalo a projekt pomáhalo rozvíjet několik národních členů. Prvním krokem bylo zavedení několika speciálních bezpečnostních prvků v síti Eurojustu, což zajistilo bezpečnost zpracovávaných dat. Příprava druhé fáze sítě s vysokými bezpečnostními standardy plně odpovídajícími požadavkům Eurojustu na ochranu dat se blíží ke svému ukončení. Byly zakoupeny dodatečné pracovní stanice k dokončení této fáze a spuštění je plánováno na začátek roku 2005. Bylo také dokončeno plánování 3. fáze tohoto projektu, který umožní bezpečnou komunikaci mezi členskými státy a dalšími strategickými partnery, jako je např. Europol. Zorganizovali jsme celou řadu školicích kurzů, které uživatele seznámily s těmito novými nástroji a dalšími aplikacemi ICT používanými v Eurojustu.

Podpora uživatelů ICT úspěšně implementovala veškeré technické vybavení požadované pro nové členské státy. Došlo k uzavření nové rámcové smlouvy na dodání hardwaru, služeb operátorů mobilních telefonů a zdrojů do knihovny, což umožnilo rozšíření knihovny a nabídku knih, periodik a materiálů v různých jazycích pro podporu práce kolegiu.

Právní oddělení

Dne 1. dubna 2004 bylo vytvořeno právní oddělení a byl jmenován první právník tohoto oddělení. Vedoucí oddělení nastoupil v srpnu. Organizace je stále v počáteční fázi, avšak přestože má tato sekce zatím pouze dva právníky, začala již poskytovat širokou škálu právního poradenství kolegiu a oddělením Eurojustu.

V roce 2004 poskytlo toto oddělení důležitou pomoc pro dokončení legislativního rámce Eurojustu včetně přijetí rozhodnutí o přístupu k dokumentům a rozhodnutí o implementaci nařízení (ES) č. 1073/1999, které se týká vyšetřování prováděných OLAF. Dalším důležitým úkolem bylo poskytování právního poradenství o implementaci a aplikaci legislativního rámce Eurojustu a o evropských a vnitrostátních právních předpisech jak kolegiu, tak administrativním sekcím.

Oddělení poskytlo pomoc s vyjednáváním, navržením a interpretováním smluv již uzavřených i těch, které má Eurojust v budoucnu uzavřít, a zajistilo vedení vzniklých sporů. Sekce se rozšíří v roce 2005, což jí umožní poskytovat podporu kolegiu v jeho připomínkách ohledně politiky a legislativních návrhů, které se týkají kompetence Eurojustu. V dubnu 2003 postoupilo Španělské království žalobu Evropskému soudnímu dvoru ve věci osmi inzerátů o nábore zaměstnanců uveřejněných Eurojustem. Španělsko, kterému se později dostalo podpory Finské republiky, tvrdilo, že lingvistické požadavky a požadavek, aby některé dokumenty, které měly být předloženy spolu s žádostí, byly napsány v angličtině, jsou v rozporu s právem EU a zásadou zamezení diskriminace.

Generální prokurátor doručil svůj názor 16. prosince 2004, ve kterém odmítl důvod založený na porušení zásady zamezení diskriminace, a navrhl zrušení pouze jednoho požadavku Eurojustu, který se však požadavku poskytnout žádost v angličtině netýkal. Dále jeho názor zastával stanovisko, že zrušení zmíněného požadavku již vyhlášená jmenování ovlivnit nemůže. Případ nebyl na konci roku 2004 stále ještě vyřešen, konečné rozhodnutí soudu bylo vyhlášeno dne 15. března 2005. Soud v něm zamítl španělské obvinění jako nepřijatelné a rozhodl, že soudní žaloba postoupená členským státem proti zákonům přijatým v oblasti policie a právní spolupráce v trestních záležitostech podle hlavy VI. Smlouvy o Evropské unii nemá právní opodstatnění. Celkové znění soudního rozhodnutí je k dispozici na internetové stránce Evropského soudního dvora <http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en> referenční č. kauzy C-160/03.

Tiskové a informační oddělení

V průběhu roku 2004 vypracovalo a oznámilo tiskové a informační oddělení mediální politiku Eurojustu, vyzdvihlo profil Eurojustu v EU a zasloužilo se o vyhotovení Výroční

zprávy. V minulém roce bylo na internetových stránkách Eurojustu denně zaregistrováno velké množství návštěvníků. Tyto stránky byly v roce 2004 vylepšeny a aktualizovány a budou opět přepracovány a nově spuštěny v roce 2005. Interní zpravodaj Eurojust Weekly se těší značné popularitě. Je vydáván v podobě elektronického časopisu, který je distribuován všem zaměstnancům, a co je též velmi důležité, je zasílán i našim kontaktním bodům mimo Eurojust, což umožňuje informovat je o aktuálním vývoji v organizaci. Časopis má velmi dobrý ohlas a je používán jako vzor pro jiné agentury a organizace.

CÍLE EUROJUSTU PRO ROK 2005

V říjnu 2004 jsme uskutečnili výroční plánovací akci Eurojustu. Akce se poprvé účastnilo 40 představitelů původních i nově přistoupivších zemí.

Organizace setkání s příspěvky od tolika zainteresovaných účastníků, přijetí rozhodnutí týkající se cílů pro další rok a poskytnutí pomoci pro formování budoucnosti Eurojustu nebyly jednoduchým úkolem. Kolegium oceňuje pomoc představitelů vedení a týmu služby auditu z britského Královského úřadu prokurátora, kterou k uskutečnění akce přispěli.

Kolegium schválilo následující cíle pro rok 2005:

- Vytvořit novou strukturu pro poskytování účinnějších metod práce na základě odbornosti všech členů kolegia a znalostí zaměstnanců;
- Dosáhnout toho, aby dohoda s Europolem byla účinná a využívána v praxi;
- Zlepšit naši práci a vztah s OLAF za využití pravidel na ochranu osobních údajů;
- Určit strategie pro jednání a priority pro uzavírání budoucích dohod s třetími zeměmi;
- Vypracovat strategický přístup ke zpracování případů včetně:
  - upřednostnění a posílení našich akcí v boji proti terorismu,
  - zkvalitnění koncepce a strategie řešení případů, aby se tak zajistil jejich přísun ve větším počtu,
  - definování situací, ve kterých dochází ke zpomalení při předávání případů a zjištění důvodu, proč se tak děje
  - zviditelnění a zlepšení reputace Eurojustu v členských státech;
- Navrhnout metody pro zlepšení výkonu Eurojustu za pomoci:
  - hodnocení role Eurojustu,
  - zřízení systému řízení výkonu a
  - stanovení norem výkonnosti;
- Stát se aktivnějšími v ovlivňování politiky, legislativy a klíčových činitelů v trestní justici EU;
- Rozvíjet školící kapacity členů kolegia a zaměstnanců Eurojustu;
- Pokračovat v práci na zdokonalování aplikace Evropského zatýkacího rozkazu;
- Vypracovat účinný systém na registraci případů a zdokonalit jeho zabezpečení; a
- Zhodnotit možnosti a stanovit dlouhodobou vizi Eurojustu.

PŘÍLOHA II.

PRÁVNÍ A PRAKTICKÁ IMPLEMENTACE RÁMCOVÉHO ROZHODNUTÍ O EVROPSKÉM ZATÝKACÍM ROZKAZU (EZR)

V říjnu 2004 zorganizoval Eurojust strategické setkání v Praze věnované implementaci evropského zatýkacího rozkazu. Hlavním cílem setkání bylo určení právních a praktických problémů při implementaci rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. července 2002 o EZR a stanovení kritérií pro postup v případě, kdy je na stejnou osobu vydáno více Evropských zatýkacích rozkazů (čl. 16 Rámcového rozhodnutí o EZR). Účastnili se ho odborníci z praxe i z akademické pudy ze všech členských států. Přítomni byli rovněž zástupci Evropské justiční

sítě, sekretariátu Rady a Evropské komise. Veškeré problémy byly projednány jednak na zasedání semináře a jednak v pracovních skupinách. Výsledky můžeme hodnotit následovně:

Definování problémů

Hlavním cílem Rámcového rozhodnutí o EZR ze dne 13. července 2002 bylo zefektivnění justiční spolupráce v rámci EU a zrychlení postupů extradice. Všechny členské státy, mimo Itálie,

zavedly ustanovení rámcového rozhodnutí do svých vnitrostátních právních předpisů. I když EZR

v některých členských státech nabyl účinnosti teprve nedávno, začaly se již s jeho uplatňováním

objevovat různé problémy:

- *Vyplnění standardního formuláře a délka popisu okolností případu.*

Některé členské státy poskytly neúplné informace a nepřipojily nezbytný popis trestného činu.

- *Kvalita překladu EZR v jazyce vykonávajícího státu.*

V případech, kdy je překlad dokumentů do jazyka země vykonávající rozhodnutí nepřesný, může dojít ke zbytečným průtahům a ohrozit časové limity na provedení EZR.

- *Předání originálu EZR v časových limitech, které se liší v členských státech.*

Některé z vykonávajících zemí mají podle domácího práva krátké časové limity pro zaslání

EZR s nezbytným překladem, jak to požaduje článek 8 odst 2 rámcového rozhodnutí. Dále pak některé členské státy nepřipouštějí zaslání zatykače faxem a vyžadují originál ve velmi

krátké lhůtě.

- *V některých členských státech žádost o zatčení zasláná prostřednictvím Interpolu („red notice“) není považována za žádost o dočasné zatčení.*

V případě, že byla osoba nalezena, je zapotřebí zaslat i vlastní zatykač.

- *Členské státy patřící do Schengenské zóny posílají žádosti o zatčení prostřednictvím Schengenského informačního systému (SIS).*

V této souvislosti zde vzniká problém, zda k předání prostřednictvím SIS dochází pouze v tom

případě, kdy není adresa hledané osoby známa, nebo zda se jedná o systémové opatření.

- *Existují jisté pochybnosti, zda úřad SIRENE zkoumá „legitimitu“ zatykače: tj., případy, kdy je porušení zákona promlčeno.*

- *Určení příslušných justičních orgánů členského státu vykonávajícího rozhodnutí.*

Pomoc úřadů SIRENE je obecně považována za užitečnou při zprostředkování a vytváření účinnějších kontaktů pro členské státy patřící do Schengenské zóny. Přijetí „Atlasu EJS“

bude

z toho hlediska skutečným zlepšením.

- *Seznam trestných činů.*

V důsledku toho, že existují různé právní systémy, se na trestné činy často také různě pohlíží.

Chybějící pravidla vnáší zmatek a nejistoty do procesu interpretace. Seznam trestných činů v rámcovém rozhodnutí je definován zákony vydávajícího členského státu. Soudce nebo státní zástupce v daném státě tedy sice ví, jaký trestný čin vyšetřuje, ovšem jelikož rámcové rozhodnutí o EZR neobsahuje „akcesorickou extradicí“, neboli vydání osoby kvůli spáchání trestných činů menší závažnosti spolu se zločiny spadajícími do kategorie EZR, může se stát tento nedostatek zdrojem potíží.

- *Rozdíly v definování trestných činů ve vnitrostátních právních předpisech a jejich konverze v rámci EZR (článek 2 rámcového rozhodnutí)*
naznačují, že ne každý stát klade stejný důraz nebo chápe určité trestné činy stejným způsobem.
- *V některých případech nebyl EZR proveden kvůli neexistenci dvojí trestnosti.*
Přesněji, v některých případech bylo rozhodnutí o vydání osoby pozastaveno, jelikož probíhalo vyšetřování ohledně stejné osoby v zemi jejího původu. Navíc zákony některých členských států vyžadují existenci EZR před zatčením, a to obzvláště v těch případech, kdy se EZR zasílá cestou Interpolu. Bohužel tento postup zahrnuje riziko a vysokou pravděpodobnost, že podezřelý uprchne.
- *Jeden členský stát používá EZR pro trestné činy spáchané po datu, kdy zavedl rámcové rozhodnutí o EZR.*
Skutečně existuje několik případů, kde EZR nebyl vykonán, jelikož byl obdržen před tím, nebo k trestné činnosti došlo dříve, než bylo rámcové rozhodnutí o EZR zavedeno do vnitrostátního právního řádu členských států.
- *Problémy mohou také vznikat z toho, že několik členských států zahrnuje do svých zákonů o EZR porušení základních lidských práv jako obligatorní důvod k odmítnutí, ačkoliv to není v rámcovém rozhodnutí předpokládáno.*
Počáteční zkušenosti odborníků s případy řešenými pod záštitou rámcového rozhodnutí o EZR naznačují, že bude zapotřebí delšího období i přijetí mnoha úprav, aby mohlo dojít k jeho plné účinnosti. Skoro všechny členské státy již zavedly rámcové rozhodnutí o EZR do svého právního řádu, avšak učinily tak v souladu s vlastními metodami implementace a se svými vlastními požadavky. Podle členských států problém při výkonu EZR spočívá v nedostatečném ošetření komunikačních prostředků, doby předání a prostředků konverze. Ani ohledně předávání ztýkače neexistuje mezi státy jednotnost, proto je třeba v nejbližší budoucnosti vyjasnit a unifikovat způsoby předávání, aby tak celý systém mohl účinněji fungovat.

Postup při rozhodnutí, kterému EZR bude dána přednost v případě jejich konkurence

Nárůst mezinárodního organizovaného zločinu vedl k následnému nárůstu počtu případů, kdy více než jeden členský stát má v souladu se svým právním řádem pravomoc trestně stíhat a vést soudní řízení. Proto je zapotřebí, aby spolu orgány spolupracovaly, a tak dosáhly účinného stíhání osoby a zároveň se vyhnuly porušení zásady „ne bis in idem”.

Jedním z hlavních úkolů Eurojustu je napomáhat správné koordinaci vnitrostátních orgánů odpovědných za věci trestního stíhání. Proto jsme v naší Výroční zprávě za rok 2003 a v souladu s pravomocemi uvedenými v Rozhodnutí o založení Eurojustu uveřejnili návrh kritérií, která by se měla brát do úvahy v případech, jež spadají do jurisdikce několika států. Jsou to vždy příslušné vnitrostátní orgány, které rozhodují o tom, která jurisdikce je vhodnější pro zahájení trestního stíhání, avšak konzultace v počáteční fázi a rozhodnutí učiněná zainteresovanými členskými státy pravděpodobně povedou k pozitivním výsledkům. Zároveň účinná koordinace práce příslušných orgánů zainteresovaných států v ranné fázi před vydáním EZR sníží na minimum počet žádostí o vydání stejné osoby.

Existují čtyři hlavní situace, kdy dva nebo více členských států vydalo EZR na stejnou osobu za účelem trestního stíhání, výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření:

- Jsou vydány dva (nebo více) EZR na stejnou osobu za účelem stíhání stejných zločinů;
- Jsou vydány dva (nebo více) EZR na stejnou osobu za účelem stíhání dvou (nebo více) různých zločinů;
- Jsou vydány dva (nebo více) EZR na stejnou osobu za účelem trestního stíhání jednoho (nebo více) trestného činu a jeden (nebo více) EZR k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření;

- Jsou vydány dva (nebo více) zatykače na stejnou osobu za účelem výkonu uloženého trestu odnětí svobody (nebo více trestů) nebo ochranného opatření.

Kritéria pro přijetí rozhodnutí, podle kterého zatykače postupovat, se liší v každé z těchto situací v souladu s níže uvedenými pokyny. Tyto čtyři situace se v některých případech mohou prolínat. V takových případech, ke kterým, jak doufáme, nebude často docházet, se kritéria aplikují podle zásady „mutatis mutandis”. Každá situace, kdy dochází k rozporu při vykonání EZR, bude jedinečnou. Rozhodnutí o tom, který z konkurujících EZR bude proveden, se musí učinit individuálně s přihlédnutím ke všem skutečnostem, okolnostem a podstatným záležitostem v každém jednotlivém případě se zvážením a přihlédnutím ke všem aspektům zmíněné záležitosti.

V následujících pokynech se předpokládá, že každý vydaný zatykač znamená, že zmiňovaná jurisdikce je kompetentní a má v úmyslu zahájit trestní stíhání a dosáhnout vynesení rozsudku.

1) Jsou vydány dva (nebo více) zatykače na stejnou osobu za účelem stíhání stejného trestného činu.

V zásadě je to otázka rozhodnutí, které soudní orgány by měly zahájit trestní stíhání. Výchozím bodem pro takové rozhodnutí by měly být směrnice vydané Eurojustem o tom, který z justičních orgánů má vést trestní řízení v případech trestné činnosti s mezinárodním prvkem, je-li dána jurisdikce více justičních orgánů. Tudiž zde musí být zváženy veškeré relevantní faktory zmiňované ve směrnici, např. místo, kde byla většina trestné činnosti spáchána nebo kde došlo k největším škodám. Kritéria zmiňovaná ve směrnici budou aplikována ve většině případů, avšak kvůli jednotlivým zatykačům mohou být použita rozdílně.

Data vydaných zatykačů, zmiňovaná v článku 16(1) rámcového rozhodnutí, jako možný podklad pro přijetí rozhodnutí, který rozkaz bude vykonán, „per se” nemá rozhodující hodnotu. Nicméně, pokud by dřívější datum jednoho ze zatykačů dožadujících členských států znamenalo, že je trestní stíhání v pokročilejším stádiu, a tudíž tento členský stát je schopen zahájit soudní jednání v této věci dříve, pak se tato skutečnost musí vzít v úvahu.

Místo, kde se nachází obviněný je také zmiňováno ve směrnici Eurojustu, na možnost vydání osoby však nebude mít velký vliv, pokud vykonávající stát zvažuje neprovádět zatykač z jiných důvodů.

Státní občanství obviněného může být faktorem, který se bude brát v úvahu, pokud má obžalovaný státní občanství jednoho ze států žadajících o jeho předání. Stejně tak i **trvalé osobní spojení** s jednou se zemí žadajících o předání může být relevantní.

Relativní závažnost spáchaného trestného činu je rovněž uvedena jako kritérium v rámcovém rozhodnutí. Nicméně, pokud se zatykač týká stejného trestného činu, bude mít tento faktor malou váhu, protože rozhodnutí o tom, který soudní orgán zahájí trestní stíhání, se nemůže zakládat na vyhodnocení toho, který trestný čin je závažnější.

2) Jsou vydány dva (nebo více) EZR na stejnou osobu za účelem stíhání dvou (nebo více) trestných činů.

V tomto případě se rozhodnutí nemůže zakládat výlučně na zásadách volby jurisdikce. Otázka pak nezní „*kdo má trestně stíhat?*”, ale „*kdo má trestně stíhat jako první?*”.

Pak musí být výchozím bodem to, **která jurisdikce bude mít největší újmu z toho**, bude-li muset počkat se zahájením trestního stíhání na výsledky trestního stíhání jiné jurisdikce. K tomu může například dojít v důsledku promlčení, společného řízení proti spoluobviněnému, problémů s prováděním důkazů, včetně svědeckých výpovědí, zájmem na ochraně obětí spáchaného trestného činu, možnostmi konfiskace, atd.

Data jednotlivých EZR se mohou stát významným faktorem pouze tehdy, pokud dřívější datum jednoho ze zatykačů znamená, že trestní stíhání v jednom z dožadujících členských států je v pokročilejším stádiu a tudíž bude tento stát schopen zahájit soudní jednání v této/těchto věcech dříve.

Měla by se též zohlednit **relativní závažnost spáchaného trestného činu** v případě, že EZR jednoho justičního orgánu může žádat o předání pro trestní stíhání velkého počtu trestných činů, zatímco jiný zvažuje trestní stíhání pouze jednoho trestného činu. Avšak do úvahy se musí brát i závažnost jednotlivých spáchaných trestných činů jako taková. Z toho hlediska musí být rozhodujícím faktorem závažnost spáchaného trestného činu jako taková, nikoliv jen relativní soudní pravomoc soudů různých právních řádů.

Dodatečně pak musí být brán jako podklad pro rozhodnutí **stav obětí**, a to jak ve vyhodnocování závažnosti spáchaného zločinu, tak ve vyhodnocení toho, které trestní stíhání má začít jako první.

3) Je vydáno dva (nebo více) EZR na stejnou osobu; jeden za účelem trestního stíhání pro jeden (nebo více) trestný čin a jeden (nebo více) za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření.

V této situaci opět otázka nezní, kdo má zahájit trestní stíhání nebo které soudní rozhodnutí má být vykonáno, ale jaké bude pořadí ve vztahu k trestnímu stíhání za spáchané trestné činy a k výkonu trestu.

Je nutné **předpokládat**, že předání osoby za účelem umožnění trestního stíhání má prioritu před výkonem trestu.

Nicméně ve zvláštních případech, kdy může dojít k promlčení výkonu trestu následkem uplynutí **promlčení lhůty**, a stejné riziko se nevztahuje na trestní stíhání, může převážet zájem na předání za účelem výkonu trestu.

Datum vydání zatykačů má v této situaci malý význam, stejně jako **místo a relativní závažnost spáchaného trestného činu**.

4) Jsou vydány dva (nebo více) EZR na stejnou osobu za účelem výkonu trestu odnětí svobody (nebo více trestů) nebo ochranného opatření.

Hlavním problémem v této situaci je stanovení pořadí a okolností pro výkon jednoho nebo více trestů odnětí svobody v různých zemích. Do značné míry jsou za toto zodpovědné **orgány vězeňské služby** zainteresovaných zemí, které spolu mají při plánování a praktickém výkonu trestu těsně spolupracovat a zároveň přihlídnout k osobním poměrům odsouzených osob.

Riziko **promlčení trestu následkem uplynutí promlčecí lhůty** musí být zváženo velmi pečlivě při volbě státu, ve kterém dojde k výkonu.

Doba spáchání trestných činů a jejich relativní závažnost může být brána do úvahy k zajištění fungování principu, že starší trest se vykonává jako první, a že trest uložený za závažnější trestný čin se odpykává před výkonem trestu uloženého za méně závažný trestný čin. I v této situaci by data vydaných zatykačů měla mít malou důležitost.

Zapojení Eurojustu

Článek 16(2) rámcového rozhodnutí dovoluje vykonávajícímu soudnímu orgánu požádat Eurojust o radu při rozhodování o tom, který z vydaných zatykačů bude mít přednost. Národní členové se kdykoliv rádi zúčastní diskuze na toto téma, popřípadě nabídnou prostory pro zorganizování jednání zúčastněných prokurátorů z jednotlivých zemí.

Překročení lhůt v případech EZR

Rámcové rozhodnutí o EZR stanoví Eurojustu v dané oblasti další úkol. Článek 17(7) rámcového rozhodnutí ze dne 13. června 2002 požaduje od členských států, aby vyrozuměly Eurojust v každém případě, ve kterém byl překročen časový limit a následkem toho nebylo

předání požadované osoby možné. Členské státy jsou zavázány udat důvody pro jakékoli **překročení lhůt**. Jsme pevně přesvědčeni, že příslušné úřady jsou si jen v málokterém členském státě plně vědomy své odpovědnosti v této věci. Celá řada národních členů Eurojustu musela před vypršením blížící se lhůty své vnitrostátní orgány na závazné časové limity upozornit.

Získali jsme následující informace ohledně nedodržení lhůt.

V roce 2004 obdržel Eurojust vyrozumění, že lhůty EZR byly překročeny ve 14 případech. Toto číslo není nijak velké a jsme si jisti, že ve skutečnosti došlo k překročení lhůt ve více případech, což potvrzuje i fakt, že tato hlášení pocházejí pouze ze čtyř členských států EU. Vyzýváme všechny členské státy, aby dodržovaly a uplatňovaly postupy pro hlášení nedodržení lhůt Eurojustu.

Členské státy, které Eurojustu hlásily případy nedodržení lhůt, jsou:

- Spojené království – 8 případů
- Belgie – 2 případy
- Francie – 2 případy
- Dánsko – 1 případ
- Portugalsko – 1 případ

Tyto členské státy uvedly následující důvody:

Čas vyžádaný obhajobou: 2 případy.

Jeden byl vyžádán z důvodu ochrany lidských práv a druhý z důvodu mentálního zdraví obžalovaného.

Zamítnutí: 3 případy.

V jednom případě došly soudní orgány k rozhodnutí, že některé z těchto činů byly spáchány před datem provedení notifikace členským státem v souladu s článkem 32 rámcového rozhodnutí ze dne 13. června 2002. V druhém případě přiznaly soudní orgány stejnou právní sílu pravidlům, která implementují rámcové rozhodnutí, a vnitrostátním pravidlům pro výkon trestu. Ohledně třetího případu nebyly poskytnuty žádné podrobnosti. Dožádané orgány se proti těmto zamítnutím úspěšně odvolaly.

Projednávání bylo odročeno kvůli nedořešení nebo výkonu trestu v dožadující zemi: 6 případů.

V některých z těchto případů, jak se zdá, nevyužilo Spojené království ustanovení článku 24 rámcového rozhodnutí, ale rozhodlo se souhlasem dožadující země naplánovat prošetření případu po ukončení výkonu trestu uloženého vnitrostátním soudem. V jednom případě nemohl být časový rámec dodržen, jelikož bylo podáno odvolání proti rozhodnutí o předání požadované osoby. V druhém případě informace stále chybí. V dalším případě vznikla potřeba projednat právní aspekty skutečností, o kterých se v případě rozhodovalo. Tato situace vedla k propuštění osoby a následnému vystavení náhradního EZR za účelem překonání počátečních problémů. Ve dvou belgických případech byly podniknuty všechny procesní kroky, přičemž jeden případ skončil úspěšně, druhý neúspěšně.

PŘÍLOHA IV.

NÁVOD PRO ROZHODNUTÍ, KTERÁ JURISDIKCE MÁ PROVÁDĚT TRESTNÍ ŘÍZENÍ

Tento návod se poprvé objevil jako příloha k Výroční zprávě Eurojustu za rok 2003. Několik národních členů z 10ti přístupujících států požádalo o opětovné zahrnutí návodu jako přílohy do Výroční zprávy za rok 2004. Domnívají se, že by to bylo nápomocné, jelikož jejich kolegové z vnitrostátních justičních orgánů, kteří se zabývají podobnými otázkami, avšak nejsou jazykově vybaveni, by mohli těžit z toho, že si návod přečtou v rodném jazyce.

V listopadu 2003 organizoval Eurojust seminář zaměřený na projednání a posouzení otázky, která jurisdikce by měla provádět trestní řízení v těch mezinárodních kauzách, kde by trestní stíhání mohlo být zahájeno ve dvou nebo i více státech. Cílem semináře bylo vypracování návodu, na základě kterého by Eurojust mohl požádat jeden stát, aby se vzdal možnosti provést trestní stíhání ve prospěch jiného státu, jenž by měl možnost splnit tento úkol lépe.

Účastníky semináře byli odborníci ze všech členských států EU, z většiny přistupujících zemí a zástupci Komise, sekretariátu Rady, Europolu a OLAF. Uskutečnila se celá řada prezentací a čtyři pracovní skupiny se studiem praktických případů. Debaty byly obohaceny přítomností několika univerzitních profesorů a akademiků zaměřujících se na danou oblast práva, kteří buď přednesli své příspěvky, anebo se zúčastnili workshopů. Děkujeme všem delegátům semináře za jejich účast.

Kolegium Eurojustu nabízí následující směrnice, které byly poprvé uveřejněny jako příloha k Výroční zprávě za rok 2003.

Obecně

Pokud se v tomto návodu zmiňují „státní zástupci“, pak máme na zřeteli ne pouze státní zástupce, ale i soudce a jiné kompetentní justiční orgány.

Každý případ je jedinečný a z toho plyne, že jakékoli rozhodnutí stanovující, která jurisdikce by byla kompetentní vykonat trestní stíhání, musí vzejít ze skutečnosti a podstaty každého jednotlivého případu. Je zapotřebí zvážit veškeré faktory, které se zdají být v této souvislosti relevantní.

Učiněné rozhodnutí musí být vždy spravedlivé, nezávislé a objektivní a musí být přijato s přihlédnutím k Evropské konvenci o lidských právech a tím zajistit ochranu lidských práv každého obžalovaného.

Jakékoli rozhodnutí má být v průběhu vyšetřování i trestního stíhání přijato v nejkratší možné době a s provedením všech nezbytných konzultací s příslušnými orgány v každé jurisdikci. Komplexní otázka volby soudu („forum shopping“), kterou definujeme jako volbu soudní příslušnosti pro projednávání případu podle svého uvážení, má různé výklady v různých právních systémech a neprojednává se v tomto návodu. Toto bude pravděpodobně předmětem dalších jednání Eurojustu v budoucnosti, jelikož naše zkušenosti projednávat takové případy se teprve rozvíjejí.

Jako součást debaty o řešení těchto kauz musí státní zástupci prozkoumat veškeré možnosti poskytované současnými mezinárodními úmluvami a nástroji, jako jsou např. předávání řízení a soustředění obžaloby v jednom členském státě. Mnoho úmluv a jiných nástrojů, které jsou již podepsány, ale nebyly ještě ratifikovány, mohou v budoucnu poskytnout účinnou pomoc.

Postup při rozhodování

První úvahou musí být: „Kde proběhne trestní řízení?“ Toto rozhodnutí musí být zváženo co nejdříve od okamžiku, kdy se zjistí, že trestní řízení může proběhnout ve více jurisdikcích. Státní zástupci musí určit každou jurisdikci, v rámci které je trestní řízení nejenom možné, ale kde je reálný předpoklad úspěšného dosažení odsouzení. Toto vyhodnocení vyžaduje odbornost a znalosti, které mohou poskytnout zkušení odborníci z příslušných jurisdikcí.

Ne bis in idem

Základním principem mezinárodního trestního práva a práva vnitrostátního trestního práva je nebis in idem.

je, že obviněný nemůže být odsouzen více než jednou pro stejný trestný čin. Toto pravidlo platí i v tom případě, že byl obviněný zproštěn obžaloby v jedné z jurisdikcí. Výše zmíněné směrnice jsou s touto zásadou v souladu a plně ji zachovávají a podporují.

Setkání k projednání dalšího postupu ve věci

Pokud k trestnému činu došlo v několika jurisdikcích, jejichž příslušné orgány mohou zahájit řízení u vlastních soudů, musí dojít k setkání mezi příslušnými vyššími státními zástupci reprezentujícími každou zainteresovanou jurisdikci k projednání a dohodnutí toho, kde bude trestní stíhání zahájeno.

Každý státní zástupce účastníci se setkání musí být plně kompetentní k projednávání vznesených otázek a přijímání rozhodnutí ve prospěch orgánů činných v trestním řízení v jurisdikci, kterou zastupuje. Státní zástupci by se měli při přijímání svých rozhodnutí řídit následujícími kritérii.

Součinnost Eurojustu

Eurojust očekává jakékoli případy tohoto druhu, obzvláště pokud se zástupci zainteresovaných jurisdikcí nemohou shodnout na tom, kde bude případ řešen. V takovém v případě je Eurojust připraven v dané věci poradit a uspořádat setkání ohledně daného problému. Možnost účastnit se takových jednání bude pro zainteresované národní členy Eurojustu potěšením. Eurojust tímto vyzývá veškeré příslušné orgány, aby u případů tohoto druhu neváhaly požádat o pomoc.

Přijímání rozhodnutí – Která jurisdikce má provádět trestní stíhání?

Předpoklad

Měl by existovat předběžný předpoklad, že, pokud je to možné, musí řízení probíhat v jurisdikci toho státu, kde byl spáchán větší díl trestné činnosti, nebo kde byla způsobena větší škoda.

Pro dosažení shody musí státní zástupci pečlivě a celkově zvážit veškeré faktory pro a proti zahájení trestního řízení v jednotlivých jurisdikcích.

Existuje celá řada faktorů, které je zapotřebí vzít do úvahy a které by mohly ovlivnit konečné rozhodnutí. Zmíněné faktory by se měly pečlivě zvážit během setkání státních zástupců z těch zemí, kterých se trestné činy týkají. Přijímání rozhodnutí bude záležet na okolnostech každého případu a tento návod se pokouší vnést jednotnost do procesu rozhodování.

Důležitými faktory jsou:

Místo, kde se obviněný nachází

Možnost trestního stíhání v dané jurisdikci a vyhodnocení, zda je možné uplatnění extradice nebo předání trestního řízení.

Extradice a předávání osob

Možnost příslušných orgánů v jedné jurisdikci vydat nebo předat obžalovaného z jiné jurisdikce za účelem stíhání v jejich jurisdikci bude faktorem pro přijetí rozhodnutí, kde bude obviněný stíhán.

Trestní řízení ve dvou nebo více jurisdikcích

Vyšetřování a trestní stíhání složitých případů trestné činnosti s mezinárodním prvkem často povede k provádění více trestních stíhání v různých jurisdikcích.

V těch případech, kde byla trestná činnost páchána v několika jurisdikcích, pokud je to ovšem přínosné, musí státní zástupci zvážit, zda by nebylo příhodnější provést veškeré stíhání v jedné jurisdikci. V takových případech musí státní zástupci vzít do úvahy dopad trestního

stíhání některých obžalovaných v jedné jurisdikci na jurisdikci druhé nebo třetí strany. Proto je třeba podniknout veškeré kroky k zajištění toho, aby jedno trestní stíhání neoslabovalo jiné.

Je-li několik spolupachatelů, musí státní zástupci, pokud je to možné a účinné, zvážit trestní stíhání všech spolupachatelů v rámci jedné jurisdikce.

Přítomnost svědků

Zajištění správného a spravedlivého usvědčení je prioritou pro každého žalobce. Proto musí státní zástupci zvážit, zda budou svědci ochotni nejen poskytnout svědeckví, ale i cestovat do cizí jurisdikce k poskytnutí svědecké výpovědi. Kvůli neexistenci mezinárodního předvolání svědka je zapotřebí zvážit možnosti soudu pro získání svědecké výpovědi v písemné nebo jiné podobě (např. dálkově – telefonicky nebo videokonferencí). Ochota svědků nejen svědčit, ale kvůli poskytnutí výpovědi i cestovat do cizí jurisdikce, se musí pečlivě zvážit, jelikož tento faktor má výrazný vliv na rozhodnutí, ve které jurisdikci bude trestní stíhání zahájeno.

Ochrana svědků

Státní zástupci musí vždy najít způsob k zajištění bezpečnosti svědků a osob pomáhajících procesu trestního stíhání. Při volbě jurisdikce je zapotřebí zvážit různá hlediska, například možnost jedné jurisdikce nabídnout program na ochranu svědků tam, kde druhá jurisdikce tuto možnost nemá.

Časové prodlení

Zásadou uznávanou všemi právními řády je: „opozděná spravedlnost je odepřenou spravedlností“.

Čas nebude primárním faktorem při rozhodování o tom, která jurisdikce bude provádět trestní stíhání v těch případech, kde existují jiné relevantní důvody, avšak státní zástupci musí zvážit, jaké časové lhůty budou dány pro určité postupy v dané jurisdikci. Jestliže má několik států pravomoce provádět trestní stíhání, pak přednost má mít ta jurisdikce, která bude schopná řízení uzavřít rychleji.

Zájmy obětí

Státní zástupci musí mít na zřeteli zájmy obětí a jejich výhrady k tomu, zda se trestní stíhání odehraje v té a ne jiné jurisdikci. Tato úvaha musí zahrnout možnost poskytnutí náhrad obětem.

Problémy spojené s důkazy

Státní zástupci mohou řešit případy pouze za použití spolehlivých, důvěryhodných a přípustných důkazů. Shromažďování důkazů probíhá v různých jurisdikcích různými způsoby a občas ve velmi odlišných formách. Soudy v různých právních systémech mají různá pravidla pro přípustnost důkazů, které jsou často shromážděny ve velmi různorodých podobách. Je zapotřebí zvážit dostupnost důkazů v požadované podobě a jejich přípustnost a přijatelnost pro soud. Tato hlediska ovlivní rozhodnutí o tom, kde bude trestní stíhání zahájeno.

Právní požadavky

Státní zástupci nesmí přijímat rozhodnutí o upřednostnění jedné jurisdikce před druhou pro zahájení stíhání jen z toho důvodu, aby se vyhnuli povinnosti řídit se právními závazky té a ne jiné jurisdikce.

Je nezbytné zvážit dopady rozhodnutí týkajících se stíhání v jedné jurisdikci v porovnání s jinou a možný výsledek každé z alternativ. Zmíněná hlediska zahrnují odpovědnost potenciálních obviněných a vhodnost trestů za jednotlivé trestné činy.

Pravomoci uložit trest

Uložení rozdílných trestů v různých jurisdikcích nesmí být prvotním faktorem při rozhodování o tom, v které jurisdikci se bude případ řešit. Státní zástupci by se neměli snažit zahajovat řízení v těch jurisdikcích, kde hrozí vyšší tresty a zároveň by měli zajistit, aby

tresty, které je možno uložit, plně odpovídaly závažnosti spáchaného trestného činu, pro který bylo zahájeno trestní stíhání.

Výnosy z trestné činnosti

Státní zástupci by neměli preferovat zahájení řízení v jedné jurisdikci oproti jiné pouze na základě toho, že to povede k účinnějšímu opětovnému nabytí výnosů z trestné činnosti. Státní zástupci by vždy měli zvážit pravomoce, které jsou k dispozici, pro omezení disponování, opětovné nabytí, zadržení a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a co nejúčinněji využít všech možností, které jim poskytují dohody o mezinárodní spolupráci v těchto záležitostech.

Zdroje a náklady trestního řízení

Náklady trestního řízení nebo jejich vliv na zdroje úřadu státního zástupce mohou být zohledněny při přijetí rozhodnutí, zda bude stíhání upřednostněno jednou nebo druhou jurisdikcí, pouze v tom případě, kdy jsou veškerá ostatní hlediska dokonale vyvážena. Příslušné orgány by neměly odmítat trestní stíhání ve své jurisdikci pouze z toho důvodu, že pro ně případ není zajímavý nebo není prioritním pro vrchního prokurátora nebo ministerstvo spravedlnosti. připraven použít svých pravomocí k tomu, aby orgán přinutil jednat.

Závěr

V tomto návodu jsou zmíněna hlediska, která je zapotřebí brát do úvahy při přijímání rozhodnutí o tom, ve které jurisdikci by mělo trestní stíhání probíhat. Priorita a hodnocení, které bude zapotřebí věnovat každému faktoru, se budou lišit u každého případu. Smyslem tohoto návodu je poskytnout upozornění a definovat problémy, které se mohou vyskytnout při přijímání takových rozhodnutí.

Během semináře Eurojustu věnovaného tomuto tématu uvedlo mnoho delegátů, že je užitečné tento návod používat. I když nepružné používání návodu může být také velmi omezující, v některých případech se strukturovanější přístup k řešení těchto jurisdikčních konfliktů může zdát přínosnějším. Návod umožňuje přímé porovnání a zhodnocení příslušných hledisek, které jsou použitelné ve všech možných jurisdikcích.

PŘÍLOHA V. LOGO EUROJUSTU

Kolegium schválilo logo Eurojustu v listopadu 2003. Logo používá výrazných barev a moderní styl, který představuje Eurojust jako novou a silnou organizaci.

Logo v sobě spojuje vyobrazení Eurojustu v modré jako orgánu Evropské unie (EU) a různé protínající se tvary a barvy představují různé právní systémy EU, které pracují dohromady.

Červená je přidána k modré spolu se zlatou barvou EU, aby představovaly jednotlivé právní systémy v rámci EU, a navíc aby ukazovaly naši vůli bojovat proti přeshraničnímu zločinu.

Váhy překrývající tvary a barvy a jsou celosvětovým symbolem spravedlnosti. Jsou pevnou složkou různých právních systémů, které Eurojust reprezentuje. *Pevný meč* představuje jak náš boj proti organizovanému zločinu, který stojí v centru zájmu Eurojustu, tak možný postih ze strany právních systémů. To vše je uzavřeno do kruhu hvězdiček EU, aby se ukázalo, že Eurojust je orgánem EU.

Kruh hvězdiček je otevřený a protínající se tvary jsou převážně uvnitř tohoto kruhu a tím pádem i uvnitř EU, avšak rozprostírají se i navenek, aby ukázaly, že Eurojust pracuje nejen v rámci EU, ale i s případy a právními systémy mimo EU. Otevřený kruh hvězdiček rovněž představuje naši připravenost spolupracovat i s jinými systémy za hranicemi EU a zároveň rozvíjí flexibilitu a spolupráci, které jsou základními prvky naší práce.

Doufáme, že naše logo je stejně jako Eurojust – nové, moderní, svěží a dynamické; věříme, že stejně jako Eurojust bude mít silný účinek.

8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PSOVODŮ CELNÍ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY VE VYHLEDÁVÁNÍ DROG – HEŘMANICE 23. – 28. 5. 2005

Josef DUŠÁNEK vedoucí VZSK Heřmanice

Již tradičně v měsíci květnu pořádalo Generální ředitelství cel Praha prostřednictvím Výcvikového střediska služební kynologie Heřmanice vrcholovou kynologickou soutěž, která vždy důkladně prověří nejen kvality tuzemské služební kynologie, ale díky účasti zahraničních týmů, také srovnává úroveň české kynologické školy s výcvikovými trendy zahraničních celních správ.

Do areálu Juniorcampu v Novém Městě pod Smrkem, kde soutěž opět našla výborné zázemí, se v úvodní den šampionátu sjel rekordní počet 31 psovodů, což s vedoucími družstev, vedoucími delegací zahraničních

účastníků, s rozhodčími, s tlumočníky a s technickým personálem, tvořilo dohromady téměř 90 osob. Skupinu soutěžících českých celních družstev tvořilo celkem 15 psovodů z ČR Brno, Olomouc, Ostrava, Hradec Králové, České Budějovice, Praha, Ústí nad Labem a Plzeň. Další týmy tvořili zástupci českých státních ozbrojených složek – Policie ČR, Armády ČR a Vězeňské služby ČR. Velmi významná pak byla účast pozvaných zahraničních družstev z kynologicky nejvyspělejších zemí Evropy, kterou tvořily týmy celních správ Norska, Slovenska, Polska, Rakouska a Lotyšska a poprvé se našeho šampionátu zúčastnilo též zámožské družstvo z USA. Mezi dalšími, kteří projevíli zájem zúčastnit se soutěže v roli pozorovatelů, byli zástupci výcvikových středisek Izraele, Velké Británie – ostrova Jersey, zástupce německé CS a významným hostem byl též zástupce Světové celní organizace Ulrich Meisser.

Soutěž proběhla tradičně v šesti disciplínách pachových

prací, kterými bylo vyhledávání drog na osobních a nákladních vozidlech, v autobusech, v železničních vagónech, v místnostech a v zavazadlech. Dalšíh 10 disciplín poslušnosti pak dokonale prověřilo soutěžící psi v ovladatelnosti a ukázněnosti.

Na práci pečlivě vybraného mezinárodního týmu rozhodčích dohlížel hlavní rozhodčí Martin Veverka z GŘC, výkonnými rozhodčími na jednotlivých disciplínách pak byli Rudolf Druml za CS Rakouska, Radomír Hartman za Vojenskou policii ČR, Libor Kvapil za Armádu ČR a Jiří Kolář za Policii ČR. Vzhledem k počtu účastníků byli soutěžící psovodi v pondělní podvečer rozlosováni do čtyř skupin, které pak po tři soutěžní dny vyjžděly v doprovodu vedoucího skupiny na celém libereckém regionu, tři soutěžní disciplíny. takového typu soutěže v zajištění technického jednotlivých disciplín, za organizacím, které pro tuto k dispozici své objekty,

jednotlivá pracoviště po aby každý den plnili dvě až Náročnost organizace pak spočívá především zázemí pro konání což patří poděkování mezinárodní akci daly dopravní prostředky i

8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PSOVODŮ CELNÍ SPRÁVY VE VYHLEDÁVÁNÍ DROG – HEŘMANICE 23. – 28.5. 2005

zaměstnance. Jednalo se o Vojenský útvar Doksy, kde se prohledávala nákladní vozidla, garáže MHD Liberce, kde se prohledávaly autobusy, železniční stanici Liberec, kde se pracovalo na vagónech, základní školu ve Frýdlantu a v Novém Městě pod Smrkem, kde se plnila disciplína vyhledávání drog v místnostech a fotbalový klub Nové Město pod Smrkem, který dal k dispozici stadion, na němž se prováděly disciplíny poslušnosti a vyhledávaly se drogy v zavazadlech.

Vlastní soutěž byla v pondělí v podvečer zahájena přivítáním všech účastníků, výkladem propozic a losováním skupin a startovních čísel. V úterý ráno pak proběhlo fotografování jednotlivých týmů s národní vlajou a dopoledne pak byli účastníci přijati starostou města Frýdlantu Jindřichem Wurmlem v obřadní síni frýdlantské radnice. Zde byli též přivítáni starostou obce Heřmanice V. Stříbrným a dokonce i historickou postavou tohoto regionu - vévodou Albrechta z Valdštejna se svými dvorními dámami.

Po oficiálním zahájení celé soutěže na náměstí v Novém Městě pod Smrkem se pak v odpoledních hodinách již rozběhly vlastní soutěžní disciplíny, které probíhaly až do čtvrtčních odpoledních hodin. Výkony soutěžících byly velmi vyrovnané a rozhodující disciplínou se nakonec ukázalo být vyhledávání OPL v osobních vozidlech. Zde byl založenou látkou amfetamin, jenž některé zúčastněné státy nemají k dispozici, a po dohodě byl alespoň umožněn krátký nácvik napachování těchto psů. Ani to však příliš nepomohlo a většina psovodů na této disciplíně pak obdržela nulu za nenalezení drogy v předepsaném časovém limitu. Mimo tuto prakticky jedinou „slabší“ disciplínu, byly však výkony na ostatních objektech a na poslušnosti velmi dobré, stejně tak jako celková vlastní úroveň šampionátu.

Každý den probíhal i večerní společenský program a účastníci soutěže měli možnost absolvovat noční prohlídky hejnické baziliky, zámku Frýdlant a tradičně byl též pořádán podvečerní výlet lanovkou na Ještěd.

Ve čtvrtek odpoledne bylo tedy dobojováno, přičemž na vlastní velmi těžké soutěži se nejlépe prosadili v kategorii jednotlivců i kategorii družstev psovodi ČR České Budějovice. Pan Otto Likavec se psem Benem získal titul a putovní pohár určený pro mistra republiky a společně s Janem Ondrašovičem s fenou Ankou získali pro toto ředitelství i titul v soutěži družstev. Věřme, že tuto skutečnost také zaregistrují funkcionáři zmiňovaného ČR, kteří o kynologii na této oblasti rozhodují.

Pátek byl pak pro hlavní organizátory soutěže, jimiž byli zaměstnanci Výcvikového střediska Heřmanice, dnem „D“, a to z několika důvodů. Dopoledne společně s kolegy z tiskového oddělení GŘC a s kolegy ČR Praha zajistili preventivní protidrogový program pro žáky frýdlantských základních škol, který proběhl v městském kině a na náměstí T. G. Masaryka ve Frýdlantu. Odpoledne byli pak starostou města Frýdlantu a generálním ředitelem GŘC Zdeňkem Richtrem v obřadní síni městské radnice přijati pozvaní tuzemští i zahraniční hosté, zástupci státních ozbrojených složek, ředitelé jednotlivých ČR a zástupci sponzorských firem. Mezi nejvýznamnější hosty patřil zástupce Světové celní organizace Ulrich Meisser, náměstkyně ministra financí Dana Trezziová, styčný důstojník Celní správy USA Bill Flanagan, zástupce Senátu ČR pan Tejnora, zástupce Libereckého kraje Vít Příkazský a ředitelé soutěže Vendulka Holá, Miroslav Nováček a Karel Šimák. Také tyto hosty přivítal, stejně jako v úterý, vévoda Albrecht z Valdštejna a současně je pozval na víkendové Valdštejnské slavnosti pořádané na jeho počest ve Frýdlantu. Odpolední prezentační program Celní správy ČR pro veřejnost na náměstí T. G. Masaryka ve Frýdlantu tvořily ukázky výcviku služebních psů, práce zásahové skupiny Věznice Praha Pankrác, práce záchranářů ve

8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PSOVODŮ CELNÍ SPRÁVY VE VYHLEDÁVÁNÍ DROG – HEŘMANICE 23. – 28.5. 2005

spolupráci s Českým červeným křížem, „tanec se psem“ v podání mistryně republiky Šimony Drábkové a celý program doprovázela Hudba Hradní stráže a Policie ČR společně se souborem Žateckých mažorettek.

Zcela netradičně bylo pojata otevření rekonstruovaného areálu Výcvikového střediska Celní správy ČR Heřmanice, jehož provoz v páteční podvečer, za přítomnosti široké veřejnosti, zahájil generální ředitel GŘC Praha Z. Richtr, společně se zástupcem Světové celní organizace U. Meisserem. Symbolický klíč jim předal vévoda Albrecht z Valdštejna, jehož družinu mušketýrů na koních doprovázela čestná celní stráž. Tímto aktem byl zahájen provoz nového Evropského výcvikového centra, které od tohoto okamžiku nese název Regionální výcvikové středisko služební kynologie Světové celní organizace.

Následná zahradní slavnost na počest získání evropského certifikátu a u příležitosti ukončení 8. Mezinárodního mistrovství psovodů Celní správy ČR ve vyhledávání drog, pořádaná přímo ve středisku pro účastníky, hosty, sponzorské firmy a veřejnost, pak gradovala s bohatým programem až do ranních hodin.

Z pohledu hlavního organizátora celé akce mohu konstatovat, že početně malý kolektiv VZSK Heřmanice opět prokázal, že v rámci těchto organizačně velmi náročných akcí je schopen zajistit nejvyšší soutěžní i společenskou úroveň. Výsledky soutěže pak dokladují skutečnost, že „v drogové kynologii“ patří psovodi CS ČR i nadále k absolutní špičce a bez problémů mohou poměřit své síly s kynologicky nejvyspělejšími státy Evropy, ale i ze zámoří.

Získáním evropského certifikátu se Celní správě ČR se prostřednictvím VZSK Heřmanice též otvírají zcela nové možnosti spolupráce se zahraničím v oblasti služební kynologie a protidrogové problematiky, které, jak pevně věřím, budou v nejbližším období plně využity. Regionální výcvikové středisko služební kynologie Světové celní organizace Heřmanice se tímto též stává jednou ze složek CS, která bude, prostřednictvím výcviku služebních psů tuzemských a zahraničních frekventantů výcvikových kurzů výrazně podporovat celosvětový boj zaměřený proti pašování omamných a psychotropních látek i boj směřující k potírání terorismu.

Kategorie jednotlivců:

1. **Otto Likavec** – ČR České Budějovice,
  2. Aleš Brynda – ČR Praha,
  3. Radim Hoňka – ČR Brno,
  4. Michal Norko – Vězeňská služba ČR,
  5. Karel Hajda – ČR Olomouc
- celkem 31 účastníků).

Kategorie družstev:

1. **CR České Budějovice,**
2. CR Brno,
3. CR Olomouc,
4. CR Praha,
5. Vězeňská služba ČR,
6. CR Plzeň,
7. CR Ústí nad Labem,
8. CS Slovenska,

8. MEZINÁRODNÍ MISTROVSTVÍ PSOVOVODŮ CELNÍ SPRÁVY VE VYHLEDÁVÁNÍ
DROG – HEŘMANICE 23. – 28.5. 2005

9. smíšené družstvo ČR Hradec Králové a Armáda ČR,
10. ČR Ostrava,
11. CS Rakouska,
12. CS Polska,
13. Policie ČR,
14. CS Norska,
15. CS Lotyšska (USA netvořilo soutěžní dvojici)

KETAMIN

Miloš VANĚČEK, NPC

Výzkum v 15 městech Spojeného království podniknutý časopisem Druglink a publikovaný dobročinnou institucí DrugScope zjistil, že se ketamin stal významnou látkou na drogovém trhu ve Spojeném království. Tato droga se v současné době neobjevuje ve statistických hlášeních v České republice. Pohled na webové stránky však hovoří o tom, že i tato návyková látka je známá mezi uživateli na české drogové scéně. Léky obsahující ketamin mají k dispozici i naši lékaři. Bohužel se ukazuje, že nejen oni. Již v roce 1999 v dubnovém Trip magu autor popisuje zkušenost s ketaminem v Čechách. Obstaral mu ho kamarád, toho času civilkář na anesteziologickém oddělení jedné pražské nemocnice. Popisované zkušenosti s aplikací ketaminu na internetu a tímto způsobem jejich předávání dalším svědčí o tom, že se s touto drogou minimálně experimentuje v současné době i v České republice.

CESTA KETAMINU NA DROGOVU SCÉNU

KETAMIN - (K, Ket, Special K, vitamin K, Kit-Kat)

„Je to onen pověstný kámen měnící vše ve zlato?“

Časopis Anesthesia 26 (2) 1971

„Extáze nám naznačila, jakou silou by mohlo být vědomí vládnout, a poté, co byla zařazena první rychlost, následovaly i další. Ve srovnání s MDMA je ketamin rychlostí desátou.“

*Jay Stevens, Storming Heaven: LSD and
Američan Dream*

„Hydrochloryd ketaminu, látka spojující anestetické a psychedelické vlastnosti, je mimořádně zajímavý z heuristického hlediska. Otevírá cestu do obzvláště pozoruhodných prožitkových sfér, přináší mimořádné filosofické a duchovní poznání a umožňuje fascinující pohled do podstaty kosmických procesů, které se podílejí na vytváření reality samé. Nejcennější je tu hluboká a trvalé změna ve světovém názoru a zcela nové chápání smrti a procesu umírání.“

Stanislav Grof, Dobrodružství sebeobjevování

Na počátku bylo PCP

Hledání bezpečného všeobecného anestetika zavedlo farmakology v roce 1963 k látkám chemicky známým jako fencyklidiny nebo benzaktaziny (CI-395, Sernylan a obdoba CI-400, cyklohexamin). Ačkoliv vytvářely přiměřenou anestezii, vyvolávaly u pacientů určitý druh psychotických reakcí. Někteří pacienti již po aplikaci malého množství fencyklidinu hovořili o nápadném zkreslení svého tělesného obrazu (zvětšení končetin, oddělení hlavy) na pozadí sensorické blokády popisované jako "strnutí", depersonalizace, "naprostá nicota" a "nekonečná samota". Tito pacienti se cítili jakoby opilí a byli neobvykle dezorientovaní. Z průběhu anestézie si nic nepamatovali, ztráceli spojení se svým tělem a byli ve vážném nebezpečí, že se při anestézii nějakým způsobem zraní, protože nevnímali žádnou bolest. Ačkoliv se smyslové vnímání běžně měnilo a pacient třeba prožíval blízkost boha či ďábla, skutečné halucinace, takové, jaké se objevují při požití LSD, se příliš nevyskytovaly. Občas se objevila úzkost a někdy i otevřené nepřátelství.

Tyto nepříjemné vlastnosti fencyklidinů se projevovaly u 15 až 20 procent pacientů po dobu 3 až 18 hodin.

Svým debutem v San Franciscu se fencyklidin dostal také mezi přívržence psychedelického hnutí. Byl pojmenován jako "Prášek Míru" (PeaCe Pill, PCP). Společně s THC, látkou obsaženou v marihuaně, byl označován jako "Seno" a "Hog". Ve směsi ke

kouření byl znám jako "Andělský Prach" (Angel Dust). Pro své nebezpečné psychotické příznaky nebyl PCP v šedesátých letech příliš oblíben ani doporučován.

Na počátku let sedmdesátých se fencyklidin objevil opět na černém trhu, tentokrát však v souvislosti s mnoha podvody. Protože byl snadno a levně syntetizovatelný v tajných "domácích" laboratořích bez rizika ilegálního dovozu, byl často na ulici prodáván jako THC, kanabinol, mescalín, psilocybin, LSD či jiná psychedelika. Při nedokonalé syntéze a při stárnutí se ve fencyklidínech začal vylučovat piperidin. Když jeho koncentrace dosáhla 10 až 25 procent, vyvolával břišní křeče, krvavé zvracení, průjem a hluboké bezvědomí. Navíc při zahřívání fencyklidinů se uvolňuje kyanovodík, který zapříčinil několik otrav kuřáků PCP.

Na scénu přichází ketamin

Další výzkum mířil k hydrochloridu ketaminu, jenž byl poprvé představen jako plně syntetická sloučenina v roce 1965 laboratořemi U v Michiganu. Přestože se po chemické stránce podobal fencyklidinu, měl podstatně odlišné účinky na psychiku a přinášel méně nápadné psychotické reakce. Firma Parke-Davis (CI-581, Ketalar) ho začala hromadně vyrábět jako bezpečné všeobecné disociativní anestetikum s rychlým nástupem a ukončením účinků a širokým rozpětím bezpečného dávkování. V prvních letech své existence byl aplikován tisícům pacientů s nejasnou anamnézou, u nichž byl nutný okamžitý chirurgický zákrok. Široké uplatnění našel také ve válce ve Vietnamu. Přestože jde o látku z biologického hlediska zcela bezpečnou, upadla postupně u chirurgů v nemilost. Důvodem bylo to, že často vyvolávala tzv. "emergenční syndrom", v zásadě velmi neobvyklé a silné percepční změny, které pacienti prožívali při návratu do normálního vědomí.

Firma Parke-Davis podrobila tento jev rozsáhlému výzkumu, při kterém bylo ve 105 různých studiích vyšetřeno více jak 10 000 pacientů, z nichž se zhruba 12 procent zmiňovalo o neobyčejných stavech, které měli při návratu s anestézie a které sahaly od příjemných snových stavů, vidin živých obrazů, halucinací až k postanestetickým deliriím. V některých případech byly tyto stavy doprovázeny zmatkem, vzrušením a iracionálním chováním, na které si několik pacientů vzpomíná jako na nepříjemnou zkušenost. Doba trvání těchto stavů nebyla obvykle delší než několik hodin. V několika případech se tyto pooperační stavy opakovaly až po dobu 24 hodin. Vedlejší psychologické účinky nebyly zjištěny. Na závěr své studie Parke-Davis radí, aby během zotavovací fáze byly na minimum omezeny verbální, dotykové a vizuální podněty pacienta pro minimalizaci těchto postanestetických reakcí. Někteří psychiatři, kteří se o tyto účinky hlouběji zajímali, zjistili, že ketamin je velmi účinná psychoaktivní látka, která i v mnohem menších dávkách, než používali chirurgové (asi jedna desetina až jedna šestina látky pro anestézii), přináší "trip" trvající pětáctyřicet minut až jednu hodinu, jenž může člověka vést ke spirituální zkušenosti. Od této doby se ketamin začal využívat v mimořádných psychiatrických výzkumech, při výcviku odborníků a v experimentální psychoterapii.

Podobně jako PCP se ketamin začal od roku 1990 prodávat pod jmény jiných psychoaktivních látek, především Extáze (MDMA).

V roce 1991 se objevily zprávy o užívání ketaminu mezi návštěvníky nočních klubů v New Yorku a Los Angeles. Tento zvyk se poté rozšířil do Londýna a do Amsterdamu, kde byl ketamin k dostání za 100 liber za gram.

V poslední době také roste obliba ketaminu v psychedelických a alternativních duchovních hnutích.

TĚLESNÉ ÚČINKY

Ketamin, sloučenina z Hitchcockova "Family Plot", navozuje stav poněkud připomínající stav ztráty vědomí. Ve srovnání s konvenčními anestetiky však není vědomí pod vlivem ketaminu utlumené, nýbrž hluboce proměněno. Je vyvolán stav, při němž se

pacient nachází mimo své tělo a zároveň ztrácí kontakt i zájem o objektivní realitu. Dostává se tím do stavu, ve kterém je možné podrobit ho chirurgické operaci. Tento stav je též nazývaný disociativní anestézie.

Ketamin je známý tím, že jako jeden z mála anestetik blokuje nervové dráhy, aniž by omezil dechové a oběhové funkce, a proto je používán jako bezpečné a spolehlivé anestetikum.

Po podání se pacientovi či experimentátorovi zvyšuje krevní tlak a jeho srdce začne pracovat rychleji. Dech je ovlivněn minimálně. Kosterní svalstvo nerelaxuje, svalové napětí je normální nebo jen lehce zvýšené, kašlací i polykací reflexy jsou zachovány. Ketamin rozšiřuje průdušky, zvyšuje nitrolební a nitrooční tlak. Odbourává se převážně v játrech, malé množství se vylučuje nezměněno močí. Prochází bariérami mezi krví a mozkiem a mezi krví matky a krví plodu. Plné účinky trvají jen 5 - 15 minut, kompletní návrat k normě si však vyžádá několik hodin.

Nežádoucí účinky se vyskytují zejména při rychlé aplikaci vyšších dávek. Jedná se o zrychlenou srdeční činnost a o poruchy srdečního rytmu, někdy se naopak srdeční rytmus zpomaluje, zvyšuje se krevní tlak a tlak v plicnici. Občas se vyskytuje malý a přechodný útlum dýchání. Při nástupu účinků se mohou objevit těkavé pohyby očí. Často se vyskytuje nausea a zvracení, zvláště když je látka aplikována člověku s plným žaludkem.

V humánní medicíně se kromě anestetických a analgetických účinků využívá schopnost ketaminu uvolnit stažení průdušek, a proto ho někteří lékaři využívají při doplňkové léčbě astmatického stavu. Někdy je aplikován i při úporné škytavce.

Kontraindikace

Ketamin by se neměl dávat lidem, kteří prodělali mozkovou cévní příhodu, kteří trpí zvýšeným nitrolebním tlakem, glaukomem, závažnou systémovou a plicní hypertenzí, městnavou srdeční slabostí, těhotným ženám, lidem s dispozicí k tachykardií, s epilepsií nebo psychotickým onemocněním.

PSYCHICKÉ ÚČINKY

Mnoho pramenů tvrdí, že ketamin je "nudná" látka. Někteří si stěžují, že je oddělí od těla tak dokonale, že je těžké s probíhajícím procesem pracovat. Jiní pokládají ketamin za velice silnou a tvárnou látku, která jim umožňuje podle velikosti dávky a settingu (viz níže) připravit si požadovaný zážitek. Objevují se i malé pochybnosti, protože se ketaminová zkušenost nedá srovnat s působením jiných psychoaktivních látek. Většina experimentátorů se shoduje, že zotavení je velmi dobré, s minimem negativních a nepříjemných účinků v následujících dnech. Setting je pro všechny rozhodující. Ketamin by neměl být používán nezkušenými lidmi, dokud se zcela nerozhodnou pro zkušenost naprostého oddělení od těla, která nepochybně změní celý jejich život.

SET A SETTING

Stejně jako u všech psychedelických látek závisí i u ketaminu povaha transcendentního zážitku téměř výlučně na tzv. setu a settingu. Set v sobě zahrnuje vše, co si s sebou ten který jedinec nese, strukturu osobnosti, svou momentální náladu. Setting můžeme rozdělit na fyzický - počasí, výběr místa; sociální - vzájemné pocity zúčastněných; a kulturní - převládající názory na realitu.

Dříve než k zážitku přistoupíme, měli bychom být seznámeni se svým tělem, které je vaším domovem, z něhož odcházíme a do kterého se později opět vracíme. Potřebujeme mít absolutní jistotu, že se o sebe postará v době, kdy budeme pryč. V podstatě potřebujeme zabránit jakýmkoli sebedestruktivním programům, které by se mohly našemu tělu přihodit.

Meditace pomáhá, je výborné mít za sebou několik sezení holotropního dýchání, ale ze všeho nejlepší je strávit hodně času ve floating tanku.

Zapamatujme si, že když nepoužíváme své tělo, mohou ho chtít používat jiné nefyzické bytosti (channeling).

V průběhu sezení se může objevit zvláštní druh samoty, proto bychom si měli najít uzavřené bezpečné místo, nejlépe byt, kde je možné setrvat s nejpotřebnějšími věcmi po ruce několik hodin, aniž by nás někdo rušil. Měli bychom mít nablízku alespoň jednoho člověka, který si nic nevezme. Není třeba, aby byl přítomný průvodce se zvláštní přípravou, jako je tomu u jiných psychedelik. Nejlepší je přítel nebo někdo, komu důvěřujeme. Taková osoba by zároveň měla sloužit jako prostředník mezi námi a vnější realitou. Měla by pomoci, když bude potřeba, pustit jinou hudbu, doprovodit na toaletu atd. Stejně jako všechna anestetika způsobuje i ketamin u lidí různě silné pocity na zvracení - nauseu. Tento stav je úměrný velikosti podané dávky a projevuje se při sebemenším pohybu. Proto bychom si měli před zážitkem připravit igelitový pytlík nebo nějakou nádobu. Zvracení je vzácné, ale když už k němu jednou dojde, je velmi obtížné jít na toaletu či k umyvadlu. Z tohoto důvodu by se nemělo jíst hodinu až hodinu a půl před sezením, je však lepší, přestaneme-li dříve. Teplota prostředí je důležitá, protože naše tělo může díky nečinnosti prochladnout. Je vhodné mít připravenou nějakou přikrývku. Tma popřípadě zavázané oči odstraní některé velmi silné zrakové vjemy. Hudba je velmi působivá. Očekávejme, že se nám zúží šířka slyšitelného pásma a že budeme selektivně ztrácet jednotlivé frekvence. Celkově by hudba měla odrážet kvalitu prožitku, a proto si vyberme příjemné pomalé sekvence s "kosmickým" charakterem a nepouštějme je příliš nahlas, protože naše sluchové vnímání vzroste. Nejvhodnější je hudba Briana Ena, Klause Wieseho, Holgera Czukaye, Harolda Budda, The Orb, zvuky tibetských mís apod. Čichové a chuťové vjemy jsou bezvýznamné. I když můžeme, snažíme se nemluvit. Očekávejme spíše všeobecnou reflexi než výjimečné emoce.

Doba účinku:

Při intramuskulárním podání začne ketamin účinkovat za méně než dvě minuty. Při orální aplikaci počítáme s 15 - 20 minutami u průměrně zaplněného žaludku a s pěti minutami u prázdného žaludku. Nazální dávky se začínou projevovat kolem 5. až 10. minuty. Akcelerace je velká, ale ne zneklidňující. Očekávejme, že při hraniční dávce bude nejsilnější průběh trvat asi hodinu u intramuskulárního podání a o něco déle u podání orálního. Účinky ketaminu začnou mizet stejně rychle, jako se objevily. Přizpůsobení se smyslům bude trvat přes půl hodiny. Při orální aplikaci je "dojezd" delší přibližně o 2 - 3 hodiny, během kterých můžeme mít mnoho zajímavých zážitků. Několik hodin člověk cítí lehkou závrať, následujícího dne však tyto příznaky zmizí. Oxid dusný, navzdory svým anestetickým vlastnostem, pomáhá úspěšně v rychlém snížení účinků ketaminu.

Varování:

Při předávkování ketaminem člověk ztratí schopnost cokoliv si ze zážitku zapamatovat. Taková zkušenost je bezcenná a navíc pravděpodobně škodlivá pro jeho žaludek. Nebezpečná dávka je u orální aplikace mnohem vyšší, asi 10 mg/kg. Ketamin by neměl být používán společně se sedativy, které omezují dechové funkce, hlavně s alkoholem a barbituráty. Kombinace ketaminu s LSD, MDMA, oxidem dusným a dextromethorphanem nejsou škodlivé, jsou však zcela zbytečné, protože prožitek nijak neobohatí a spíše se jejich účinky přizpůsobí celkovému efektu ketaminu.

Literatura:

Timothy Leary, Ralph Metzner, Richard Albert: PSYCHEDELICKÁ ZKUŠENOST,
Levné knihy 2000,
ISBN 80-86425-97-5

TIS ČERVENÝ

Miloš VANĚČEK, NPC

Zpráva ČTK 19.8. 2005

OSTRAVA - Odvar z prudece jedovatého tisu červeného si uvařila a vypila ve středu v Ostravě osmnáctiletá dívka. Po převozu do nemocnice zemřela. Podle výsledků dosavadního vyšetřování si dívka čaj uvařila a sama doma vypila. Později večer si začala stěžovat na nevolnost otci, který zavolał rychlou lékařskou pomoc. "Lékaři dívku umístili na jednotku intenzivní péče. Zachránit se jim ji ale nepodařilo," dodala policistka.

Při výplachu žaludku lékaři našli zbytky tisu červeného. Otravu tisem naznačují i prvotní výsledky soudní pitvy. Semena, větvičky či kůra okrasného a volně rostoucího tisu obsahují alkaloid taxin, což je silný cévní a srdeční jed. Tis roste velmi pomalu a dosahuje stáří až 2000 let. Jeho červenohnědé dřevo je těžké, tuhé a pevné, dělávaly se z něho luky. V minulosti se mu kvůli jedu říkalo strom smrti. Lidé věřili, že ohrožuje život toho, kdo dle pobývá v jeho stínu. Kouř z jeho dřeva údajně zabíjel kočky a staří Galové jedovatou šťávou z tisu napouštěli hroty svých kopí.

Je tis červený další rostlinou drogou, která se objevila na naší drogové scéně? Vše nasvědčuje tomu, že ne.

HISTORIE.

Italský chemik Hoffman (1660-1742) přisadám do čarodějných mastí vedle lilkovitých rostlin a opia zařadil jako speciální přísadu do vizionářských „mastí na spaní“ i tis červený (*Taxus baccata* L.) z čeledi *Taxaceae* (tisovitě), který je obávanou jedovatou rostlinou. Tis je šamanský strom, strom života, protože je zároveň jedem, léčivou i omamnou látkou. Z latinského pojmenování tisu (*taxus*) vznikla i slova toxický a toxikologie.

Řekové nazývají tis *smilax*. Podle Lucana (v letech 39-65) byl tis strom zasvěcený bohům podsvětí. Měl tedy spojitost s Persefonou, Proserpinou, a Hekaté. Zahrada Hekaté, v níž pěstovala své jedovaté rostliny a léčivé byliny, ležela na Phasiu. Tis byl zasvěcen Dianě Nemorensis, Dianě lesů. Pro Kelty byl tis nejstarší ze všech stromů a posvátnou dřevinou druidů. Vysazovali ho na posvátných a kultovních místech. Irští druidi používali tisové hole na vyrývání znaku obhaj, který byl pro jejich věštění obzvláště důležitý. V každém případě byl u Germánů považován za kouzelný strom a náležel k runám. Z této runy se vyvinul symbol míru hippies.

V lidovém léčitelství získal pověst především jako prostředek způsobující potraty. Jako abortativum se mělo vypít padesát až sto gramů odvaru z tisového jehličí. Toto množství je však nebezpečné i pro nastávající matky, protože je téměř totožné s dávkou, která je smrtelná i pro ně.

Staří lékaři se nerozpakovali užívat tis a přípravky z něj připravené při léčení dalších chorob. Lékárny proto prodávaly větvičky tisu a z nich se používaly listy buď sušené v prášku nebo vylouhované v roztoku. Dokonce je předepisoval úřední seznam léků virtemberský a bádenský, který předepisoval, které a jak připravené léky musí mít každá lékárna k dispozici. Mezi nimi byl i lihový výtažek z listů tisu. Koncem 19. století však přestal být tis v lékařství používán.

Prof. MUDr. Vladimír Slavík ve své knize Soudně lékařská diagnostika otrav z roku 1908 neuvádí žádný případ otravy tisem červeným. Tis však uvádí v kapitole vzácných otrav, které se citují: "jen tu a tam vyskytují a někdy také probíhají smrtelně," konec citátu.

V současné době je v přírodě vzácný, mnohem častěji se pěstuje v parcích a v zahradách.

POPIS.**TIS ČERVENÝ – TAXUS BACCATA L. -**

Neopadavý strom nebo keř, velmi pomalu rostoucí, dvoudomý, naprosto bez pryskyřice, až 25 m vysoký, často podsaditý, sukovitý. Tvar nepravidelný. Jehlice až 3 cm dlouhé, 2-2,5 mm široké, dvouřadé, symetrický formované, odstávající, na spodu zelené, středové žebro se sbíhá do špičky. Samčí květy se 6-15 tyčinkami, samičí pupata na podzim sedí jako malé jednotlivé šištice v úžlabí mladých výhonků. Každé semeno vytvoří nepravou bobuli. Semena tmavohnědá, jedovatá, obalena masitým, zeleným, později šarlatově červeným míškem.

OBDOBÍ KVĚTU

Březen až duben.

VÝSKYT

Jako nižší porost v listnatých a jehličnatých lesech; Alpy a jejich předhůří. Vyžaduje půdu obsahující vápník. Hojně pěstován, často zplanělý.

OBSAŽENÉ LÁTKY

Všechny části rostliny s výjimkou dužnatého pláště semen obsahují toxické sloučeniny, tzv. taxanové deriváty (diterpeny), taxin A, B a C a jiné látky, bakkatin a taxol, podle některých údajů i efedrin. Zdá se, že také tisový med je psychoaktivní až jedovatý.

LÉČEBNÉ VYUŽITÍ

Taxol zpomaluje dělení buněk (antikancerogenní a protileukemické účinky). Přes vysokou toxicitu taxolu A se zdá, že by jeho využití v léčení rakoviny mohlo být úspěšné.

ÚČINKY

Centrálně dráždící a ochromující, značný vliv na srdce, zrychluje tep, vyvolává zvracení, závratě, rozšíření zornic, poruchy krevního oběhu, bezvědomí a smrt v důsledku selhání dýchacích orgánů. Výtažek z 50-100 jehliček je považována za smrtící dávku. Pravděpodobně je psychoaktivní. **PRUDCE (SMRTELNĚ) JEDOVATÝ.**

Použitá literatura:

Andreas ALBERTS, Peter MULLEN: PSYCHOAKTIVNÍ ROSTLINY, HOUBY A ŽIVOČICHOVÉ. Vojta 2002, ISBN 80-7237-518-0

MUDr. Duchoslav PANÝREK: LÉKAŘI A TRAVIČI Z ŘÍŠE ROSTLINNÉ. Nákladem J. OTTY v Praze, 1908

Prof. MUDr. Vladimír SLAVÍK: SOUDNĚ LÉKAŘSKÁ DIAGNOSTIKA OTRAV. Nákladem Svépomocného autorského družstva lékařského v Praze 1908.

PŘEKRAČOVÁNÍ HRANIC ČSR PŘI STÍHÁNÍ ZLOČINCŮ

Martin MICHAL, Obvodní ředitelství P ČR Praha IV

Už od pradávna se větší část zločinců snaží uniknout dopadení a vyhnout se spravedlivému trestu. Proto se snaží ukrýt, změnit si identitu nebo prchnout do jiného kraje, země či státu, kam nesahá pravomoc orgánům, které se ho snaží dostihnout.

Vzhledem k novému státoprávnímu uspořádání v Evropě po první světové válce řešila tento problém při boji s kriminalitou i nově vzniklá Československá republika. Vzhledem k poloze ve středu Evropy a malé rozloze byl tranzit přes československé území záležitostí několika hodin, k čemuž rovněž přispívala hustá železniční síť a rozvoj dalších druhů dopravy např. letectví, motorismu a dal.. ČSR v letech 1918-1938³ sousedila s Německem - státní hranice o délce 1.500 km, s Polskem - státní hranice o délce 984 km, s Rumunskem - státní hranice o délce 200 km, s Maďarskem - délka státní hranice 832 km a s Rakouskem - státní hranice o délce 597 km.

Ostrahu hranice vykonávala finanční stráž, která podléhala Ministerstvu financí, měla na starost zabezpečení důchodkové (celní) hranice a jejím hlavním úkolem byl boj s podloudnictvím (pašeráky). Mimo to ještě posilovala službu celní a pasovou na hraničních přechodech.

Výkonem služby bezpečnostní na státních hranicích a hlavně v jejím blízkém okolí bylo pověřeno i československé četnictvo, které jako vojenský organizovaný sbor se mohlo aktivně podílet jednak na udržování pořádku v pohraničních oblastech, na potírání kriminality a také plnit vojenské obrané úkoly v případě hrozby napadení republiky. Pro doplnění sítě běžných četnických stanic začaly vznikat na státní hranici Pohraniční četnické kontrolní stanice a v třicátých letech vzhledem k zhoršující se bezpečnostní situaci v pohraničí v souvislosti s nástupem fašismu v Německu k formování Četnických pohotovostních oddílů v okresních městech našeho pohraničí. V ČPO sloužili služebně mladší četníci ve zkušební době před umístěním na jednotlivé stanice. Jejich soustředěním do oddílů s možností rychlého přesunu na autokarech umožňovalo jejich nasazení k pátrací akci, k potlačení nepokojů – nepovolených demonstrací a také k posílení výkonu služby na hranicích.

Rovněž na konci 30.tých let byly pro zvýšení výkonu bezpečnostní služby v pohraničních městech a obcích zřizovány státní policejní expozitury, ale vzhledem

*Hraniční sloup
v Muzeu PČR*

³ Dne 12. března 1938 došlo k anšlusu (násilného obsazení) Rakouska a tím se proudloužila hranice s Německem.

k rozdělení kompetencí v pátrací službě, kdy stíhání zločinců na venkově vedlo četnictvo, tyto velkou měrou do ostrahy státní hranice nezasahovaly.

K zvýšení efektivity práce bezpečnostních složek při boji s kriminalitou přistoupila ČSR vedle mezinárodních dohod o vydání uprchlých zločinců k uzavření úmluv se sousedními zeměmi o překračování hranic ve službě a to s **Rakouskem** - dohoda se zástupci rakouských úřadů, jejíž obsah byl vyhlášen výnosem ministerstva vnitra pres. Č. 1819 z 28. ledna 1920, která umožňovala zúčastněným bezpečnostním orgánům při pronásledování pachatelů nebo při sledování stop trestných činů poskytovat vzájemnou pomoc a podporu. Specifikace trestných činů nebyla stanovena. Přejedání hranice bylo povoleno k nejbližší četnické stanici. Dohoda měla navodit přátelský styk mezi četnickými stanicemi na obou stranách hranice.

Další úmluvou byl **Dohoda mezi republikou Československou a říší Německou o stíhání a vzájemné pomoci bezpečnostních orgánů č. 70/1931 Sb. Z. a n. ze dne 15.května 1931.** Ta opravňovala zainteresované složky stíhat uprchlé zločince nebo jiné osoby ohrožující veřejnou bezpečnost do pohraničního území druhého státu a tam je i zadržet. Takovou to osobu stíhající orgán neprodleně předal nejbližšímu bezpečnostnímu nebo soudnímu úřadu země, na jejímž území k zadržení došlo. To tedy znamenalo, že pokud došlo k zadržení osoby na cizím území, nemohl se stíhající již se zadrženým vracet zpět přes hranici a provádět s ní další úkony.

V této úmluvě je zajímavé, že pronásledovat přes hranice lze nejen pachatele, jenž se bezprostředně dopustil nějakého trestného činu a šlo tedy o nebezpečí z prodlení (tzv. horkou stopu), ale i pátrat po pachateli skutku od něhož uplynula delší doba. To v praxi umožňovalo bezpečnostním složkám stíhat přes hranice zločince, který ve vnitrozemí spáchal tr. čin a nebo se po jeho spáchání ukrýval, a poté se snažil vyhnout se dopadení přechodem na cizí území. Dohoda také umožňovala v případě nebezpečí z prodlení zahájit pátrání a sledovat stopy zločinců v pohraničním území druhého státu. Stačilo tedy četníkovi nebo policistovi se hodnověrným způsobem dozvědět, že zločinec již překročil hranice nebo se zdržuje v blízkosti hranice a mohl ihned podniknout opatření k jeho zadržení, přitom se vyhnul byrokratickým opatřením – např. psaním žádostí o součinnost atd. Pouze vyrozuměl a vyzval k přijetí dalších vlastních opatření místně příslušný bezpečnostní úřad (stanice) druhého státu. To v době, kdy existence telefonu na obyčejné četnické stanici můžeme považovat za nadstandartní vybavení (většinou se chodilo telefonovat na poštu nebo ke starostovi obce a podob.), výrazně přispělo k urychlení dopadení zločince, který tak v příhraničním pásmu ztrácel pocit bezpečí, protože i tady na něj mohla dosáhnout „prodloužená ruka zákona“.

Oprávnění k přechodu hranice při stíhání podezřelého byli pouze vždy dva členové bezpečnostního sboru (ve stíhání nemohla pokračovat třeba tříčlenná hlídka nebo celý oddíl) a v případě Československa jen příslušníci četnictva nebo státní policie, na rozdíl od německé strany, kde se mohla stíhání zúčastnit i komunální policie, pokud se v tomto případně jednalo policistu v postavení úředníka.

V dohodě jsou stanovena omezení, kdy stíhající orgány nejsou oprávněni provádět domovní či osobní prohlídky nebo samostatně vstupovat do obydlí, mimo bezpečnostní prohlídky (zabavení zbraní). Mohli však spolupůsobit při dalším pátrání společně s kolegy druhého státu, ovšem pokud je tito k tomu přizvali nebo s tím souhlasili. Použití zbraně (šavle, bodáku) bylo povoleno k překonání odporu při zákroku nebo při sebeobraně. Užití střelné zbraně jen v případě nutné obrany, tedy při ochraně života a zdraví vlastního i dalších osob.

Bezpečnostním orgánům se dále povolovalo překročení hranic při živelných pohromách v plné výzbroji, ale opět jen dvěma příslušníkům, aby spolupůsobili dle pokynů místních úřadů při udržování veřejné bezpečnosti.

Bezpečnostní orgány se rovněž na výzvu jejich nadřízených úřadů (na českosl. straně okresní a státní policejní úřady a na německé zemi radové, okresní úřady a hejtmanské úřady), se po vzájemné dohodě mohli scházet v pohraničním území ke konzultacím a informacím o veřejných vyhláškách vydaných pohraničními bezpečnostními úřady na obou stranách hranice.

V dohodě bylo pohraniční území definováno na československé straně od společné hranice až k sídlu nejbližšího okresního úřadu, četnické stanice nebo nejbližšího státního bezpečnostního orgánu a na německé straně od společné hranice až k sídlu nejbližšího místního policejního úřadu, četnické stanice nebo stanice zemské pohraniční policie.

Smlouva deklarovala také zajistit u obyvatelstva v pohraničním území podporu pro bezpečnostní orgány druhého státu při stíhání uprchlých zločinců nebo jiné osoby ohrožující veřejnost. Mezi tyto osoby patřili i pachatelé přečinu nebo přestupku, který byl považován jako ohrožení veřejné bezpečnosti, mimo jiné sem patřily přečiny a přestupky spáchané při jízdě motorovými vozidly.

Povolení překročení hranice s Polskem deklarovala **Smlouva mezi republikou Československou a Polskou ze dne 26. března 1925.**

Umožňovala pronásledovat pouze zločince (tedy nikoliv pouhé přestupce jako smlouva s Německem) a to jen v případě nebezpečí z prodlení v případě bezprostředně spáchaného tr. činu nebo při zjištění jeho pachatele.

Bezpečnostní orgánové po zadržení stíhané osoby na území druhého státu jí mohli odejmout nástroje sloužící k páčání trestné činnosti i další předměty sloužící k její usvědčení, ovšem nesmělo se stát formou osobní prohlídky. Rovněž domovní prohlídky nebyly povoleny, ale stíhající mohly vstupovat do domů a dotazovat se na okolnosti, jenž by mohly přispět k dopadení zločince.

Použití zbraně se omezovalo pouze na nutnou obranu. Rozsah stíhání se na území druhého státu omezoval do místa, kde se setkal stíhající orgán s bezpečnostním orgánem nebo dosáhl sídla bezpečnostního úřadu druhého státu. V případě, že se tak nestalo, byl postih omezen do 10 km vzdálenosti od hranic.

Stíhající orgán byl rovněž povinen se ohlásit na území druhého státu u bezpečnostního orgánu nebo úřadu, předložit jim svůj služební průkaz a tím ukončiti pronásledování a ihned se vrátit. V pronásledování mohl pokračovat jen se svolením bezpečnostních orgánů druhého státu. Při zadržení stíhaného byl tento i s odejmutými věcmi předán nejbližšímu bezpečnostnímu úřadu nebo soudu, který jej prozatímně zatkl a řešil vydání této osoby druhému státu.

Československá republika neměla sjednanu podobnou smlouvu s Maďarskem, dokonce ministerstvo vnitra zakázalo překračování a vzájemný styk čs. četnictva s maďarským. Hranice mezi oběma zeměmi po ozbrojeném konfliktu z roku 1918-1919, který byl ukončen zásahem dohodových mocností* proti Maďarské republice rad (vytvořené podle způsobů sovětských bolševiků), byla určena delimitační komisí a byla jí dosažena demarkační čára. Hranice byla pevně označena až v roce 1931. Maďarsko těžce neslo ztrátu území Slovenska, které bylo v rámci habsburské monarchie součástí Horních Uher a dožadovalo se území na východu a jihu Slovenska, kde žila velmi početná maďarská národnostní menšina. Rovněž ani povaha zřízení – monarchie byla pro čsl. orgány důvodem velké ostražitosti, protože čsl. vláda se vždy obávala možnosti restaurace monarchie a návratu dynastie Habsburků k moci.

Posledním státem s nímž Československo sousedilo bylo Rumunské království. Československo mělo s ním velmi dobré zahraniční a obchodní styky, také společný obranný zájem proti Maďarsku, který měl za následek vytvoření tzv. Malé dohody (spojení ČSR, Rumunska a Jugoslávie). Mezi oběma zeměmi nebyla uzavřena smlouva o překračování hranice, ale spolupráce mezi pohraničními orgány byla srdečná.

Překročení hranic z naší strany nebo opačně hlásily četnické stanice služební cestou písemně na zemské četnické velitelství. Pokud bylo na překročení nějaká závada, předkládalo ZČV hlášení ministerstvu vnitra.

Pohraniční incident z 12.1. 1930 u Neugersdorfu v Sasku – zatčení čs. vojenských zběhů čs. četnictvem spis MV č. 495/1931 (výňatek ze zprávy)

Dne 2. ledna 1930 od čs. Hraničářského praporu č. 1 zběhli vojáci Karel Veis a Stanislav Mottl a přešli hranice do Německa, kde se po odpykání trestu pro neoprávněné překročení státních hranic zdržovali v Ebersbachu. Odtud zaslal Mottl svým rodičům v Dolním Ehrenberku v ČSR dopis, ve kterém je žádal, aby mu přinesli občanský oděv do pohraniční obce Filipova, kde na ně bude dne 12. ledna 1930 v 7 hodin čekati u hostince Deutsches Haus, přičemž zmíněné objekty leží na zdejším státním území. Zmíněný dopis dostal se do rukou četnictva v Georgsvalde. Na základě toho se na místo vypravili četnický štábní strážmistr František Stříbrný a Josef Mojžíš a četníci strážmistři Max Aust a Václav Antoš. V služebním oděvu byl jen štržm. Stříbrný a ostatní byli v občanských oděvech.

Mottl se na ujednané místo skutečně dostavil a s ním přišel i druhý zběh Karel Veis. Oba byli poznáni podle stejnokrojových kalhot, které měli na sobě. Četníci v občanských oděvech přešli kolem nich a strážmistr Aust se dal s Mottlem do hovoru. Oba stáli při tom těsně na hranicích, a však ještě na zdejším státním území. Najednou se Veis, (patrně spatřil přicházejícího štržm. Stříbrného, který byl ve stejnokroji) prudce obrátil a dal se na útěk podél státní hranice po našem území k hostinci Deutsches Haus. V tomto okamžiku uchopil štržm. Aust Mottla do náruče. Mottl se bránil zřejmě v úmyslu, aby se vyprostil a aby uprchl na německé území. Dalším odporu Mottlově učinil konec štržm. Stříbrný, který Mottla zatkl. Prchající Veis byl pronásledován štržm. Mojžíšem a dostižen u hostince Deutsches Haus na zdejším území. Také Veis postavil se na odpor s otevřeným nožem v ruce, po příchodu štržm. Stříbrného dal se však klidně zatknouti a odvést.

Tolik úřední zpráva čj. 18.574 pob./1930 ze zemského čet. velitelství v Praze. Divizní soud v Praze neuvěřil tvrzení obou zběhů, že byli zatčeni neoprávněně na německém území.

Služba na hranic byla velmi pestrá a náročná a vyžadovala si nejen fyzických sil ale i postřehu a důmyslnosti, jak je to mu v policejní práci od nepaměti.

Literatura :

Kalendář československého četnictva 1937

Rukověť četnictva – Josef Erhart – Typus Praha – Smíchov- 1936

A věže mlčí - Ota Holub - 1973

MALÁ POLICEJNÍ AKADEMIE - POSLEDNÍ ROK**Miloš VANĚČEK, NPC**

Jak ten čas letí! Začínám tímto "otřepaným" rčením, ale je to tak. Jak ten čas letí. V září 2005, zahajuje nejen nový školní rok, ale také poslední, tedy čtvrtý ročník Malé policejní akademie. Na počáteční potíže se již zapomenulo, v paměti zůstávají spokojené děti, společné výlety do Prahy nebo slavnostní vyhodnocení dosavadních ročníků. Malá policejní akademie žije také díky sponzorům, kteří mají veliký podíl na tom, že nejlepší žáci mohou být v průběhu školního roku a zejména při slavnostním vyhodnocení odměněni hodnotnými cenami a spoustou drobných dáreků. Přestože vstupuje MPA do posledního roku úvodního projektu nikdy jsme se nezeptali našich sponzorů co je vedlo k tomu, že jim MPA přirostla k srdci a snaží se jí v rámci svých možností pomáhat. Snad není pozdě abych to napravil. Na otázky odpovídali:

- František **JELÉN** majitel společnosti
- Mgr. Vladimír **VÁCHA**, manažer podnikové komunikace společnosti E.ON Česká republika, a.s.
- František **KRKOŠKA**, Obchodní ředitel firmy Dynex Technologies, spol. s r.o.

Bulletin NPC: Představte se a svoji firmu.

F. Jelen: *Firma Jelen byla založena v roce 1990. Nejvýznamnější činností je development, což v našem případě obnáší především výstavbu rodinného bydlení na klíč, občanskou vybavenost a další aktivity v oblasti zhodnocování realit. Zabýváme se také prodejem potravin a restaurační činností.*

Mgr. Vácha: *Energetický koncern E.ON představuje největšího soukromého poskytovatele energetických služeb na světě. Své hlavní činnosti soustřeďuje především do oblasti elektroenergetiky a plynárenství. Energetické společnosti působící pod značkou E.ON dodávají elektřinu, zemní plyn a související služby celosvětově více než 25 milionům zákazníků. V České republice působí akciové společnosti E.ON Česká republika, E.ON Energie a E.ON Distribuce v regionech jižní Čechy a jižní Morava a zásobují zde 1,4 mil. zákazníků, čímž představují druhého nejsilnějšího účastníka na trhu zásobujícím elektrickou energií Českou republiku. Jako jeden z ekonomicky nejsilnějších investorů v obou jmenovaných regionech bere skupina E.ON Czech svoji zodpovědnost v rámci Corporate Social Responsibility vážně a podporuje hodnotné charitativní, humanitární, jakož i kulturní a společenské podniky.*

F. Krkoška: *Firma Dynex vznikla v r. 1991. Zabýváme se především prodejem a servisem laboratorních přístrojů do laboratoří, nemocnic a výzkumných pracovišť. Dodáváme též diagnostické soupravy a testy na stanovení požití omamných látek.*

Bulletin NPC: Jak se Vaše firma zapojuje do prevence kriminality nebo podobných akcí?

F. Jelen: *Především podporou sportovních, společenských a kulturních akcí, volnočasových aktivit mládeže, bezplatným poskytováním vlastního sportovního areálu, podporou MPA.*

Mgr. Vácha: *Právě podporou obdobných projektů v oblasti školství a vzdělávání přispívá energetická skupina E.ON k prevenci kriminality mládeže. Jako příklad bychom mohli uvést podporu volnočasových aktivit mládeže, do které je skupina E.ON zapojena v regionech své*

působnosti společně s mládežnickými organizacemi. Projekt se realizuje již několik let pod názvem Bambiriáda.

F. Krkoška: Ve spolupráci s řediteli škol pořádáme besedy s žáky o drogové problematice a prevenci drogové závislosti. Sponzorujeme sportovní a kulturní akce mládeže, např. "Dětský den - pro všechny děti 2005", který pořádalo Občanské sdružení přátel Hendlova dvora na Hanspaulce. Pravidelně se zúčastňujeme festivalu "Modré dny" v Praze a v Novém Městě na Moravě. K těmto příležitostem máme k dispozici propagační materiály - trička, letáky, tužky, tašky apod.

Bulletin NPC: Kdy jste se seznámil s projektem MPA, čím Vás zaujal, že jste se rozhodl jej podporovat?

F. Jelen: V době vzniku MPA jsem byl osloven kpt.Ptáčkovou Lucií a panem ředitelem základní školy Máj v Č.Budějovicích Mgr. Scheichelem, zda bych také svým dílem nepřispěl na nově vznikající projekt práce s mládeží, který mi byl podrobně vysvětlen. Nabyl jsem pocitu, že vzniká něco neobvyklého, co může oslovit a vhodnou formou aktivně zapojit děti a mládež do proti kriminální a drogové prevence. Spojení uvedených představitelů a nastoleného téma mě nenechalo ani chvíli na pochybách, že připravovaný projekt bude života schopný a zaslouží si podporu.

Mgr. Vácha: Projekt MPA sledujeme se zájmem již od jeho počátků. Největší přínos vidíme v tom, že děti a mládež jsou formou hry zapojeni do diskuse nad tématy, které jsou běžně tabu, nebo kterým se raději vyhýbáme. Tímto způsobem jsou děti připravováni na situace, které mohou v běžném životě kdykoliv nastat.

F.Krkoška: V období vzniku projektu MPA jsme byli osloveni panem Vaněčkem z Národní protidrogové centrály. Jelikož nás myšlenka projektu oslovila, rozhodli jsme se zapojit. Hlavní přínos celé akce spatřujeme v tom, že se s cílovou skupinou pracuje zábavnou a netradiční formou, čímž má působení na děti daleko hlubší dopad. V rámci zábavných soutěží a her jsou děti zároveň informováni o různých nebezpečích, která jim hrozí a na jejichž téma se s nimi rodiče většinou obávají diskutovat. Díky takovému přístupu nás projekt velmi zaujal a rozhodli jsme se jej podporovat.

Bulletin NPC: Jak se s postupem času díváte na tento projekt a nelitujete investovaných finančních prostředků na MPA?

F. Jelen: Pravidelně se zúčastňuji vyhodnocování činnosti MPA a jejich nejlepších žáků. Myslím, že vždy vládne na tomto setkání pohodová, uvolněná atmosféra s rozesmátými tvářemi dětí. Jejich zájem o dané téma mne velice mile překvapil, někteří téměř mistrně umějí rozpoznat na ně číhající nástrahy a velice zasvěceně je popsat. Toto je určitě velká zásluha tohoto projektu a nad vhodností investovaných prostředků nejde ani na chvíli pochybovat.

Mgr. Vácha: V žádném případě, spíše naopak. Jsme rádi, že můžeme alespoň malou měrou přispět do oblasti prevence kriminality mládeže.

F. Krkoška: Finance vynaložené na projekt tohoto druhu považujeme naopak za velmi dobrou investici do budoucnosti celé naší společnosti. Děti patří mezi nejvíce ohrožené skupiny a potřebují podporu nás dospělých proto, aby mohli lépe rozpoznat, jaká nebezpečí a nástrahy jim hrozí. Velmi nás těší účastnit se všech akcí, na kterých můžeme přímo vidět, co všechno se děti naučí. Celé tyto akce probíhají vždy v příjemné atmosféře. Projekt podle našeho názoru rozhodně přispívá k prevenci kriminality mládeže.

Bulletin NPC: Co je pro Vás zárukou, že pokračujete v podpoře tohoto projektu?

F. Jelen: *Zárukou jsou hmatatelné výsledky MPA a její představitelé, kteří mají obrovský osobní i profesní zájem na výchově zdravé mládeže a dětí. A zdravé mládí vedoucí život bez drogových a jiných podobných jevů podložených kriminálním prostředím je to nejcennější, co si můžeme přát.*

Mgr. Vácha: *Formální záruku vidíme zejména v zapojení státních institucí (Policie a školských institucí). Neméně důležitá je pro nás obsahová náplň projektu, a cíl, který má splnit.*

F. Krkoška: *Hlavní zárukou jsou pro nás již tři úspěšné roky, které má projekt za sebou. V rámci aktivit na školách, kterých se zúčastňujeme především ve spojení s prevencí proti požívání drog, můžeme pozorovat rostoucí informovanost dětí o této problematice, což nás motivuje k pokračování v podobných aktivitách. Formální zárukou je samozřejmě zapojení státních institucí, což celému projektu dodává nadregionální charakter.*

Za třemi roky Malé policejní akademie se ohlédli i ředitel OŘP PČR České Budějovice plk. JUDr. Svoboda a ředitel Národní protidrogové centrály SKPV PČR plk. JUDr. Jiří Komorou. Jako první odpovídal JUDr. Svoboda.

Na konci prvního ročníku jste řekl, že Malá policejní akademie je program, který se svým obsahem a náročností vymyká dosud prováděné prevenci. Jaký je Váš názor na tento projekt po třech letech jeho působení?

Můj názor na tento projekt se nezměnil. Naopak za tři roky si vydobyl své místo a stále se rozšiřuje zásluhou PIS OŘP České Budějovice a NPC Praha. O všech akcích jsem informován, některých se účastním osobně a musím říci, že jsem velmi rád, že jeho kvalita se rok od roku zvyšuje. V září 2005 vstoupí MPA do posledního ročníku, a tak se očekává, že bude skutečným vyvrcholením. Myslím, že už teď mohu říci, že se nemáme za co stydět. Právě naopak, získali jsme akreditaci MŠMT, školíme další pedagogy, aby v práci mohli pokračovat i další roky. A jak se program "podepsal" na žácích samých, to budeme moci zhodnotit až na konci celé práce.

Jako policista se s patologickými jevy setkávám denně a jsem rád, že tento projekt zajišťují nejen policisté, ale i další odborníci, o kterých se dá říci, že své práci skutečně rozumí. Teoretická znalost příčin deviantního chování je nezbytnou podmínkou nejen efektivního fungování institucí sociální kontroly, jakou je škola a policie, ale především možnosti nežádoucí chování regulovat. A jedině komplexní přístup k problematice sociálních deviací může být efektivní.

Účastníte se některých akcí pořádaných MPA. Jaké jsou Vaše pocity, když mluvíte s pedagogy a dětmi, kteří se tohoto projektu účastní?

Jsou úžasné, rozesmáté dětské tváře, spokojenost pedagogů, rodičů i veřejnosti. Výhodou je, že projekt je zaměřen velice široce a zahrnuje početné skupiny. Musím říci, že emotivně na mne velmi působí slavnostní vyhodnocení. Pravidelně předávám ceny nejlepším a mám z toho opravdu nezapomenutelné zážitky.

Malá policejní akademie je financována sponzorsky. Jak vy osobně se díváte na otázku sponzorů?

Bez sponzorů by MPA opravdu nemohla fungovat. Pořádá se totiž řada akcí, soutěží, v letošním roce se projekty budou rozšiřovat i na první stupeň a děti jsou samozřejmě rády za jakékoliv dárky a ceny, které dostanou. Je to logické, soutěžím, abych vyhrál a něco získal. Těchto akcí se pořádá velké množství a jen například na slavnostním vyhodnocení se oceňuje kolem 140 dětí, a to jsou už nějaké náklady. Peníze se potřebují i na výlety, které se pořádají, a další akce. S řadou lidí a firem, kteří finančně tento projekt podporují, jsem se seznámil na doprovodných akcích, které pořádá Malá policejní akademie. Musím říci, že jsem rád, že nám pomáhají a že i oni sami chtějí nějakým způsobem bojovat proti negativním jevům. Jejich odborná činnost se však zaměřuje většinou jinam, a tak přispívají na program finančně.

Jak vidí Malou policejní akademii JUDr. Komorou.

Před třemi lety jste se vyjádřil, že preventivní programy typu Malé policejní akademie jsou perspektivní. Myslíte si to i nyní?

Jsem o tom přesvědčený a Malá policejní akademie mě v tomto přesvědčení jen a jen utvrzuje. Zkušenosti ukazují, že je nutné s dětmi pracovat dlouhodobě a koncepčně. Při současném informačním toku, kdy řada informací je nepřesná, je nutné s dětmi o problematice drog mluvit a zdůrazňuji mluvit pravdivě. Jakákoliv zkreslená nebo nepravdivá informace vede k tomu, že mladý člověk ztrácí důvěru a potom nevěří ničemu. To že konkrétně MPA je perspektivní nakonec potvrdila i akreditace MŠMT.

Ve Vašem nabitém programu se snažíte najít alespoň chvíli na to, abyste jste se mohl zúčastnit některých akcí MPA. Jak tyto akce hodnotíte, jaký z nich máte dojem?

V letošním roce jsem se poprvé nemohl zúčastnit závěrečného vyhodnocení v Českých Budějovicích. Účast na tomto vyhodnocení byla pro mě vždy potěšením. Rozzářené dětské oči, spokojení sponzoři a ředitelé škol, kde MPA probíhá bylo pro mě potvrzením, že je dobře že Národní protidrogová centrála je do tohoto projektu zapojena a na jiném poli může zúročovat svoje zkušenosti v boji proti drogám.

Zmínil jste závěrečné vyhodnocení, na kterém jsou odměněni ti nejlepší. Ceny pro ně jsou pořizovány z peněz sponzorů. Jaký je Váš názor na zapojení sponzorů do preventivních aktivit?

I příklad Malé policejní akademie ukazuje, že se bez sponzorů v současné době neobejde. Chtěl bych touto cestou poděkovat paní Ptáčkové a Toningerové z PIS OŘP PČR za to, že pro tento projekt shání sponzory. Díky těmto sponzorům je možné děti odměňovat za soutěže, které probíhají v průběhu celého školního roku a připravit hodnotné ceny pro ty nejlepší na závěrečné vyhodnocení. Proto bych chtěl poděkovat všem sponzorům, které nelitují prostředků na projekt Malé policejní akademie. Malá policejní akademie potvrzuje, že dobrý projekt si svého sponzora najde.

CO NEMOHL TUŠIT PAN POLICEJNÍ ŘEDITEL V BRNĚ**Milena Fládrová, historička**

Psal se rok 1865 a do primy brněnského německého gymnázia (české tehdy v Brně ještě nebylo) nastoupil nový žák Tomáš Masaryk. Vysoký, štíhlý patnáctiletý mladík zprvu nenápadný, velice brzy začal své spolužáky převyšovat nejen věkem a postavou, ale svými vědomostmi a vážným přístupem k plnění školních povinností. Netrvalo dlouho a stal se primusem třídy, byť se s několika členy tehdejšího profesorského sboru tu a tam dostával i do drobných sporů, zejména svým urputným hledáním pravdy v různých otázkách života. Není proto divu, že byl právě on doporučen rodině policejního ředitele v Brně jako možný domácí učitel (preceptor). Tehdejší pan policejní ředitel, Antoine Le Monnier, měl totiž syna, jenž byl od narození tělesně postižen a docházka do školy mu dělala značné potíže. Požádal proto, zda by některý ze schopných studentů brněnského německého gymnázia docházel denně k nim domů, aby s - tehdy jedenáctiletým - chlapcem učivo opakoval či probíral a příležitostně hoča občas do školy doprovodil. Volba padla na studenta Tomáše Masaryka a tomu se stala rodina Le Monnierových v Brně až do roku 1869 místem, kam poctivě denně docházel. Jejich služební byt se tehdy nacházel na dnešním Dominikánském náměstí v domě tehdejšího sídla policejního ředitelství v Brně, na jehož místě stojí dnes dům č. 5. Malý „žák“ Fracois si svého nového přítele velice oblíbil a Masaryk se mu stal nejen učitelem, ale také především kamarádem, přítelem a ochráncem. Rodina s ním byla velmi spokojena, pan policejní ředitel mu po čase umožnil volný pohyb ve své bohaté knihovně, což dychtivý student Masaryk vítal s nadšením a matka, paní Le Monnierová, mu vděčně přilepšovala svačinami a různými dobrotami. Ale pak se stalo něco přímo osudového, co však nikdo z rodiny Le Monnierových nemohl domyslet do samého konce.

Sám Masaryk, už jako prezident Československé republiky, onen okamžik popsal ve svých rozhovorech s Karlem Čapkem, známých to „Hovorech s T.G.M.“ Říká doslova: „Proč že jsem odešel z Brna? Nu, vlastně pro lásku. Když jsem byl v kvintě (podzim 1869, pozn.), chodila k mé bytné její švakrová, děvče asi mého věku; my dva jsme se do sebe zamilovali - to byla má první a veliká láska. Já byl všecek chycen tou láskou, chtěl jsem si, to se rozumí, Antonii vzít a pořád jsem počítal, kdy to bude možné; tehdy jsem se už živil sám a byl jsem v třídě největší a nejstarší; krom toho jsem měl své potyčky s některými profesory - prostě jsem se cítil jako dospělý a samostatný člověk. Její rodiče jí, to se rozumí, bránili; a my se scházeli potají na ulici a tak. To se dozvěděli i ve škole a protože na mne jinak nemohli, zavolał si mě ředitel a mluvil ošklivě o mé lásce, jako bych tropil nějakou nemravnost. Mne to tak urazilo a rozčílilo, že jsem o sobě nevěděl; když si na mne přivolal školníka, popadl jsem pohrabáč a křičel, že nenechám sobě ani tomu děvčeti křivditi. Tož proto jsem dostal to concilium abeundi pro vzpurnost; jinak mě nic neudělali, protože ředitel sám musel cítit, že nebyl v právu.“ (Hovory, s. 29-30). Inu, zdánlivě zcela banální příhoda.

A právě v tomto dramatickém okamžiku vystoupil na scénu pan policejní ředitel. Masarykovi totiž po výše zmíněném incidentu hrozilo vyloučení ze všech škol Rakousko-Uherska a návrat ke kovářskému, či jinému řemeslu. Vlivným zásahem Le Monnierovým však došlo k vyloučení Masaryka pouze ze škol brněnských, což, jak se poté ukázalo, jeho dalším studiím neublížilo. Krátce nato byl totiž brněnský pan policejní ředitel Antoine Le Monnier jmenován policejním ředitelem ve Vídni, kam se ještě roku 1869 s celou rodinou - a studentem Masarykem, kterého se nechtěl vzdát - přestěhoval. Ve Vídni Masarykovi umožnil dostudovat a v roce 1872 řádně odmaturovat, čímž se Masarykovi otevřela cesta ke studiu vysokoškolskému. Proč se pan policejní ředitel angažoval v tomto případě „toho vzpurného“ studenta Tomáše Masaryka? Byl bezpochyby dobrým znalcem lidí, dovedl si udělat svůj vlastní úsudek, vše patřičně vyhodnotit a zaujmout jasné stanovisko. Potrestat zajisté ano, žák

nesmí ohrožovat své představené. Proto samozřejmě souhlasil vyloučit ho z brněnských škol. Ale on sám měl možnost jistě za ony měsíce, kdy Masaryk k nim denně docházel, poznat studentovu intelektuální úroveň, životní zásadovost, smysl pro čest, jeho odpovědnost a statečnost a proto asi zasáhl tak, jak zasáhl. A my si dnes ani nepřipouštíme a neuvědomujeme, že bez tohoto zdánlivě jen osobně laděného zásahu - navíc dnes už asi zcela zapomenutého brněnského policejního ředitele Antoina Le Monniera - by možná ani neměla Československá republika svého prvního presidenta Tomáše Garrigua Masaryka a je otázkou, zda by nebyl býval ohrožen dokonce i sám její vznik. Tomáš Masaryk by jistě své místo ve společnosti našel i po svém vyloučení ze všech škol Rakousko-Uherska. Není však jisté, kudy by se byl ubíral osud našeho státu bez Masaryka. I náhoda někdy ovlivní běh dějin. A ne, že ne!

KNIHOVNIČKA

Miloš VANĚČEK, NPC

Kontakt: Galén, s.r.o., Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5, tel. 257 326 178, fax 257 326 170, e-mail: galen@galen.cz, www.galen.cz

Jiří Ramba

SLAVNÉ ČESKÉ LEBKY

Antropologicko-lékařské nálezy jako pomocníci historie

Autor, docent MUDr. Jiří Ramba, DrSc., dlouholetý pracovník Dětské stomatologické kliniky 2. LF UK v pražské motolské nemocnici, se celoživotně zajímá o akutní dětskou traumatologii obličeje a také o problematiku dlouhodobých změn a poúrazových deformací. Od 80. let se účastní antropologicko-lékařských výzkumů osobností české historie, kde je jeho hlavním zájmem problematika obličeje. Zkoumal lebky dvou mladopaleolitických žen, u nichž zjistil, že poúrazová růstová asymetrie obličeje po zlomenině kloubního výběžku dolní čelisti se vyskytovala již před více než 25 000 lety. Vyšetřoval lebky českých králů Karla IV., Václava IV., Ladislava Pohrobka, Jiřího z Poděbrad, Maxmiliána II., arcibiskupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bilenberka a poustevníka svatého Ivana. Dvanáct let připravoval a shromažďoval materiály pro klinickou studii o onemocnění Bedřicha Smetany.

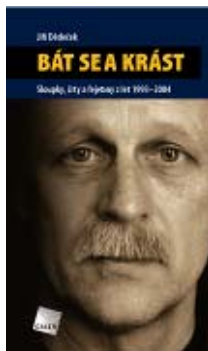
Kniha je výsledkem dlouhodobé odborné práce a příprav a autor v ní soustředil svůj zájem na vybrané jedince z dob »lovců mamutů« z archeologických nalezišť na jižní Moravě, dále na osobu Karla IV. a jeho »utajený úraz« v mládí, a nakonec na osobnost hudebního génia Bedřicha Smetany, který jako chlapec utrpěl úraz, jenž byl zřejmě prvotní příčinou jeho pozdějšího ohluchnutí.

Praha : Galén, 2005, 303 s. – První vydání, 155x225 mm, vázané, barevně, 350 Kč, ISBN 80-7262-325-7

Jiří Dědeček

BÁT SE A KRÁST

Sloupky, črty a fejetony z let 1993-2004

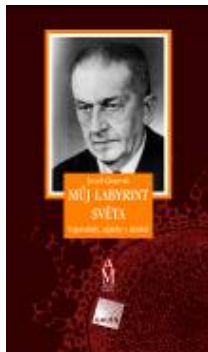
»Vždycky jsem toužil po pravidelném vydávání veršů, ale za totality to nešlo a po revoluci žádné periodikum nejevilo zájem. Namísto básní na titulní straně mi však kdysi literární časopis Tvar nabídl publikování postřehů (sloupků, črt či fejetonů?) z mého ročního pobytu ve Francii. Vznikla tak *Otevřená psaní z Dijonu*, která vyšla v roce 1993 v knížce *Projevy, stati a jiné kdy* (Aurum, Olomouc) a která mě postupně zbavovala ostychu z tohoto druhu psaní. Lze tedy říci, že dnes už své fejetony píší beze studu a že honoráře za ně jsou vítaným měsíčním příspěvkem na složenky. Prosím, aby na ně bylo především takto nahlíženo, nicméně v autorské pýše věřím, že v nich čtenář objeví i něco víc.« (Z úvodu)

Kniha je souborným vydáním postřehů (sloupků, črt a fejetonů) známého písničkáře Jiřího Dědečka, které uveřejňoval v rozmezí let 1993-2004 v různých periodikách či na vlnách rozhlasových stanic.

Praha : Galén, 2005, 359 s. – První vydání, 110x190 mm, vázané, černobíle, 300 Kč, ISBN 80-7262-310-9

Josef Charvát
MŮJ LABYRINT SVĚTA
Vzpomínky, zápisky z deníků

Profesor MUDr. Josef Charvát (1897–1984) patří mezi nejvýznamnější osobnosti naší medicíny 20. století. Jeho hlavním oborem byla endokrinologie, kterou v Praze ve třicátých letech založil a v níž dosáhl vynikajících výsledků, vysoce ceněných i ve světě.

Jeho vzpomínky, zachycené formou živého líčení a deníkových zápisků, mají dnes již historickou hodnotu. Jsou opravdovým putováním »napříč stoletím«.

Na počátku velmi bystrý a vnímavý chlapec, který prožívá své dětství ve skromných rodinných podmínkách pražské Letné, si musel své místo na slunci vydobýt sám, mnohdy proti vůli vlastního otce, který se neodvažoval mířit příliš vysoko a pro svého syna plánoval budoucnost nejen podle svých střízlivých představ, ale hlavně podle neutěšené ekonomické situace rodiny. Když se pak Josef Charvát po maturitě přece jen rozhodl pro medicínu, otec ho odmítl podporovat, a tak se musel postavit na vlastní nohy a spoléhat jen sám na sebe. Vyplatilo se to. Stal se vynikajícím odborníkem a není divu, že byl vyhledávaným lékařem. Mezi jeho pacienty patřily i prominentní osobnosti z řad politiků, umělců a dalších osob veřejně činných.

O tom všem dovede profesor Charvát poutavě vyprávět, a tak se čtenář dozví nejen o životě na pražské lékařské fakultě a ve fakultní nemocnici, o jeho medicínských začátcích, o jeho učitelích i žácích, ale též mnoho zajímavého z tehdejšího veřejného a politického života.

Praha : Galén, 2005, 569 s. – První vydání, 110x190 mm, vázané, černobíle, 490 Kč, ISBN 80-7262-266-8

Nakladatelství Grada
www.grada.cz

DĚTSKÁ PROSTITUCE

Eva Vaníčková

15×21, 136 stran, 119 Kč, 183 Sk, ISBN 80-247-1138-9

Dětská prostituce je odcizením dětství. Nejtěžší ztrátou, která zanechává na osobnosti dítěte stigma, jehož rysy odpovídají věku, ve kterém dítě prodávalo svoje tělo. Řada dospělých má o dětské prostituci, jejích příčinách a motivech falešné představy. Nerozumí poptávce a jen těžko chápe pojem dobrovolná prostituce dětí a všechny souvislosti, které tato skutečnost odkrývá či jen naznačuje. A právě proto je tu kniha Dětská prostituce. Osvětluje pojmy týkající se dětské prostituce a komerčního sexuálního zneužívání, přináší nejnovější poznatky této oblasti. Jak vidí dětskou prostituci dospělá populace? V čem spočívá prevence? Jaké následky prostituce způsobuje? To vše a mnohem víc se dozvíte z publikace MUDr. Evy Vaníčkové, CSc.

SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

Petr Weiss a kolektiv

17×23 cm, 264 stran, 349 Kč, 456 Sk, ISBN 80-247-0929-5

V ojedinělé původní knize přední čeští odborníci psychiatrům, psychologům, právníkům, kriminologům a dalším čtenářům z řad odborné veřejnosti osvětlují na základě nejnovějších poznatků fenomén sexuálního zneužití jak ze strany pachatelů (osobnost, motivace k činu, deviace), tak ze strany obětí (charakteritika, následky). Čtenář získá naprosto ucelený pohled na danou problematiku z různých úhlů pohledu, ze strany psychologa, sexuologa, právníka a dalších odborníků.

TERÉNNÍ KRIZOVÁ PRÁCE

Psychosociální intervenční týmy

Bohumila Baštecká a kolektiv

17×23 cm, 300 stran, 299 Kč, 456 Sk, ISBN 80-247-0708-X

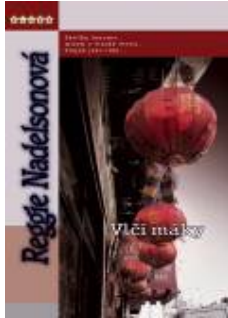

Jediná kniha svého zaměření na trhu seznamuje psychology, pracovníky v pomáhajících profesích, pracovníky státní správy, samosprávy se systémem krizové pomoci. Autorský kolektiv čerpající z bohatých praktických zkušeností osvětluje především proces poskytování psychosociální pomoci obětem neštěstí, způsob vytváření a činnosti psychosociálních intervenčních týmů. Kniha je doplněna kasuistikami, rozhovory s lidmi postiženými životní katastrofou. Čtenář získá dokonalý přehled o terénní krizové pomoci poskytované v České republice.

NAKLADATELSTVÍ BB ART

VLČÍ MÁKY

Reggie Nadelsonová,
stran: 278, vazba: vázaná
ISBN 80-7341-518-6,
199 Kč

Vražda v newyorské čtvrti obchodníků s diamanty. Mrtvá čínská dívka s vlastní fotografií v kapse. Plastový sáček s ozářeným heroinem v nepoužívaném bytě. Obrovský požár v domě v Čínské čtvrti, kde sídlila jedna z mnoha otrokářských krejčovských dílen zaměstnávajících mladé Čiňanky. Nejhorší sněhová bouře v historii New Yorku.

To jsou události, které vytáhly policistu Artieho Cohena z nucené dovolené zpět do nebezpečného světa politiky, nelegálního obchodu a vražd.

Spletitý příběh začíná na Artieho domácí půdě, v New Yorku, ale stopy vedou až do Hongkongu, posledního místa na světě, kde bylo před převzetím správy čínskou vládou na prodej úplně všechno – a všichni – a kde se nakonec jednotlivé dějové linie slévají v mrazivé rozuzlení příběhu o posedlosti penězi, bezskrupulózním kšeftování s lidmi, drogách a sexu.

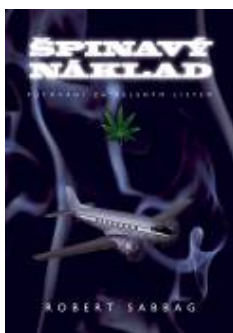
- Kdyby ještě žil Raymond Chandler a sledoval CNN, pravděpodobně by psal podobné detektivky.

Sunday Express

Reggie Nadelsonová je americká novinářka, která píše o svých cestách a točí dokumentární filmy. Žije a pracuje střídavě v Londýně, New Yorku a Paříži. V posledních letech má svůj sloupek v *Guardianu* a v *Independentu*, ale její články se objevují také v *Daily Telegraphu*, *Spectatoru* a v magazínu *YOU*, příloze *Mail on Sunday*. Reggie Nadelsonová také píše a uvádí televizní dokumenty.

Je autorkou úspěšných detektivek s Artiem Cohenem, Newyorčanem narozeným v Moskvě a prvním velkým poldou po ukončení studené války. Prvním jejím románem byl *Red Mercury Blues*, následovaly *Hot Poppies* (Vlčí máky), *Bloody London*, *Sex Dolls*, *Somebody Else*, *Disturbed Earth* a *Red Hook*.

ŠPINAVÝ NÁKLAD (Loaded, A Misadventure on the Marijuana Trail)

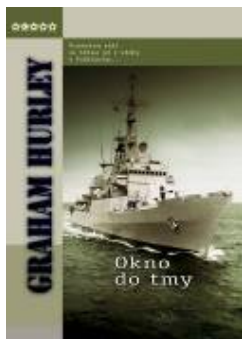
Robert Sabbag, překlad: Jaroslava Kočová
stran: 384, vazba: vázaná
ISBN: 80-7341-573-9
cena: 249 Kč po slevě 224 Kč

Psala se sedmdesátá léta a jeden muž si řekl, že naložit v Kolumbii letadlo marihuanou a dopravit je i s nákladem zpátky by nemusel být zase tak špatný nápad. Když nic jiného, mohl tak získat zcela neopakovatelnou zkušenost...

Na palubě poněkud omšelé vojenské dakoty DC-3, kterou smontoval ze součástek, aby se nemusel nikde evidovat, do Kolumbie nakonec skutečně odletěl a největší dobrodružství jeho života mohlo začít! Tráva tam koneckonců rostla, to byla jasná věc, rostla na tisících akrech půdy a byla to ta nejčistší, nejsladší travička, jakou kdy viděl. První zásilka se mohla nakládat.

Knížka Špinavý náklad vypráví příběh o tom, jak se snílek z provinčního města Allen Long stal světoznámým hrdinou. Ze začátku to byla hlavně legrace, dělat dlouhé nosy na úřady a vozit domů kamarádům prvotřídní kouření. Long si připadal jako v nebi, aby ne, když se vozil v limuzínách, vedle sebe nádherné ženské, na telefonu samé slavné osobnosti. Jenže s jídlem roste chuť, a v tomhle případě rostla i výstřednost. Na scéně samozřejmě nechyběl kokain, takže nebyla nouze o neskutečná faux pas. Ta nevyhnutelně následují, když člověk jedná pod vlivem drog. Jenže to, co kdysi vypadalo jako trochu divočejší nápad, bláznivý podnik s hrstkou kamarádů, pomalu a jistě získávalo obrysy organizovaného zločinu. Long u sebe nikdy nenosil zbraň, ale stále častěji měl pocit, že ho má někdo na mušce. Knížka Špinavý náklad je klasická americká pohádka o muži, který v osudové hře o svobodu vsadil všechno na jednu kartu, velice slibnou kartu. Autor knížky, Robert Sabbag, napsal mimo jiné i mezinárodní bestseller *Snowblind: A Brief Career in the Cocaine Trade* (Sněžná slepota, krátká kariéra v obchodu s kokainem). Ten, stejně jako román Špinavý náklad, jako by se odehrával v podivném bezčasí. Přenáší nás od karavan mezků v Andách na zasedání v jednacích síních Manhattanu, z Mexika do undergroundu Marinu, ze Studia 54 do nočních ulic Miami, kde všude se Allen Long objevuje střídavě jako zpustlý prostopášný podnikavec a snílek, střídavě jako podnikatel velkého formátu, zneuznaný umělec a hrdina. Jeho životní příběh je stejně poutavý jako ten nejnepínavější román, který jste kdy četli.

OKNO DO TMY

Graham Hurley

Stran: 360, vazba: vázaná

ISBN 80-7341-513-5

199 Kč

Když dojde k brutální vraždě vězeňského dozorce Seana Coughlina, vedením vyšetřování je pověřen detektiv inspektor Joe Faraday. Faraday, nováček v portsmouthském elitním týmu pro vyšetřování závažných trestných činů, začne rekonstruovat zneklidňující obraz života oběti.

Coughlin, bez přátel, zato se spoustou nepřátel, byl zřejmě ideálním kandidátem na vraždu. Byl vrahem nedávno propuštěný vězeň, na sedm let nespravedlivě uvězněný bezvýznamný zlodějček, který musel snášet Coughlinovu šikanu? Nebo skutečný pachatel patří do dávné minulosti Coughlinova života?

Jakmile začne Faraday vyslýchat dávné Coughlinovy kolegy, s nimiž zavražděný sloužil u vojenského námořnictva během války o Falklandy, znepokojeně si uvědomí, že válka poznamenala osudy námořníků nejen nesmazatelně, ale především tragicky. Devatenáct obětí, které si před dvaceti lety vyžádalo potopení lodi HMS Accolade, možná jen maskuje další dávnou vraždu.

Román *Okno do tmy* je důmyslný a strhující kriminální thriller od jednoho z nejnadanějších autorů uvedeného žánru. Děj, zasazený do vřícího chaosu Portsmouthu, hlavního britského námořního přístavu, přiměje detektiva vykročit mimo rámec vlastního procesu vyšetřování a pátrat po širších souvislostech zločinu. Temný stín vrhá nejenom zvrhlý a ďábelsky zlý Coughlin, ale temnější stíny vrhá na přítomnost i polozapomenutá válka.

Úspěšný autor televizních dokumentů a šestnácti románů Graham Hurley se nyní věnuje psaní na plný úvazek. Kromě vyseďávání nad klávesnicí tráví čas windsurfingem a studiem španělštiny a francouzštiny. Spokojeně žije v Portsmouthu se svou manželkou Lin.

MONTE CASSINO Historie nejtěžší bitvy druhé světové války

Matthew Parker
Počet stran:430, vazba: vázaná
ISBN 80-7341-577-1
299 Kč

„Nejhorší boje byly u Cassina.
Byli jsme tam tři měsíce.
Nepřítel byl nad námi a zabíjel nás tak,
jak jsme postupovali. Bombardování našich letadel
nic nezmohlo. Mrtví vojáci a zdechlé muly
leželi kolem jako hromady polen.“

Vojín Manbahadur Rai,
7. pluk gurkhských střelců

KLÁŠTER NA MONTE CASSINU je mocným symbolem. Po staletí stál na osamělém kopci jako opěrný bod křesťanské víry. Přesto však pro řadu těch, kdo prošli zuřivými boji v jeho stínu, symbolizuje něco jiného, lidskou oběť a téměř nepředstavitelné utrpení.

MONTE CASSINO bylo patrně nejlepším obranným postavením v Evropě a jeho nedobytné výšiny blokovaly počátkem roku 1944 postup Spojenců na Řím. Právě zde se Němci postavili na odpor. Skalnatý, často zrádný terén znemožnil nasazení těžkých tanků, boj tak charakterizovaly útoky pěchoty a dělostřelecké přepady. V krvavé lázni, jež následovala a připomínala nejhorší chvíle první světové války, za šest měsíců padlo či bylo zraněno přes čtvrt milionu vojáků. Bitva o Monte Cassino byla nejkrutějším a nejkrvavějším britským střetnutím s německou armádou za druhé světové války.

ZATÍMCO SE BRITOVÉ A AMERIČANĚ, jejichž nejvyšší představitelé byli neochotnými účastníky Churchillova „středomořského dobrodružství“, přeli o strategii, bojovali obyčejní vojáci téměř dvaceti různých národností v hrozných podmínkách. Na základě výpovědí veteránů z celého světa oživil Matthew Parker tuto hrdinskou bitvu a zážitky výjimečně statečných mužů, kteří v ní bojovali.

Matthew Parker je spisovatel a editor, který se specializuje na moderní dějiny. Jako absolvent Oxfordské univerzity se vždy zajímal o druhou světovou válku a je autorem knihy *Bitva o Británii* (The Battle of Britain). Orální historie „nejskvělejší hodiny“ Británie. Žije s manželkou a dětmi v londýnské čtvrti East End.

Muzea Policie České policie PhDr. Marcela Machutová, dramaturg a scénarista seriálu

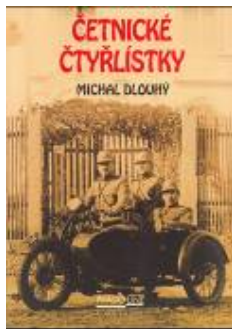
Ve druhém čísle letošního Bulletinu jsem v knihovničce uvedl tituly o pátrací službě z pera Michala Dlouhého. Nejen současné opakování Četnických humoresek potvrdilo, že tyto příběhy mají své čtenáře nebo diváky. Zejména čtenářům udělal Michal Dlouhý radost tím, že v úterý 13. září 2005 v Muzeu Policie České republiky spolu s Jindřichem Krausem z nakladatelství Pragoline uspořádali křest knihy Michala Dlouhého Četnické čtyřlístky. Kmotry knihy byli výkonná ředitelka Poštovní spořitelny Ing. Vlasta Dolanská, ředitelka

Četnické humoresky Miloš Fedaš, herec a představitel štábního strážmistra Čeňka Němce František Švihlík a v té době ještě pověřený policejní prezident plk. Mgr. Vladislav Husák.

NAKLADATELSTVÍ PRAGOLINE

Michal DLOUHÝ

ČETNICKÉ ČTYŘLÍSTKY

Četnické čtyřlístky je soubor obsahující deset čtveřic tématicky příbuzných povídek ze života četnictva. Pomyslné čtyřlístky pojednávají z pohledu několika generací příslušníků četnického sboru či osob četnictvu blízkých o služební činnosti sboru, ale i o soukromých záležitostech jednotlivých četníků, a to ve světle pragmatických dobových předpisů. Soubor obsahuje povídky z doby od zřízení rakouského četnictva na území Čech, Moravy a Slezska v roce 1849 a z území Slovenska a Podkarpatské Rusi, kde bylo po rakouskem vztoru četnictvo zavedeno v letech 1919 – 1920 namísto uherského četnictva, až do okupace samostatného československého státu v roce 1939. Vojensky

organizované četnictvo bylo ubytováno v četnických kasárnách, za jejichž zdmi se odehrává většina ze čtyřlístků.

Počet stran: 128

Vazba: brožovaná

Cena: 139,- Kč

ISBN: 80-86546-32-2

Nakladatelství a vydavatelství:

Jindřich Kraus – Pragoline

Senovážné náměstí 23

110 00, Praha 1

Telefon: +420 224 213 685

Mobil: +420 602 255 561

e-mail: jindrichkraus@volny.cz

Foto: František Špaček